

Budapest,
2004. szeptember 30.,
csütörtök

138. szám

Ára: 1127,- Ft

TARTALOMJEGYZÉK

		Oldal
57/2004. (IX. 30.) BM r.	A körzeti polgári védelmi parancsnokságok illetékességi területe megállapításáról szóló 49/1997. (IX. 16.) BM rendelet módosításáról	11624
84/2004. (IX. 30.) ESZCSM r.	A népjóléti ágazatba tartozó egyes államigazgatási eljárásokért és igazgatási jellegű szolgáltatásokért fizetendő díjakról szóló 50/1996. (XII. 27.) NM rendelet módosításáról.	11625
140/2004. (IX. 30.) FVM r.	Egyes állategészségügyi intézetek megszüntetéséről.	11626
141/2004. (IX. 30.) FVM–ESZCSM–GKM e. r.	Az élelmiszerek előállításának és forgalmazásának élelmiszer-higiéniai feltételeiről szóló 90/2003. (VII. 30.) FVM–ESZCSM együttes rendelet módosításáról.	11626
142/2004. (IX. 30.) FVM–GKM e. r.	A mezőgazdaság és az ipar területén folytatott géntechnológiai tevékenység egyes szabályairól	11630
143/2004. (IX. 30.) FVM r.	Az intervenció gabonaraktárakkal és rizsraktárakkal szembeni követelményekről szóló 67/2004. (IV. 29.) FVM rendelet módosításáról.	11654
144/2004. (IX. 30.) FVM r.	Az állami tejkvóta-értékesítésről és -bérbeadásról szóló 122/2004. (VII. 29.) FVM rendelet módosításáról	11657
145/2004. (IX. 30.) FVM r.	A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv alapján a központi költségvetés, valamint az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap Garancia Részlege társfinanszírozásában megvalósuló, a félig önálló mezőgazdasági üzemek szerkezetének átalakításához nyújtott támogatás igénybevételének részletes szabályairól.	11658
146/2004. (IX. 30.) FVM r.	Az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alapból nyújtandó vidékfejlesztési támogatásokkal összefüggésben a tesztüzemi rendszer keretében kialakított standard fedezeti hozzájárulás értékek alkalmazásáról	11661
119/2004. (IX. 30.) GKM r.	Az egyes hegesztett szerkezetek gyártását végző gazdálkodó szervezetek alkalmasságának igazolásáról szóló 3/1998. (I. 12.) IKIM rendelet módosításáról	11669
32/2004. (IX. 30.) IM r.	Egyes munkaköri megnevezésekről	11670
28/2004. (IX. 30.) OM r.	Az Országos Képzési Jegyzékről szóló 37/2003. (XII. 27.) OM rendelet módosításáról.	11672
40/2004. (IX. 30.) PM r.	A Pénzügyminisztérium és a pénzügyminiszter irányítása alá tartozó szervezetek fontos és bizalmas munkaköreinek megállapításáról szóló 34/1996. (XII. 21.) PM rendelet módosításáról	11679
	Tájékoztató az Országos Érdekegyeztető Tanács 2004. szeptember 13-i üléséről	11682
	A Központi Kárrendezési Iroda közleménye a 2004. november 8–13-ig terjedő időszak – II/3. földalpra vonatkozó – termőföld árveréseiről.	11683
	A BM Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatal közleménye.	11685

II. rész JOGSZABÁLYOK

A Kormány tagjainak rendeletei

A belügyminiszter 57/2004. (IX. 30.) BM rendelete

a körzeti polgári védelmi parancsnokságok illetékességi területe megállapításáról szóló 49/1997. (IX. 16.) BM rendelet módosításáról

A polgári védelemről szóló 1996. évi XXXVII. törvény 42. §-a (2) bekezdésének a) pontjában kapott felhatalmazás alapján a körzeti polgári védelmi parancsnokságok illetékességi területe megállapításáról szóló 49/1997. (IX. 16.) BM rendelet (a továbbiakban: R.) a következők szerint módosul:

1. §

(1) Az R. mellékletének „Szabolcs-Szatmár-Bereg megye” című felsorolása kiegészül „Nyírbátor székhelyű körzeti parancsnokság”-gal és az ahhoz tartozó településekkel:

- „1. Bátorliget
2. Encsencs
3. Kisléta
4. Máriapócs
5. Nyírbátor
6. Nyírbéltek
7. Nyírbogát
8. Nyírcsászári
9. Nyírderzs
10. Nyírgelse
11. Nyírgyulaj
12. Nyírlugos
13. Nyírmihálydi
14. Nyírpilis
15. Nyírvasvári
16. Ömböly
17. Penészlek
18. Piricse
19. Pócspetri
20. Terem”

(2) Az R. mellékletének „Zala megye” című felsorolása kiegészül „Keszthely székhelyű körzeti parancsnokság”-gal és az ahhoz tartozó településekkel:

- „1. Alsópáhok
2. Balatonyörök
3. Bókaháza
4. Cserszegtomaj
5. Dióskál
6. Egeraracsa

7. Esztergályhorváti
8. Felsőpáhok
9. Gétye
10. Gyenesdiás
11. Hévíz
12. Karmacs
13. Keszthely
14. Nemesbük
15. Rezi
16. Sármellék
17. Szentgyörgyvár
18. Vállus
19. Várvölgy
20. Vindornyafok
21. Vindornyalak
22. Vonyarcvashegy
23. Zalaapáti
24. Zalaköveskút
25. Zalaszántó
26. Zalaszentmárton
27. Zalavár”

2. §

(1) Ez a rendelet a kihirdetését követő nyolcadik napon lép hatályba.

(2) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg az R. mellékletének „Mátészalka székhelyű körzeti parancsnokság” című felsorolásában az „1. Bátorliget”, „5. Encsencs”, „13. Kisléta”, „16. Máriapócs”, „21. Nyírbátor”, „22. Nyírbéltek”, „23. Nyírbogát”, „25. Nyírcsászári”, „26. Nyírderzs”, „27. Nyírgelse”, „28. Nyírgyulaj”, „30. Nyírlugos”, „32. Nyírmihálydi”, „34. Nyírpilis”, „35. Nyírvasvári”, „39. Ömböly”, „43. Penészlek”, „44. Piricse”, „45. Pócspetri”, „54. Terem” szövegrész és a „21. Nyírbátor” településnél az „1” index jelölés hatályát veszti.

(3) Az R. mellékletének „Nyíregyháza székhelyű körzeti parancsnokság” című felsorolásában az „54. Szorgalmatos” szövegrész hatályát veszti.

(4) Az R. mellékletének „Nagykanizsa székhelyű körzeti parancsnokság” című felsorolásában az „1. Alsópáhok”, „3. Balatonyörök”, „7. Bókaháza”, „10. Cserszegtomaj”, „11. Dióskál”, „12. Egeraracsa”, „14. Esztergályhorváti”, „15. Felsőpáhok”, „23. Gétye”, „24. Gyenesdiás”, „26. Hévíz”, „30. Karmacs”, „32. Keszthely”, „44. Nemesbük”, „50. Rezi”, „53. Sármellék”, „56. Szentgyörgyvár”, „59. Vállus”, „60. Várvölgy”, „61. Vindornyafok”, „62. Vindornyalak”, „63. Vonyarcvashegy”, „64. Zalaapáti”, „67. Zalaköveskút”, „71. Zalaszántó”, „74. Zalaszentmárton”, „76. Zalavár” szövegrész és a „32. Keszthely” településnél az „1” index jelölés hatályát veszti.

Dr. Lamperth Mónika s. k.,
belügyminiszter

**Az egészségügyi, szociális és családügyi miniszter
84/2004. (IX. 30.) ESZCSM
rendelete**

a népjóléti ágazatba tartozó egyes államigazgatási eljárásokért és igazgatási jellegű szolgáltatásokért fizetendő díjakról szóló 50/1996. (XII. 27.) NM rendelet módosításáról

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 67. §-ának (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján – a pénzügy-miniszterrel egyetértésben – a következőket rendelem el:

1. §

A népjóléti ágazatba tartozó egyes államigazgatási eljárásokért és igazgatási jellegű szolgáltatásokért fizetendő díjakról szóló, többször módosított 50/1996. (XII. 27.) NM rendelet (a továbbiakban: R.) 1. számú melléklete az alábbi rendelkezéssel egészül ki:

[I. EGYES ANYAGOKKAL KAPCSOLATOS IGAZGATÁSI SZOLGÁLTATÁSOK]

...

„I. 9.	A veszélyes vegyi anyagok kiviteléről és behozataláról szóló 304/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 7. cikke szerinti kiviteli bejelentés: + további anyag(ok) egyidejű bejelentése mellett további anyagonként	15 600 Ft 5 000 Ft”
--------	--	----------------------------

2. §

Az R. 1. számú mellékletének X. pontja helyébe a következő szövegrész lép:

„X.	A KÁBÍTÓSZEREKKEL, ILLETVE PSZICHOTROP ANYAGOKKAL KAPCSOLATOS IGAZGATÁSI SZOLGÁLTATÁSOK	
X. 1.	Tevékenységi engedély kiadása*	
X. 1.1.	kábítószerekre	250 000 Ft
X. 1.2.	pszichotrop anyagokra	250 000 Ft
X. 1.3.	kábítószerekre és pszichotrop anyagokra	375 000 Ft
X. 2.	Tevékenységi engedély módosítása**	50 000 Ft
X. 3.	Ipari mák éves termesztési engedély kiadása	100 000 Ft
X. 4.	Eseti kutatási engedély kiadása***	10 000 Ft
X. 5.	Eseti export-import engedély kiadása szállítmányonként****	50 000 Ft
X. 6.	Ipari, étkezési mákszalma és díszít,őmák, valamint kanabisz eseti export-import engedély kiadása, szállítmányonként	
X. 6.1.	300 kg-ig	5 000 Ft
X. 6.2.	300 kg–1500 kg-ig	25 000 Ft
X. 6.3.	1500 kg felett	50 000 Ft
X. 7.	Becslés módosítási kérelem, tételenként	50 000 Ft”

* Kábítószer üzemi engedéllyel vagy pszichotrop üzemi engedéllyel nem rendelkező humán- vagy állatgyógyászattal foglalkozó cég beadványa, illetve a régi engedélyek jogszabályban írt felújítása esetén, kivéve az alanyi illetékmentességet élvező kérelmezőket, a magán állatorvosokat és az állatgyógyászati intézményeket.

** Az adatok változása vagy kiegészítési igénye (pl. új hatóanyag felvétele a tevékenységi listára) esetén.

*** Kivéve az alanyi illetékmentességet élvező kérelmezőket.

**** Kivéve az alanyi illetékmentességet élvező megbízót, illetve végfelhasználót.

3. §

Az R. 1. számú mellékletének XI. 1.4. alpontja a következő szövegrésszel egészül ki:

„Az ezen alpont alapján fizetendő díj 67%–33%-os arányban megoszlik az ORKI és az Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium Engedélyezési és Közigazgatási Hivatala között. A 67%-nak megfelelő összeg kifizetéséről az EKH gondoskodik.”

4. §

Az R. 3. számú melléklete a következő szövegrésszel egészül ki:

*[Fodor József Országos Közegészségügyi Központ
10032000-00281519-00000000]*

„Fodor József Országos Közegészségügyi Központ
Országos Kémiai Biztonsági Intézete
10032000-00281519-00000000”

5. §

(1) Ez a rendelet – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – 2004. október 15-én lép hatályba.

(2) Ezen rendelet 2–3. §-a a kihirdetését követő 3. napon lép hatályba.

(3) Ezen rendelet 1–3. §-ának rendelkezéseit az 1–3. § hatálybalépését követően indult eljárásokban kell alkalmazni.

Dr. Kökény Mihály s. k.,
egészségügyi, szociális és családügyi miniszter

**A földművelésügyi és vidékfejlesztési
miniszter
140/2004. (IX. 30.) FVM
rendelete**

egyes állategészségügyi intézetek megszüntetéséről

Az állategészségügyről szóló 1995. évi XCI. törvény 26. §-a (1) bekezdésének *k)* pontjában, valamint az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Áht.) 91/A. §-ának (3) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, az Áht. 90. §-a (1) bekezdésének *c)* pontjában foglaltakra figyelemmel – a pénzügyminiszterrel egyetértésben – a következőket rendelem el:

1. §

A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter felügyelete alá tartozó, részben önállóan gazdálkodó költségvetési szervként működő Debreceni Állategészségügyi Intézetet (4031 Debrecen, Bornemissza utca 3–5.) és Kaposvári Állategészségügyi Intézetet (7400 Kaposvár, Cseri utca 18.) feladataik más szervezetben történő hatékonyabb teljesítése érdekében az Áht. 90. §-a (1) bekezdésének *c)* pontja alapján e rendelet hatálybalépésének napjával megszüntetem.

2. §

A Debreceni Állategészségügyi Intézet és a Kaposvári Állategészségügyi Intézet jogutódja az Országos Állategészségügyi Intézet.

3. §

A megszűnő állategészségügyi intézetek alapfeladatait az Országos Állategészségügyi Intézet látja el.

4. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő nyolcadik napon lép hatályba, ezzel egyidejűleg az állategészségügyi intézetek megszüntetéséről szóló 82/2000. (X. 13.) FVM rendelet, valamint az egyes állategészségügyi intézetek működési területének meghatározásáról szóló 30/2003. (III. 8.) FVM rendelet hatályát veszti.

Dr. Németh Imre s. k.,
földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter

**A földművelésügyi és vidékfejlesztési
miniszter, az egészségügyi, szociális
és családügyi miniszter, valamint
a gazdasági és közlekedési miniszter
141/2004. (IX. 30.) FVM–ESZCSM–GKM
együttes rendelete**

**az élelmiszerek előállításának és forgalmazásának
élelmiszer-higiéniai feltételeiről szóló
90/2003. (VII. 30.) FVM–ESZCSM együttes rendelet
módosításáról**

Az élelmiszerekről szóló 2003. évi LXXXII. törvény 20. §-ának (4) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeljük el:

1. §

Az élelmiszerek előállításának és forgalmazásának élelmiszer-higiéniai feltételeiről szóló 90/2003. (VII. 30.) FVM–ESZCSM együttes rendelet (a továbbiakban: R.) 16. §-ának *b*) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[16. § Ez a rendelet a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai között társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás tárgykörében, a Megállapodást kihirdető 1994. évi I. törvény 3. §-ával összhangban – a rendelet tárgykörében megjelent más jogszabályokkal együtt – az Európai Közösségek következő jogszabályaival összeegyeztethető szabályozást tartalmaz:]

„*b*) a Bizottság 96/3/EK irányelve a folyékony olajok és zsírok ömlesztett tengeri szállítása tekintetében az élelmiszer-higiénéről szóló 93/43/EGK irányelv egyes rendelkezéseitől való eltérés engedélyezéséről, valamint az azt módosító 2004/4/EK bizottsági irányelv,”

2. §

A R. 2. számú mellékletének helyébe e rendelet *melléklete* lép.

3. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő nyolcadik napon lép hatályba.

Dr. Németh Imre s. k.,
földművelésügyi
és vidékfejlesztési miniszter

Dr. Kökény Mihály s. k.,
egészségügyi, szociális
és családgazdasági miniszter

Dr. Csillag István s. k.,
gazdasági és közlekedési miniszter

Melléklet a 141/2004. (IX. 30.) FVM–ESZCSM–GKM együttes rendelethez

„2. számú melléklet a 90/2003. (VII. 30.) FVM–ESZCSM együttes rendelethez

Megengedett előző szállítmányok jegyzéke

Anyag (Szinoním elnevezések)	CAS-szám
Ecetsav	64-19-7
Ecetsav-anhidrid (etán-anhidrid)	108-24-7
Aceton (dimetil-ke-ton; 2-propanon)	67-64-1
Savolajok és zsírsav-desztillátumok – növényi olajokból és zsírokból, illetve azoknak állati zsírokkal és olajokkal vagy tengerihal-zsírokkal és -olajokkal képzett keverékeiből	
Ammónium-hidroxid (ammónium-hidrát; ammónia oldat; aqua ammonia)	1336-21-6
Ammónium-polifoszfát	68333-79-9 10124-31-9
Állati, növényi és tengeri hal eredetű olajok és zsírok (kivéve a kesudióhéj-olajat és a nyers tall-olajat)	
Méhviasz (fehér és sárga)	8006-40-4 8012-89-3
Benzil-alkohol (csak gyógyszerészeti és reagens tisztaságú)	100-51-6
Butil-acetátok (n-; szek-; terc-)	123-86-4 105-46-4 540-88-5
Kalcium-klorid-oldat csak akkor megengedett előző szállítmányként, ha az azt közvetlenül előző szállítmány szerepel e jegyzékben, és nem vonatkoznak rá hasonló korlátozások	10043-52-4
Kalcium-lignoszulfonát	8061-52-7
Kandelilla-viasz	8006-44-8
Karnauba-viasz (Brazil viasz)	8015-86-9
Ciklohexán (hexametilén; hexanaftol; hexahidro-benzol)	110-82-7
Epoxidált szójaolaj (minimum 7% – maximum 8% etilén-oxid kötésű oxigénnel)	8013-07-8

Anyag (Színóim elnevezések)	CAS-szám
Etanol (etil-alkohol;)	64-17-5
Etil-acetát (ecetéter, ecetészter, ecetnafta)	141-78-6
2-etil-hexanol (2-etil-hexil-alkohol)	104-76-7
Zsírsavak:	
Arachinsav (eikozánsav)	506-30-9
Behénsav (dokozaánsav)	112-85-6
Vajsav (n-vajsav, butánsav, etil-ecetsav, propil-hangyasav)	107-92-6
Kaprinsav (n-dekánsav)	334-48-5
Kapronsav (n-hexánsav)	142-62-1
Kaprilsav (n-oktánsav)	124-07-2
Erukasav (cisz-13-dokozaánsav)	112-86-7
Heptánsav (n-heptánsav)	111-14-8
Laurinsav (n-dodekánsav)	143-07-7
Lauronsav (dodecánsav)	4998-71-4
Linolsav (9,12-oktadekadién-sav)	60-33-3
Linolénsav (9,12,15-oktadekatrién-sav)	463-40-1
Mirisztinsav (n-tetradekánsav)	544-63-8
Mirisztóleinsav (tetradecánsav)	544-64-9
Olajsav (n-oktadecén-sav)	112-80-1
Palmitinsav (n-hexadekánsav)	57-10-3
Palmitolénsav (cisz-9-hexadekán-sav)	373-49-9
Pelargonsav (n-nonánsav)	112-05-0
Ricinolsav (cisz-12-hidroxi-oktadecén-9-sav; ricinusolajsav)	141-22-0
Sztearinsav (n-oktadekánsav)	57-11-4
Valeriánsav (n-pentánsav; valeriánsav)	109-52-4
Zsíralkoholok:	
Butil-alkohol (1-butanol; butil-alkohol)	71-36-3
Hexanol (1-hexanol, hexil-alkohol)	111-27-3
Oktanol (1-n-oktanol; heptil-karbinol)	111-87-5
Cetil-alkohol (C 16 alkohol; 1-hexadekanol; palmitil-alkohol; n-primer hexadecil-alkohol)	36653-82-4
Decil-alkohol (1-dekanol)	112-30-1
Heptanol (1-heptanol, heptil-alkohol)	111-70-6
Lauril-alkohol (n-dodekanol, dodecil-alkohol)	112-53-8
Mirisztil-alkohol (1-tetradekanol, tetradekanol)	112-72-1
Nonil-alkohol (1-nonanol; pelargon-alkohol; oktil-karbinol)	143-08-8
Oleil-alkohol (oktadecén-ol)	143-28-2
Sztearil-alkohol (1-oktadekanol)	112-92-5
Tridecil-alkohol (1-tridekanol)	27458-92-0112-70-9
Zsíralkohol-keverékek:	
Lauril-mirisztil-alkohol – (C12-C14)	
Cetil-sztearil-alkohol – (C16-C18)	
Zsírsvészterek – bármely olyan észter, amely a fent felsorolt zsírsvavaknak a fent felsorolt zsíralkoholokkal való kombinációjából keletkezik. Például butil-mirisztrát, oleil-palmitát és cetil-sztearát	
Zsírsvav metilészterek:	
Metil-laureát (metil-dodekanoát)	111-82-0
Metil-palmitát (metil-hexadekanoát)	112-39-0
Metil-sztearát (metil-oktadekanoát)	112-61-8
Metil-oleát (metil-oktadecenoát)	112-62-9
Hangyasav (metánsav; hidrogén-karboxil-sav)	64-18-6
Glicerín (glicerínalkohol; glicerín)	56-81-5

Anyag (Színóim elnevezések)	CAS-szám
Glikolok:	
Butándiol	
1,3-butándiol (1,3-butilén-glikol)	107-88-0
1,4-butándiol (1,4-butilén-glikol)	110-63-4
Polipropilén-glikol (400 fölötti molekulatömegű)	25322-69-4
Propilén-glikol (1,2-propilén-glikol; 1,2-propándiol; 1,2-dihidroxi-propán; monopropilén-glikol (MPG); metil-glikol)	57-55-6
1,3-propilén-glikol – (trimetilén-glikol, 1,3-propándiol)	504-63-2
n-Heptán	142-82-5
n-Hexán (technikai tisztaságú)	110-54-364742-49-0
Izobutil-acetát	110-19-0
Izodekanol (izodecil-alkohol)	25339-17-7
Izononanol (izononil-alkohol)	27458-94-2
Izooktanol (izooktil-alkohol)	26952-21-6
Izopropanol (izopropil-alkohol; IPA)	67-63-0
Limonén (dipentén)	138-86-3
Magnézium-klorid oldat	7786-30-3
Metanol (metil-alkohol)	67-56-1
Metil-etil-keion (2-butanon)	78-93-3
Metil-izobutil-keion (4-metil-2-pentanon;)	108-10-1
Metil-tercier-butyl-éter (MTBE)	1634-04-4
Melasz	57-50-1
Montán-viasz	8002-53-7
Paraffinviasz	8002-74-263231-60-7
Pentán	109-66-0
Foszforsav (ortofoszforsav)	7664-38-2
Ivóvíz csak akkor megengedett előző szállítmányként, ha az azt közvetlenül előző szállítmány szerepel e jegyzékben, és nem vonatkoznak arra hasonló korlátozások	
Kálium-hidroxid (kálilúg) csak akkor megengedett előző szállítmányként, ha az azt közvetlenül előző szállítmány szerepel e jegyzékben, és nem vonatkoznak arra hasonló korlátozások	1310-58-3
n-Propil-acetát	109-60-4
Propilén tetramer	6842-15-5
Propil-alkohol (propán-1-ol; 1-propanol)	71-23-8
Nátrium-hidroxid (marószóda, lúg) csak akkor megengedett előző szállítmányként, ha az azt közvetlenül előző szállítmány szerepel e jegyzékben, és nem vonatkoznak arra hasonló korlátozások	1310-73-2
Szilícium-dioxid	7631-86-9
Nátrium-szilikát (vízüveg)	1344-09-8
Szorbitol (D-szorbitol; hexahidro-alkohol; D-szorbit)	50-70-4
Kénsav	7664-93-9
Karbamid-ammonia-nitrát oldat (UAN)	
Borseprő (vinasz, vinaccia, borkőüledék, vini, argil-agyag, arcilla-agyag, weinstein, nyers borkőpép, nyers kálium-bitartarát)	868-14-4
Fehér ásványolajok	8042-47-5"

**A földművelésügyi és vidékfejlesztési
miniszter, valamint a gazdasági
és közlekedési miniszter
142/2004. (IX. 30.) FVM–GKM
együttes rendelete**

**a mezőgazdaság és az ipar területén folytatott
géntechnológiai tevékenység egyes szabályairól**

A géntechnológiai tevékenységről szóló 1998. évi XXVII. törvény (a továbbiakban: törvény) 34. §-ának (3)–(4) bekezdéseiben kapott felhatalmazás alapján – a környezetvédelmi és vízügyi miniszterrel, valamint az egészségügyi, szociális és családügyi miniszterrel egyetértésben – a következőt rendeljük el:

A rendelet alkalmazási köre

1. §

(1) E rendeletet a mezőgazdasági, takarmányozási, állatgyógyászati, élelmiszer-termelési, valamint egyéb ipari célú (pl. szerves kémiai intermedierek vagy aminosav előállítás, enzimmel végzett katalízis) géntechnológiai tevékenységre, ezen tevékenységek folytatásához szükséges műszaki, technológiai, környezetvédelmi, természetvédelmi és egészségügyi feltételekre, valamint a géntechnológiával módosított szervezetből álló, vagy ilyen szervezetet a külön jogszabályban¹ meghatározott határérték felett tartalmazó termékek jelölésére kell alkalmazni.

(2) E rendelet előírásait az Európai Parlament és a Tanács géntechnológiával módosított élelmiszerekről és takarmányokról szóló 2003. szeptember 22-i 1829/2003/EK rendeletével (a továbbiakban: 1829/2003/EK rendelet), továbbá a géntechnológiával módosított szervezetek nyomkövethetőségéről és címkézéséről, és a géntechnológiával módosított szervezetekből előállított élelmiszer- és takarmánytermékek nyomkövethetőségéről, valamint a 2001/18/EK irányelv módosításáról szóló 2003. szeptember 22-i 1830/2003/EK rendelettel együtt kell alkalmazni.

A géntechnológiai módosítás feltételei

2. §

A géntechnológiai módosítás végzésének személyi és tárgyi feltételei a következők:

¹ A géntechnológiai tevékenység engedélyezési eljárási rendjéről, valamint az eljárás során az Európai Bizottsággal való kapcsolattartásról szóló 132/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet, valamint a géntechnológiával módosított élelmiszerekről és takarmányokról szóló 2003. szeptember 22-i 1829/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet.

a) tárgyi feltételek: olyan műszaki berendezések megléte, amelyek biztosítják a dolgozók egészségének védelmét², valamint azt, hogy a géntechnológiával módosított szervezet a géntechnológiai módosítás helyszínéről ne kerüljön ki,

b) személyi feltételek:

1. a géntechnológiai módosítást végzők, valamint az abban közreműködők esetében szakirányú egyetemi végzettség,
2. a géntechnológiai módosítást irányító témavezető esetében az 1. pontban meghatározott feltétel mellett további követelmény a legalább három év szakirányú gyakorlat.

Géntechnológiai hatóság

3. §

(1) A törvény 4. §-a (1)–(4) bekezdéseinek b) pontjaiban meghatározott területeken az engedélyeket a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium illetékes részlegei (a továbbiakban: géntechnológiai hatóság) adják ki.

(2) Az 1829/2003/EK rendelet 5. cikk (2) bekezdése, valamint 17. cikk (2) bekezdése szerinti illetékes nemzeti hatóság alatt az (1) bekezdés szerinti géntechnológiai hatóságot kell érteni.

A zárt rendszerű tevékenységet végző hasznosító feladatai

4. §

(1) A hasznosító zárt rendszerű felhasználási engedélyt csak abban az esetben kaphat, ha az engedélyezendő géntechnológiai tevékenység gyakorlása során kizárja a környezet károsításának lehetőségét, és biztosítja a környezetszennyezés megelőzését.

(2) A hasznosítónak a külön jogszabályban³ foglaltak szerint el kell végeznie a zárt rendszerű felhasználásnak az emberi egészséget és környezetet fenyegető kockázataira vonatkozó értékelését (a továbbiakban: kockázat értékelés).

(3) A kockázat értékelés során a géntechnológiai tevékenységből származó – nem veszélyes és veszélyes – hulladék kezelésére, szállítására és ártalmatlanítására, valamint a keletkező szennyvíz kezelésére vonatkozóan a külön jogszabályokban⁴ foglaltak az irányadók.

² Az erre vonatkozó szabályokat a munkavállalók munkahelyen történő egyéni védőeszköz használatának minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeiről szóló 65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet tartalmazza.

³ A géntechnológiai tevékenység engedélyezési eljárási rendjéről, valamint az eljárás során az Európai Bizottsággal való kapcsolattartásról szóló 132/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet.

⁴ A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény, valamint a veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 98/2001. (VI. 15.) Korm. rendelet.

(4) A kockázat értékelést a géntechnológiai tevékenységre vonatkozó, külön jogszabály⁵ szerinti engedély iránti kérelemhez mellékelni kell. A kérelmező a kockázat értékelés rövid, közérthető kivonatát szintén köteles megküldeni a géntechnológiai hatóság részére, amely azt a kérelemmel és az ahhoz csatolt dokumentációval együtt továbbítja a Géntechnológiai Eljárásokat Véleményező Bizottságnak (a továbbiakban: Géntechnológiai Bizottság). A kockázat értékelés rövid, közérthető kivonata nyilvános, és a Géntechnológiai Bizottság Titkárságán megtekinthető.

(5) A hasznosítónak a kockázat értékelésről rendszeres nyilvántartást kell vezetnie. Évenként, az engedély megújítása előtt a hasznosítónak a kockázat értékelést felül kell vizsgálnia, amelyet a géntechnológiai hatóság ellenőrizhet.

(6) A hasznosítónak a kockázat értékelés mellett az elszigetelést és az alkalmazott egyéb óvintézkedéseket évente szintén felül kell vizsgálnia. A felülvizsgálatot soron kívül el kell végezni, ha

a) az alkalmazott elszigetelés már nem megfelelő vagy a zárt rendszerű kockázati szintbe való besorolás már nem helytálló, vagy

b) okkal feltételezhető, hogy az új tudományos és szakmai ismeretek figyelembevételével elbírálva az elemzés már nem helyes.

(7) A zárt rendszerű felhasználás során szabványművelési előírásokban (a továbbiakban: SZME), utasítás formájában kell leírni, hogy a technológiai műveleteket hogyan kell végrehajtani. Ilyen műveletek például a tisztítás, a környezet-ellenőrzés, a vizsgálatok elvégzése, a berendezések működtetése, a mikroorganizmus fenntartása. Az SZME szerkesztése során a biotechnológiai szabványok⁶ irányadóak.

A hasznosító felelőssége

5. §

(1) A hasznosítónak tevékenysége ellátásához géntechnológiai felügyelőt kell foglalkoztatnia. A géntechnológiai felügyelő ellenőrzi a törvény és végrehajtási rendeletei szabályainak a hasznosító által történő betartását, továbbá közreműködik abban, hogy a hasznosítónál végzett tevékenység az emberi egészségre és környezetre veszélytelen legyen. A géntechnológiai felügyelőnek szakirányú egyetemi végzettséggel, valamint legalább 2 év szakmai gyakorlattal kell rendelkeznie.

⁵ A géntechnológiai tevékenységről szóló 1998. évi XXVII. törvény, a géntechnológiai tevékenység engedélyezési eljárási rendjéről, valamint az eljárás során az Európai Bizottsággal való kapcsolattartásról szóló 132/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet, továbbá a géntechnológiai tevékenységre vonatkozó nyilvántartás és adatszolgáltatás rendjéről, valamint a géntechnológiai tevékenységhez szükséges engedély iránti kérelemhez csatolandó dokumentációról szóló 82/2003. (VII. 16.) FVM rendelet.

⁶ Különös tekintettel az MSZ EN 12740/2000., az MSZ EN 12741/2000., valamint az MSZ EN 13441/2002. szabványokra.

(2) A hasznosítónak a külön jogszabály⁷ szerinti, 2–4. kockázati szintbe sorolt tevékenységéhez vészhelyzetre vonatkozó készenléti tervet kell készítenie, amennyiben a zárt rendszerű felhasználások esetében az elszigetelési eljárások hibája komoly veszélyt jelenthet a létesítményen kívüli emberek, illetve a környezet számára. A készenléti terv tartalmazza a felelős személyek nevét, a riasztás módját, valamint az értesítendő hatóságok szükséges adatait is.

Kibocsátás, forgalomba hozatal

6. §

(1) A géntechnológiai hatóság a külön jogszabályban⁸ meghatározott kibocsátási engedélyben (a továbbiakban: kibocsátási engedély) előírja a kibocsátás feltételeit. E feltételek között meghatározza a kibocsátás lehetséges nagyságát és helyét, a helyek számát, az alkalmazandó izolációs távolságot, a genetikai védősáv méretét, valamint szükség szerint a korlátozott területhasználatot, a pollenkontrollt, a hulladékkezelést, illetve a terület utólagos megfigyelését.

(2) A géntechnológiai hatóság – a Géntechnológiai Bizottság, illetve a környezet- és természetvédelmi hatóság javaslata alapján, vagy szükség szerint – genetikai védősáv létesítését írhatja elő. A genetikai védősáv létesítésének feltételeit a környezet- és természetvédelmi hatóság szakvéleménye alapján a kibocsátási engedélyben kell meghatározni.

(3) A genetikai védősáv szükségességének vizsgálatakor – egyebek mellett – a géntechnológiával módosított és az érintett növényfajok virágzás-biológiai tulajdonságait, a termesztés helyének környezeti és éghajlati viszonyait, a géntechnológiával módosított és az érintett növényfajták egyéb tulajdonságait, valamint a környezet- és természetvédelmi szempontokat kell figyelembe venni.

(4) A géntechnológiával módosított szervezetek környezetbe történő kibocsátására, illetve géntechnológiával módosított termékek forgalomba hozatalára vonatkozó kérelemhez csatolni kell az 1. számú melléklet szerinti környezeti kockázat értékelést, valamint a 2. számú melléklet szerinti nyomkövetési tervet.

Növényfajták állami elismerése

7. §

(1) A növényfajták állami elismerése során a külön jogszabály⁹ előírásait a (2)–(5) bekezdésben foglaltakkal együtt kell alkalmazni.

⁷ A géntechnológiai tevékenység engedélyezési eljárási rendjéről, valamint az eljárás során az Európai Bizottsággal való kapcsolattartásról szóló 132/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet.

⁸ A géntechnológiai tevékenységről szóló 1998. évi XXVII. törvény, valamint a géntechnológiai tevékenység engedélyezési eljárási rendjéről, valamint az eljárás során az Európai Bizottsággal való kapcsolattartásról szóló 132/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet.

⁹ A növényfajták állami elismeréséről, valamint a szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 2003. évi LII. törvény.

(2) A géntechnológiával módosított növényfajták állami elismerési eljárására irányuló kérelem csak kibocsátási engedély kiadása után nyújtható be. A kérelemhez a géntechnológiai hatóság által kiadott kibocsátási engedélyt mellékelni kell.

(3) A géntechnológiai hatóság a kibocsátási engedélyben előírja a kibocsátás – különösen a fajtavizsgálat és a fajtakísérlet – feltételeit.

(4) Az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet (a továbbiakban: OMMI) az állami elismeréshez szükséges vizsgálatokat a Fajtaminősítő Bizottság által jóváhagyott módszerrel végzi. Az OMMI a géntechnológiai hatóság által a kibocsátási engedélyben foglalt előírások teljesítését követően kezdheti meg a vizsgálatokat.

(5) Géntechnológiával módosított növényfajták esetében az állami elismeréshez a külön jogszabályban¹⁰ meghatározott forgalomba hozatali engedély (a továbbiakban: forgalomba hozatali engedély) is szükséges.

Állatfajták fajtaelismerése

8. §

(1) A géntechnológiával módosított állatfajták fajtaelismerése során a külön jogszabályok¹¹ előírásait a (2)–(4) bekezdésekben foglaltakkal együtt kell alkalmazni.

(2) A géntechnológiával módosított állatfajták esetében a fajtaelismerési eljárást a forgalomba hozatali engedély megszerzését követően lehet kezdeményezni. A kérelemhez a géntechnológiai hatóság által kiadott forgalomba hozatali engedélyt mellékelni kell.

(3) A fajtaelismeréshez szükséges vizsgálatokat az OMMI végzi. Az OMMI a géntechnológiai hatóság által a kibocsátási engedélyben foglalt előírások teljesítését követően kezdheti meg a vizsgálatokat. A géntechnológiai hatóság a kibocsátási engedélyben előírja az állatfajták fajtavizsgálatának és fajtakísérleteinek feltételeit.

(4) Géntechnológiával módosított állat esetében – különösen a törzskönyvezésbe vont egyednél – a géntechnológiai módosítás tényét megkülönböztető bejegyzéssel a külön jogszabály¹² szerint kiállított származási igazolásokon és a tenyésztési nyilvántartásokban is fel kell tüntetni úgy, hogy a nyilvántartás szükség esetén alkalmas legyen a géntechnológiával módosított egyedek teljes körének megállapítására.

¹⁰ A géntechnológiai tevékenységről szóló 1998. évi XXVII. törvény, valamint a géntechnológiai tevékenység engedélyezési eljárási rendjéről, valamint az eljárás során az Európai Bizottsággal való kapcsolattartásról szóló 132/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet.

¹¹ Az állattenyésztésről szóló 1993. évi CXIV. törvény, valamint a fajtaelismerés rendjéről szóló 31/1994. (VI. 28.) FM rendelet.

¹² Az állattenyésztésről szóló 1993. évi CXIV. törvény.

A termék jelölése

9. §

A géntechnológiával módosított természetes szervezetből álló, illetve ilyen szervezetet a külön jogszabályokban¹³ meghatározott határérték felett tartalmazó termék csomagolásán az erre utaló jelölésnek jól láthatónak, érthetőnek, egyértelműnek és valós tartalmúnak kell lennie.

Szállíthatóság

10. §

A géntechnológiával módosított szervezetek és az azokból előállított termékek szállíthatóságáról, valamint a szállíthatóság feltételeiről a géntechnológiai hatóság a 3. számú mellékletben meghatározott adatok alapján dönt. Az adatokat a kérelmező, illetve az engedély jogosultja nyújtja be.

Baleset

11. §

A törvény 2. §-ának *p*) pontja szerinti baleset bekövetkezésekor a hasznosító köteles a géntechnológiai hatóságot haladéktalanul értesíteni, és az alábbi adatokat megadni:

- a) a baleset körülményei,
- b) az érintett géntechnológiával módosított szervezet azonosító neve és mennyisége,
- c) minden olyan adat, amely a balesetnek az élőlények egészségére és a környezetre gyakorolt hatásának felméréséhez szükséges,
- d) a baleset hatásainak csökkentésére tett intézkedések.

A géntechnológiai eredet megállapítására jogosult laboratóriumok

12. §

A géntechnológiai eredet megállapítására jogosult, a külön jogszabály¹⁴ alapján akkreditált laboratóriumok jegyzékét és címét a 4. számú melléklet tartalmazza.

¹³ A géntechnológiai tevékenység engedélyezési eljárási rendjéről, valamint az eljárás során az Európai Bizottsággal való kapcsolattartásról szóló 132/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet, valamint a géntechnológiával módosított élelmiszerekről és takarmányokról szóló 1829/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet.

¹⁴ A laboratóriumok, a tanúsító és az ellenőrző szervezetek akkreditálásáról szóló 1995. évi XXIX. törvény.

Záró rendelkezések

13. §

E rendelet a kihirdetését követő nyolcadik napon lép hatályba, egyidejűleg a géntechnológiai tevékenységről szóló 1998. évi XXVII. törvénynek a mezőgazdaság és az élelmiszeripar területén történő végrehajtásáról szóló 1/1999. (I. 14.) FVM rendelet hatályát veszti.

Az Európai Unió jogának való megfelelés

14. §

(1) Ez a rendelet – a törvényben és az annak végrehajtására kiadott további rendeletekben foglaltakkal együtt – a következő uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálja:

a) a Tanács 98/81/EK irányelvvel módosított, a Tanács 90/219/EGK irányelve (1990. április 23.) a géntechnológiával módosított mikroorganizmusok zárt rendszerű felhasználásáról,

b) az Európai Parlament és a Tanács 2001/18/EK irányelve (2001. március 12.) a genetikailag módosított szervezetek környezetbe történő szándékos kibocsátásáról és a Tanács 90/220/EGK irányelvének hatályon kívül helyezéséről,

c) a Bizottság 2002/623/EK határozata (2002. július 24.) a genetikailag módosított szervezetek környezetbe történő szándékos kibocsátásáról és a 90/220/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2001/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv II. mellékletét kiegészítő útmutató jegyzetek meghatározásáról,

d) a Tanács 2002/811/EK határozata (2002. október 3.) a géntechnológiával módosított szervezetek környezetbe történő szándékos kibocsátásáról és a 90/220/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2001/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv VII. mellékletének kiegészítésére szolgáló iránymutatások meghatározásáról,

e) a Tanács 2002/53/EK irányelve (2002. június 13.) a mezőgazdasági növényfajok közös fajtajegyzékéről.

(2) Ez a rendelet az Európai Parlament és a Tanács géntechnológiával módosított élelmiszerekről és takarmányokról szóló 2003. szeptember 22-i 1829/2003/EK rendeletének végrehajtásához szükséges rendelkezéseket alapítja meg.

Dr. Németh Imre s. k.,
földművelésügyi
és vidékfejlesztési miniszter

Dr. Csillag István s. k.,
gazdasági és közlekedési
miniszter

1. számú melléklet

a 142/2004. (IX. 30.) FVM–GKM együttes rendelethez

A környezeti kockázat értékelés alapelvei

A. rész

A géntechnológiával módosított szervezetek vagy azokból származó termékek kibocsátása, illetve forgalomba hozatala céljából benyújtott engedély iránti kérelmeknél elvégzendő környezeti kockázat értékelés alapelvei

A/1.

1. Ez a rész tartalmazza a környezeti kockázat értékelés (a továbbiakban: KKÉ) által elérendő célokat, a figyelembe veendő alapelemeket, a követendő általános alapelveket és módszertant. Az ezt kiegészítő útmutatót a melléklet B. része tartalmazza, amelyet szintén figyelembe kell venni a kibocsátási és a forgalomba hozatali kérelmek elkészítésénél.

2. E melléklet alkalmazásában:

a) *Közvetlen hatások*: azok az emberi egészségre vagy a környezetre gyakorolt elsődleges hatások, amelyeket maga a géntechnológiával módosított szervezet eredményez, és amelyek nem fordulnak elő az események ok-okozati láncolataként.

b) *Közvetett hatások*: azok az emberi egészségre vagy a környezetre gyakorolt hatások, amelyek az események ok-okozati láncolataként fordulnak elő olyan mechanizmusok révén, mint például kölcsönhatás más szervezetekkel, genetikai anyag átadása, illetve változások a felhasználásban vagy a kezelésben; a közvetett hatások észlelése feltehetően későbbi.

c) *Azonnali hatások*: olyan, az emberi egészségre vagy a környezetre gyakorolt hatások, amelyek a géntechnológiával módosított szervezet kibocsátásának időszakában észlelhetők; az azonnali hatások lehetnek közvetlenek vagy közvetettek.

d) *Késleltetett hatások*: azok az emberi egészségre vagy a környezetre gyakorolt hatások, amelyeket nem lehet észlelni a géntechnológiával módosított szervezet kibocsátásának időszakában, de mint közvetlen vagy közvetett hatás, egy későbbi stádiumban, illetve a kibocsátás megszüntetése után nyilvánvalóvá válnak.

e) *Veszély*: egy szervezetnek az emberi szervezetre, illetve a környezetre gyakorolt kár vagy káros hatás okozására vonatkozó potenciálja.

f) *Kockázat*: a veszély következményei nagyságának kombinációja és a következmények bekövetkezésének valószínűsége.

3. A KKÉ általános alapelve, hogy a kibocsátásra vagy forgalomba hozatalra vonatkozó halmozott hosszú távú hatások elemzését is elvégezzék. Halmozott hosszú távú

hatások az engedélyek halmozódó hatásai az emberi egészségre és környezetre, beleértve többek között a növény és állatvilágot, a talajtermékenységet, a szerves anyagok talajban történő lebomlását, a táplálkozási-/táplálék-láncot, a biológiai sokféleséget, az állategészségügyet és az antibiotikumokkal szembeni rezisztenciával kapcsolatos problémákat.

A/2.

I. Célkitűzés

A KKÉ célja, hogy eseti alapon meghatározza és értékelje a géntechnológiával módosított szervezet lehetséges közvetlen, közvetett, azonnali vagy késleltetett kedvezőtlen hatásait az emberi egészségre és a környezetre, amelyekkel a géntechnológiával módosított szervezetek szándékos kibocsátása vagy forgalomba hozatala járhat. A KKÉ-t abból a célból kell elvégezni, hogy meghatározzuk, szükség van-e kockázatkezelésre, és ha igen, megszabjuk annak legmegfelelőbb módszereit.

II. Általános alapelvek

Az elővigyázatosság elve szerint eljárva a KKÉ kivitelezésekor az alábbi általános alapelveket kell követni:

a) A géntechnológiával módosított szervezet olyan megállapított jellegzetességeit és felhasználását, amelyek lehetséges kedvezőtlen hatásokat rejthetnek magukban, össze kell hasonlítani – annak felhasználásával megegyező helyzetekben – azokkal a hatásokkal, amelyeket az a nem módosított szervezet fejthet ki, amelyből származik.

b) A KKÉ-t tudományos megalapozottsággal és átlátható módon kell végezni az elérhető tudományos és technikai ismeretekre alapozva.

c) A KKÉ-t eseti alapon kell elvégezni, ami azt jelenti, hogy a megkövetelt információk az érintett géntechnológiával módosított szervezetek típusaitól, azok tervezett felhasználásaitól és a lehetséges befogadó környezettől függően változhatnak, figyelembe véve – többek között – a környezetben már meglévő géntechnológiával módosított szervezeteket.

d) Ha új információ válik ismertté a géntechnológiával módosított szervezetről és annak az emberi egészségre vagy a környezetre tett hatásairól, szükséges lehet a KKÉ ismételt elvégzése ahhoz, hogy meghatározzák azt a kockázatot, amely megváltozott, illetve annak megállapításához, hogy szükség van-e ennek megfelelően a kockázatkezelés módosítására.

III. Módszertan

III/1. A géntechnológiával módosított szervezetek és a kibocsátások jellemzői

A KKÉ-nek figyelembe kell vennie az eset technikai és tudományos részleteit, a következő jellemzőkre tekintettel:

- a) befogadó és szülői szervezetek,
- b) a géntechnológiai módosítások, akár genetikai anyag beviteléről, akár kiejtéséről van szó, illetve a vektorra és donorra vonatkozó információk,
- c) a géntechnológiával módosított szervezet,
- d) a tervezett kibocsátás és felhasználás, beleértve annak arányát,
- e) a lehetséges befogadó környezet, és
- f) mindezek kölcsönhatásai.

A hasonló szervezetekre vonatkozó, illetve ezek kibocsátásaiból és kölcsönhatásaiból származó információk segíthetik a KKÉ-t.

III/2. A környezeti kockázat értékelés lépései

A KKÉ-re vonatkozó következtetések levonásakor a következőkre kell kitérni:

a) Azoknak a jellegzetességeknek a meghatározása, amelyek kedvezőtlen hatásokat okozhatnak:

A géntechnológiával módosított szervezeteknek a géntechnológiai módosításhoz kapcsolódó minden olyan jellegzetességét meg kell határozni, amely kedvezőtlen hatású lehet az emberi egészségre vagy a környezetre. A géntechnológiával módosított szervezetek jellegzetességeinek összehasonlítása a nem módosított szervezetekkel a kibocsátás vagy felhasználás megegyező körülményei között segít meghatározni azokat a lehetséges kedvezőtlen hatásokat, amelyek a géntechnológiai módosításból erednek. Nem szabad figyelmen kívül hagyni egyetlen lehetséges kedvezőtlen hatást sem amiatt, hogy előfordulása nem valószínű.

A géntechnológiával módosított szervezetek lehetséges kedvezőtlen hatásai esetenként változhatnak, és magukban foglalhatnak:

- emberi betegségeket, beleértve az allergén és toxikus hatásokat,
- állatok és növények betegségeit, beleértve a toxikus, és adott esetben az allergén hatásokat,
- a befogadó környezetben található fajok populációdinamikájára és mindezen populációk genetikai sokféleségére kifejtett hatásokat,
- a kórokozókkal szembeni megváltozott fogékonyságot, amely elősegíti a fertőző betegségek terjedését, illetve új betegségforrásokat vagy -hordozókat hoz létre,
- megelőző vagy gyógyító orvosi, állatorvosi vagy növényvédelmi kezelések lerontását, például az ember- vagy állatgyógyászatban használt antibiotikumokkal szembeni rezisztenciáért felelős gének átvitele által,
- a bio-geokémiára (bio-geokémiai ciklusokra) gyakorolt hatásokat – különösen a szén- és nitrogénkörforgásra gyakorolt hatásokat – a szerves anyagok talajban történő lebontásának változásain keresztül.

A kedvezőtlen hatások mechanizmusok útján közvetlenül vagy közvetve léphetnek fel, és amelyek lehetnek például:

- a géntechnológiával módosított szervezetek terjedése a környezetben,
- a beépített genetikai anyag átvitele más szervezetekbe vagy ugyanazon géntechnológiával módosított, illetve nem módosított szervezetbe,
- fenotípusos és genotípusos instabilitás,
- kölcsönhatás más szervezetekkel,
- a kezelés megváltozása, beleértve – adott esetben – a mezőgazdasági gyakorlatot.

b) Minden kedvezőtlen hatás lehetséges következményeinek értékelése annak fellépésekor:

Minden lehetséges hátrányos hatás következményeinek a mértékét értékelni kell. Az értékelés feltételezi, hogy a hátrányos hatás fel fog lépni. A következmények nagyságrendjét feltehetően befolyásolja az a környezet, amelybe a géntechnológiával módosított szervezeteket kibocsátani szándékoznak, valamint a kibocsátás módja.

c) Minden azonosított lehetséges hátrányos hatás előfordulási valószínűségének értékelése:

A fellépő hátrányos hatások lehetőségének, illetve bekövetkezési valószínűségének értékelésében az egyik fő tényezőt annak a környezetnek a jellemzői alkotják, amelybe a géntechnológiával módosított szervezeteket kibocsátani tervezik, valamint a kibocsátás módjának a jellemzői.

d) A géntechnológiával módosított szervezetek minden megállapított tulajdonsága által jelentett kockázat értékelése:

A tudomány pillanatnyi állásának megfelelően a lehető legalaposabban fel kell becsülni a géntechnológiával módosított szervezet minden megállapított jellegzetessége által az emberi egészségre vagy a környezetre jelentett kockázatot úgy, hogy össze kell kapcsolni az előforduló hátrányos hatás valószínűségét és a hatás előfordulása esetén megjelenő következmények mértékét.

e) A géntechnológiával módosított szervezetek szándékos kibocsátásából vagy forgalmazásából eredő kockázatok kezelési stratégiáinak alkalmazása:

A kockázat értékelés megállapíthat olyan kockázatokat, amelyek kezelést igényelnek, valamint azok kezelésének legmegfelelőbb módját, továbbá meg kell határozni a kockázatkezelési stratégiát.

f) A géntechnológiával módosított szervezetek általános kockázatának meghatározása:

A géntechnológiával módosított szervezetek teljes kockázatának értékelését úgy kell elvégezni, hogy figyelembe vesznek minden javasolt kockázatkezelési stratégiát.

IV. A géntechnológiával módosított szervezetek kibocsátásából vagy forgalomba hozatalából eredő lehetséges környezeti hatásra vonatkozó következtetések

A II. és III. pontban felvázolt alapelvek és módszertan szerint végzett környezeti kockázat értékelés alapján a

IV/A. és IV/B. pontban felsorolt alpontok szerinti információkat – megfelelő módon – a kérelemben fel kell tüntetni, hogy elősegítsék a géntechnológiával módosított szervezetek kibocsátásából vagy forgalomba hozatalából eredő lehetséges környezeti hatásokra vonatkozó következtetések levonását.

IV/A. Nem a magasabb rendű növényekhez tartozó géntechnológiával módosított szervezetek

a) A géntechnológiával módosított szervezet ellenállóképessége és invazív vá válásának valószínűsége a természetes élőhelyeken, a javasolt kibocsátások körülményei között.

b) Bármely szelektív előny vagy hátrány, amellyel a géntechnológiával módosított szervezetet felruházták, és ezek megjelenési valószínűsége a javasolt kibocsátások körülményei között.

c) Lehetséges génátvitel más fajokba a géntechnológiával módosított szervezet javasolt kibocsátásának körülményei között, és bármilyen, ezen fajok számára biztosított szelektív előny vagy hátrány.

d) A géntechnológiával módosított szervezet és a célszervezetek közötti közvetlen vagy közvetett kölcsönhatások azonnali, illetve későbbi lehetséges környezeti hatása (ha meghatározható).

e) A géntechnológiával módosított szervezet és a nem célszervezetek közötti közvetlen vagy közvetett kölcsönhatások azonnali, illetve későbbi lehetséges környezeti hatásai (beleértve például a szimbiózisban élő szervezetek, paraziták és kórokozók populációnagyságára gyakorolt hatást).

f) A géntechnológiával módosított szervezetekkel való lehetséges, közvetlen vagy közvetett érintkezésből eredő, illetve a géntechnológiával módosított szervezet kibocsátásának közelében dolgozó, azzal érintkezésbe lépő vagy annak közelében tartózkodó személyek esetében az emberi egészségre kifejtett lehetséges azonnali vagy késleltetett hatások.

g) A géntechnológiával módosított szervezet és az abból származó termékek fogyasztásából eredő, az állatok egészségére gyakorolt lehetséges azonnali, illetve késleltetett hatások, valamint a táplálkozási láncra gyakorolt lehetséges következmények, ha a szervezetet állati takarmányozásra szánják.

h) A géntechnológiával módosított szervezet kibocsátásának környezetében élő cél- vagy nem célszervezetek és a géntechnológiával módosított szervezet közvetlen vagy közvetett kölcsönhatásainak lehetőségéből származó, a bio-geokémiai folyamatokra gyakorolt lehetséges azonnali, illetve késleltetett hatások.

i) Géntechnológiával módosított szervezet kezelésére használt specifikus technikák lehetséges azonnali, illetve késleltetett, közvetlen vagy közvetett hatásai, ahol a technikák különböznek a nem géntechnológiával módosított szervezeteknél használtaktól.

IV/B. Géntechnológiával módosított magasabb rendű növények

a) A géntechnológiával módosított magasabb rendű növényeknek a befogadó vagy szülői növényeknél ellenállóképesebbé válása valószínűsége mezőgazdasági élőhelyeken, vagy invazív vá válásának valószínűsége természetes élőhelyeken.

b) Az a szelektív előny vagy hátrány, amellyel a géntechnológiával módosított magasabb rendű növényt felruházták.

c) Lehetőség a génátvitelre ugyanazon növényfajba vagy más, a szaporodás szempontjából összeférhető növényfajokba a géntechnológiával módosított magasabb rendű növény termesztésének körülményei között, és bármilyen szelektív előny vagy hátrány, amellyel ezeket a növényfajokat felruházták.

d) A géntechnológiával módosított magasabb rendű növények és a célszervezetek, például a parazitoidok és a kórokozók közötti kölcsönhatásból eredő lehetséges azonnali, illetve késleltetett környezeti hatás (ha meghatározható).

e) A géntechnológiával módosított magasabb rendű növényeknek a nem célszervezetekkel való közvetlen vagy közvetett kölcsönhatásaiból eredő lehetséges azonnali, illetve késleltetett környezeti hatások, figyelembe véve azokat a szervezeteket is, amelyek a célszervezetekkel vannak kölcsönhatásban (beleértve például a növényevők, a szimbiózisban élő szervezetek, a paraziták és a kórokozók populációjára gyakorolt hatást).

f) A géntechnológiával módosított magasabb rendű növényekkel való lehetséges, közvetlen vagy közvetett érintkezésből eredő, illetve a géntechnológiával módosított magasabb rendű növények kibocsátásainak közelében dolgozó, azzal érintkezésbe lépő vagy annak közelében tartózkodó személyek esetében az emberi egészségre kifejtett lehetséges azonnali vagy késleltetett hatások.

g) A géntechnológiával módosított szervezet és az abból származó termékek fogyasztásából eredő, az állatok egészségére gyakorolt azonnali, illetve késleltetett lehetséges hatások, valamint a táplálékláncre gyakorolt lehetséges következmények, ha azt állati takarmányozásra szánják.

h) A géntechnológiával módosított szervezet kibocsátásainak környezetében élő cél- vagy nem célszervezetek és a géntechnológiával módosított szervezet közvetlen vagy közvetett kölcsönhatásainak lehetőségéből származó, a bio-geokémiai folyamatokra gyakorolt lehetséges azonnali, illetve késleltetett hatások.

i) A géntechnológiával módosított magasabb rendű növények specifikus termesztési, kezelési és betakarítási technikáinak környezetre gyakorolt lehetséges azonnali vagy késleltetett, közvetlen, illetve közvetett hatásai, ha ezek különböznek azoktól, amelyeket géntechnológiával nem módosított magasabb rendű növények esetében alkalmaznak.

B. rész

A környezeti kockázat értékelés céljáról, elemeiről, általános alapelveiről és módszertanáról szóló útmutató

1. Bevezetés

A KKÉ az emberi és természeti környezeti – közvetlen vagy közvetett, azonnali vagy később várhatóan bekövetkező – kockázatok értékelése, amely a géntechnológiával módosított szervezetek kibocsátása vagy a forgalomba hozatala miatt indokolt. Az engedélyező és ellenőrző hatóságoknak figyelembe kell venniük az emberi egészségre és a környezetre gyakorolt lehetséges káros hatásokat, amelyek különösen közvetlenül vagy közvetve fordulhatnak elő, eseti alapon, a bevezetett szervezet és a fogadó környezet jellege szerinti környezeti hatást figyelembe véve. A KKÉ-t az A. rész szerint kell végrehajtani. Az A. rész általánosságban írja le az elérendő célt, a tekintetbe veendő elemeket és a KKÉ végrehajtásakor követendő általános alapelveket és módszertant, a bevezetett szervezet és a fogadó környezet jellege szerint figyelembe véve az emberi egészségre és környezetre gyakorolt hatást.

A hasznosítónak a szándékos kibocsátásra, illetve a forgalomba hozatalra vonatkozó KKÉ-t tartalmazó értékelést kell benyújtania.

Ez az útmutató kiegészíti az A. részt, körvonalazza a célokat és az alapelveket, valamint a KKÉ módszertant, hogy segítse a hasznosítókat és a hatóságokat, hogy a törvény szerint átfogó és megfelelő KKÉ-t hajtsanak végre, és a KKÉ folyamata a nyilvánosság számára átlátható legyen.

A KKÉ hat lépését a 4.2. pont tartalmazza.

2. Cél

A KKÉ célja a géntechnológiával módosított szervezet közvetlen vagy közvetett, azonnali vagy késleltetett, az emberi egészségre vagy a környezetre gyakorolt olyan lehetséges káros hatásainak eseti alapon történő azonosítása és értékelése, amelyekkel a géntechnológiával módosított szervezet szándékos kibocsátása vagy forgalomba hozatala járhat. Ha szükség van kockázat értékelésre, akkor a KKÉ-t azonosítás céljából kell végrehajtani, és a legalkalmasabb módszert kell használni.

A KKÉ a szándékos kibocsátására és forgalomba hozatalra vonatkozik. A forgalomba hozatal nagyon gyakran, de nem szükségszerűen, magában foglalja a szándékos környezetbe való kibocsátást is, de mindig szándékos piaci bevezetést jelent (például géntechnológiával módosított szervezeteket tartalmazó vagy ezekből álló mezőgazdasági termékek, amelyeket csak élelmiszerként, takarmányként vagy feldolgozásra használnak). A KKÉ-t ezekben az esetekben is bele kell vonni az engedélyezési folyamatba. Általában különbség lehet a szándékos kibocsátásakor végrehajtott KKÉ és a forgalomba hozatalkor végrehajtott

KKÉ között, például a meglévő adatok, az időbeosztás és az érintett terület következtében.

Az útmutató az összes géntechnológiával módosított szervezetre vonatkozik, beleértve a mikroorganizmusokat, a növényeket és az állatokat. Ezidáig a legtöbb szándékosan kibocsátott vagy forgalomba hozott géntechnológiával módosított szervezet magasabb rendű növény volt, ez azonban a jövőben változhat.

A KKÉ alapul szolgál a kockázat értékelés szükségességének meghatározásához, és ha szükséges, a használandó legalkalmasabb módszerek meghatározásához és a koncentrált nyomonkövetéshez (lásd a 3. pontot) is alapot biztosít.

Az átfogó eseti felülvizsgálat kiterjed az érintett géntechnológiával módosított szervezetekre (egyedi géntechnológiával módosított szervezet vizsgálat) és arra a környezetre, amelybe a géntechnológiával módosított szervezetet ki szándékoznak bocsátani (például helyszínenkénti és régiókénti vizsgálat, ha az a megfelelő).

A géntechnológiai módosítás jövőbeni fejlesztési szükségessé tehetik az A. rész és az útmutató műszaki fejlődéshez történő igazítását. A különböző típusú géntechnológiával módosított szervezetekre (mint az egysejtű szervezetek, halak vagy rovarok) vagy géntechnológiával módosított szervezetek különleges felhasználására (mint a vakcinák fejlesztése) vonatkozó információk követelmények további differenciálására lehetőség van, ha elegendő információ áll rendelkezésre a géntechnológiával módosított szervezetek kibocsátásáról szóló engedélyezéshez.

A géntechnológiával módosított szervezeteknek az emberi egészségre és a környezetre gyakorolt különböző „hatás-kategóriái” az A. részben szerepelnek, és az alábbiak szerint magyarázhatók:

a) *A közvetlen hatás* kifejezés a géntechnológiával módosított szervezettől származó, az emberi egészségre vagy a környezetre gyakorolt elsődleges hatásokra vonatkozik, amelyek nem az események véletlen láncolata révén történnek meg (például a Bt toxinnak a célszervezetekre gyakorolt közvetlen hatása vagy egy géntechnológiával módosított mikroorganizmusnak az emberi egészségre gyakorolt patogén hatása).

b) *A közvetett hatás* kifejezés az események véletlen láncolata révén az emberi egészségre vagy a környezetre gyakorolt hatásra vonatkozik (például más szervezetekkel történő kölcsönhatásokra, a genetikai anyag átvitelére vagy a felhasználás vagy kezelés változásaira). A közvetett hatások nyomonkövetése valószínűleg késleltetett (például amennyiben a rovarok célpopulációjának csökkenése hatással van más rovarok populációjára, vagy amennyiben összetett rezisztencia vagy szervi hatások kialakulása hosszú távú kölcsönhatások értékelését teszi szükségessé; néhány közvetett hatás – például a rovarirtó szerek használatának csökkenése – azonban azonnali lehet).

c) *Az azonnali hatás* kifejezés azokra az emberi egészségre vagy a környezetre gyakorolt hatásokra vonatkozik, amelyeket a géntechnológiával módosított szervezet kibo-

csátásának időszakában figyelnek meg. Az azonnali hatások lehetnek közvetlen és közvetett hatások is (például a rovarrezisztencia tulajdonsággal rendelkező transzgénikus növényekkel táplálkozó rovarok pusztulása, vagy a fogékony emberek esetében allergia kiváltása egy adott géntechnológiával módosított szervezetnek való expozíció következtében).

d) *A késleltetett hatás* kifejezés azokra az emberi egészségre vagy a környezetre gyakorolt hatásokra vonatkozik, amelyeket nem a géntechnológiával módosított szervezet kibocsátásának időszakában figyelnek meg, de amelyek közvetlen vagy közvetett hatásként nyilvánvalóvá válnak egy későbbi szakaszban vagy a kibocsátás befejezése után. Például egy géntechnológiával módosított szervezetnek a szándékos kibocsátás után néhány generációval történő megerősödése vagy invazív tulajdonsága, amely nagyon fontos, ha a géntechnológiával módosított szervezet hosszú ideig él, mint például a géntechnológiával módosított fák; vagy a transzgénikus növény közeli rokonainak hibridjei támadóvá válása a természetes ökoszisztémákban.

A késleltetett hatásokat különösen nehéz lehet meghatározni, főként, ha azok csak hosszútávon válnak nyilvánvalóvá. Megfelelő intézkedések – például a nyomonkövetés – segíthet e hatások felderítésében.

3. Általános alapelvek

Az elővigyázatosság elve szerint a KKÉ kiindulópontjaul a következő alapelvek szolgálnak:

a) A géntechnológiával módosított szervezet azonosított jellemzőit és olyan felhasználását, amely lehetséges káros hatással bírhat, össze kell hasonlítani annak a nem módosított szervezetnek az azonos jellemzőivel és hasonló körülmények között történő felhasználásával, amelyből a géntechnológiával módosított szervezet származik.

A fogadó környezet kiindulási állapotát – beleértve a környezetben élő szervezeteket, azok ismert változatait, valamint kölcsönhatásait is – meg kell határozni, mielőtt a géntechnológiával módosított szervezet bármilyen káros jellemzője azonosítható. A kiindulási állapot referenciaként szolgál a jövőbeni változások összehasonlíthatóságához. Például a vegetatív módon szaporított növények esetében az összehasonlító vizsgálatba be kell vonni a transzgénikus vonalak előállításához használt szülőfajt. A szexuális úton szaporodó növények esetében az összehasonlítást végzőnek be kell vonnia megfelelő izogénikus vonalakat. Ha a növényeket visszakeresztezéssel nemesítették ki, akkor fontos, hogy az alapos egyenértékűség-vizsgálat során a legmegfelelőbb kontrollokat használják, és ne bízzanak egyszerűen az eredeti szülői anyaggal történő összehasonlításban.

Ha a meglévő adatok nem elegendőek, akkor a kiindulási állapotot más összefüggések szerint is meg kell határozni összehasonlítási alap létrehozása céljából. A kiindulási állapotnak a fogadó környezet lényeges kiterjedésére kell vo-

natkozni, beleértve a biotikus és az abiotikus tényezőket (például a védett természetes élőhelyeket, a mezőgazdaságilag művelt területeket vagy a szennyezett területeket) vagy különböző környezetű helyek kombinációját.

b) A KKÉ-t a meglévő tudományos és technikai adatokra alapozva tudományosan megbízható és átlátható módon kell végrehajtani.

A lehetséges káros hatások értékelését a tudományos és technikai adatokra és azok összegyűjtésének, azonosításának és értelmezésének közös módszertanára kell alapozni. Az adatokat, méréseket és vizsgálatokat érthetően kell leírni. Ezenkívül tudományosan megbízható modellezési eljárások biztosíthatják a KKÉ számára hasznos hiányzó adatokat.

A KKÉ-nek figyelembe kell vennie a különböző szinteken jelenlévő bizonytalanságot. A tudományos bizonytalanság rendszerint a tudományos módszer alábbi öt jellemzőjéből származik: a kiválasztott változó, az elvégzett mérés, a vett minták, a használt modellek, valamint az okozati összefüggés megállapítása. A tudományos bizonytalanság származhat a meglévő adatok vitathatóságából vagy néhány vonatkozó adat hiányából is. A bizonytalanság vonatkozhat a vizsgálat minőségi vagy mennyiségi elemeire is. A kiindulási állapotra vonatkozó ismeretek vagy az adatok szintje visszatükröződik a bizonytalansági szintben (a bizonytalanság értékelése, beleértve az adatok hiányát, a hiányos ismereteket, a szórást, a komplexitást stb.), amit a kérelmezőnek közölnie kell a jelenlegi gyakorlat tudományos bizonytalanságával összehasonlítva.

Az adatok hiánya miatt a KKÉ nem mindig adhat határozott válaszokat az összes vizsgált kérdésre. A lehetséges hosszú távú hatások esetében különösen az adatok elérhetősége lehet nagyon alacsony. A megfelelő kockázatkezelést és biztonsági intézkedéseket ekkor különösen az elővigyázatosság elvére tekintettel kell figyelembe venni az emberi egészségre és a környezetre gyakorolt káros hatások megelőzése céljából.

Általános alapelvként a KKÉ-nek tartalmaznia kell a géntechnológiával módosított szervezetek szándékos kibocsátásának vagy forgalomba hozatalának lehetséges veszélyeire vonatkozó megfelelő kutatási eredményeket a jól dokumentált összehasonlítható tapasztalatokkal együtt.

A fokozatos megközelítés alkalmazása (amely szerint az összes lépés elszigetelt körülmények között végrehajtott kísérletekkel kezdődik, a szándékos kibocsátással folytatódik és a forgalomba hozatalig tart) hasznos lehet. Az egyes lépések adatait az eljárás során a lehető leghamarabb össze kell gyűjteni. Elszigetelt rendszerben létrehozott, szimulált környezeti feltételek eredményeket szolgáltathatnak a szándékos kibocsátás vonatkozásában (például bizonyos mértékig szimulálható a mikroorganizmusok viselkedése mikrokozmoszokban, vagy a növények viselkedése növényházakban).

A forgalomba hozatalra szánt géntechnológiával módosított szervezetek esetében a szándékos kibocsátásokból származó lényeges és meglévő adatokat olyan környe-

zet-típusokból kell beszerezni, ahol majd a géntechnológiával módosított szervezetet használják.

c) A KKÉ-t eseti alapon kell végrehajtani, ami azt jelenti, hogy a szükséges információ az érintett géntechnológiával módosított szervezetek típusától, a szándékolt felhasználásuktól és a lehetséges fogadó környezettől függően eltérhet, figyelembe véve többek között a már a környezetben lévő géntechnológiával módosított szervezeteit is.

A KKÉ-nek a különböző szervezetek (géntechnológiával módosított szervezeteként változó) egyedi jellemzői és a különböző (helyszínenként és régióként változó) környezetek széles köre miatt az eseti alapelvet kell használnia.

Nagy eltérések lehetnek a géntechnológiával módosított mikroorganizmusok (ezek kis mérete és gyakran ismeretlen kölcsönhatásaik miatt), a növények (például az élelmszerként és takarmányként használt magasabb rendű növényeknek vagy fáknek a lehetséges hosszú élettartamuk miatt) és állatok (például a rovaroknak kis méretük és az akadályok legyőzésére irányuló nagy potenciáljuk miatt, vagy a tengeri halaknak nagy elterjedésük miatt) által okozott környezeti hatások között.

Figyelembe veendő a környezeti jellemzők széles köre is (helyspecifikus vagy régióspecifikus). Az eseti vizsgálat támogatása céljából hasznos lehet a regionális adatok élőhelyterület szerinti besorolása, kifejezve a géntechnológiával módosított szervezetekre vonatkozó fogadó környezet jellegét (például a géntechnológiával módosított növények vad rokonainak előfordulására vonatkozó botanikai adatok Európa különböző mezőgazdasági vagy természetes élőhelyein).

A hasznosítónak figyelembe kell vennie a géntechnológiával módosított szervezetnek más olyan lényeges géntechnológiával módosított szervezetekkel történő lehetséges káros kölcsönhatásait is, amelyeket a múltban szándékosan kibocsátottak vagy forgalomba hoztak, beleértve ugyanazon géntechnológiával módosított szervezet ismételt kibocsátásait is, például a növényvédelmi termékek felhasználását. Az ismételt kibocsátások az eseti kibocsátásokkal összehasonlítva idővel a környezetben állandóan jelenlévővé vált géntechnológiával módosított szervezet magas háttérszintjét okozhatják.

Ha a géntechnológiával módosított szervezetről vagy az emberi egészségre, illetve a környezetre gyakorolt hatásairól új információk válnak elérhetővé, akkor a KKÉ-t szükséges lehet újra végrehajtani a következők céljából:

- annak meghatározására, hogy a kockázat változott-e,
- annak meghatározására, hogy szükséges-e ennek megfelelően módosítani a kockázatkezelést.

Új információk esetén függetlenül attól, hogy azonnali intézkedéseket kell-e hozni, szükség lehet új KKÉ-re a géntechnológiával módosított szervezet kibocsátási vagy forgalomba hozatali engedélyének megváltoztatása vagy a kockázatkezelési intézkedések módosítása céljából. Az új információk a kutatásból, a növények nyomonkövetéséből

vagy máshonnan származó lényeges tapasztalatokból származhatnak.

A KKÉ és a nyomonkövetés szoros kapcsolatban állnak. A KKÉ biztosítja a géntechnológiával módosított szervezetek nyomonkövetésének alapját, amely az emberi egészségre és a környezetre gyakorolt káros hatásokra összpontosít. A géntechnológiával módosított szervezetek szándékos kibocsátásának és a forgalomba hozatalának nyomonkövetését szolgáló nyomonkövetési tervek követelményei különbözőek. A nyomonkövetésről szóló rész, beleértve az általános felügyeletet is, szintén fontos szerepet játszhat a géntechnológiával módosított szervezetek hosszú távú lehetséges káros hatásairól szóló adatok szolgáltatásában. A nyomonkövetési eredmények megerősítik a KKÉ-t, vagy a KKÉ újraértékeléséhez vezethetnek.

d) A KKÉ általános alapelve az is, hogy a halmozott hosszú távú hatásoknak a kibocsátásra és a forgalomba hozatalra vonatkozó vizsgálatát végre kell hajtani. Ezek magukba foglalják az emberi egészségre és a környezetre gyakorolt hatások felhalmozódását, beleértve a flórát és a faunát, a talaj termékenységét, a szerves anyagok talajban történő lebontását, a táplálékláncot, a biológiai sokféleséget, az állategészségügyet és az antibiotikumokkal kapcsolatos rezisztencia problémákat.

A halmozott hosszú távú hatások mérlegelése során a KKÉ-nek a következőket kell figyelembe vennie:

- a géntechnológiával módosított szervezet és a fogadó környezet hosszú távú kölcsönhatásait,
- a géntechnológiával módosított szervezet hosszú távon fontossá váló jellemzőit,
- a hosszabb időszak alatt történő, ismételt szándékos kibocsátásokat és forgalomba hozatalokat,
- a múltban szándékosan kibocsátott vagy forgalomba hozott géntechnológiával módosított szervezeteket.

A hosszú távú hatásokról további információk kérhetők (például többszörös gyomirtószer-rezisztencia), és megfelelő kutatás szükséges részben a nyomonkövetési tervek keretén belül, amelyek fontos adatokat szolgáltathatnak a halmozott hosszú távú hatások becslésére vonatkozóan.

4. Módszertan

4.1. A géntechnológiával módosított szervezetek és a kibocsátások jellemzői

A KKÉ-nek figyelembe kell vennie a vonatkozó technikai és tudományos adatokat a következők jellemzői esetében:

- a) a fogadó vagy szülői szervezetek,
- b) a géntechnológiai módosítás(ok) (legyen az genetikai anyag bevitelére vagy deléciónak), és a vektorra és a donorra vonatkozó információ,
- c) a géntechnológiával módosított szervezet,

d) a szándékolt kibocsátás vagy felhasználás, beleértve annak mértékét,

- e) a lehetséges fogadó környezet, és
- f) az ezek közötti kölcsönhatás.

A hasonló szervezetek, valamint ezek kibocsátásáról és hasonló környezetekkel való kölcsönhatásairól szóló információk segíthetik a KKÉ-t.

Egy géntechnológiával módosított szervezet vagy géntechnológiával módosított szervezetek kombinációjának szándékos kibocsátása vagy forgalomba hozatala előtt a meghatározott információkat tartalmazó dokumentációt kell átadni annak a géntechnológiai hatóságnak, amelynek illetékességi területén a kibocsátás vagy a forgalomba hozatal első alkalommal megtörténik. (Ennek tartalmaznia kell a géntechnológiával módosított szervezetről, a donorról, a fogadó szervezetről, a vektorról, a kibocsátási és környezeti feltételekről, a géntechnológiával módosított szervezetek és a környezet közötti kölcsönhatásokról és a géntechnológiával módosított szervezetek nyomonkövetéséről szóló információkat).

A dokumentációnak tartalmaznia kell egy technikai információs dossziét, amelynek része a teljes KKÉ. A KKÉ egyes pontjainak indoklásához szükséges részletek terjedelme azoknak a KKÉ-ben betöltött fontosságától függ. A kérelmezőknek bibliográfiai hivatkozásokat kell megadniuk, és jelezniük kell a használt módszereket.

A fogadó szervezetről, a donorról, a vektorról, a géntechnológiai módosításokról és a géntechnológiával módosított szervezetről szóló információk függetlenek attól a környezettől, amelybe a géntechnológiával módosított szervezetet kísérleti célból ki kívánják bocsátani vagy forgalomba akarják hozni, és azoktól a feltételektől, amelyek szerint a géntechnológiával módosított szervezetet kísérleti célból ki kell bocsátani vagy forgalmazni kell. Ez az információ szolgál alapul a géntechnológiával módosított szervezet bármiféle lehetséges káros jellemzőjének azonosítására. Az ugyanazon vagy hasonló géntechnológiával módosított szervezetek kibocsátásai során szerzett ismeretek és tapasztalatok fontos információkkal szolgálhatnak a kérdéses kibocsátás lehetséges veszélyeiről.

A tervezett kibocsátásról, a fogadó környezetről és ezek kölcsönhatásairól szóló információk arra az adott környezetre vonatkoznak, amelybe a géntechnológiával módosított szervezet kibocsátásra kerül, valamint a kibocsátás feltételeire, beleértve a kibocsátás mértékét. Ezeknek az információknak kell meghatározniuk a géntechnológiával módosított szervezet lehetséges káros jellemzőinek fokát.

4.2. A KKÉ vizsgálat lépései

A KKÉ-re vonatkozó következtetések levonása során a következő pontokat kell a fő lépéseknek tekinteni:

1. ábra: A KKÉ vizsgálat hat lépése

1. lépés: Olyan jellemzők azonosítása, amelyek káros hatásokat okozhatnak	
2. lépés: Az egyes káros hatások – ha vannak ilyenek – lehetséges következményeinek értékelése	3. lépés: Az egyes azonosított lehetséges káros hatások előfordulási valószínűségének értékelése
4. lépés: A géntechnológiával módosított szervezetek egyes azonosított jellemzői révén felmerülő kockázat becslése	
5. lépés: A géntechnológiával módosított szervezetek szándékos kibocsátása vagy forgalmazása révén keletkező veszélyek kezelési stratégiáinak alkalmazása	
6. lépés: A géntechnológiával módosított szervezetek átfogó veszélyének meghatározása	

4.2.1. 1. lépés: Az esetleges káros hatásokat okozó jellemzők azonosítása

A géntechnológiával módosított szervezet minden olyan, a géntechnológiai módosításhoz kapcsolódó jellemzőjét azonosítani kell, amely káros hatást gyakorolhat az emberi egészségre vagy a környezetre. A géntechnológiával módosított szervezetek jellemzőinek a nem módosított szervezet jellemzőivel hasonló kibocsátási vagy felhasználási körülmények között történő összehasonlítása segíti a géntechnológiával módosított szervezet géntechnológiai módosításából származó lehetséges káros hatásai azonosítását. Nem szabad figyelmen kívül hagyni egyetlen lehetséges káros hatást sem amiatt, hogy valószínűleg nem fordul elő.

A káros hatásokat okozó azonosítható veszélyek (káros jellemzők) többsége a géntechnológiával módosított szervezetbe szándékosan bevitt génnel vagy génekkel és az ezekről a génekről átíródó, megfelelő fehérjékkel van összefüggésben. További káros hatások – például pleiotróp hatások – keletkezhetnek a transz gének előállítására használt módszer eredményeképpen és a konstrukciónak a géntechnológiával módosított szervezet genomjában lévő helye miatt, amennyiben transz géneket építettek be. Amennyiben egynél több transz gént építettek be egy fogadó szervezetbe, vagy amennyiben egy transz gént egy géntechnológiával módosított szervezetbe építenek be, akkor a különböző transz gének lehetséges kölcsönhatását figyelembe kell venni az esetleges epigenetikus vagy szabályozási hatások értékelése során.

Miközben a veszélyt fontos a lehető legpontosabban azonosítani, sok esetben hasznos a veszélynek az alábbi lépések szerint történő értékelése, és a KKÉ céljára azonosított adott veszélyt ezt követő meghatározása (például, ha egy különleges esetben az emberi egészségre gyakorolt káros hatások – allergénitás és toxikusság – lehetőségét azonosították, akkor ezeket külön fel kell mérni a KKÉ-ben).

Ha egy géntechnológiával módosított szervezet veszélyes, ez a veszély állandóan jelen van, és ez velejárá tulajdonságnak tekinthető. A veszélyek – adott valószínűséggel (3. lépés) – negatív következményekkel járhatnak, e következmények viszont különböző nagyságrendűek lehetnek (2. lépés). Végül a géntechnológiával módosított szervezet esetében összegezni kell az egyes veszélyeket.

A KKÉ e szakaszában azonban csak az esetleges káros hatást okozó géntechnológiai módosítások eredményeként fellépő veszélyeket kell felmérni. Az 1. lépés biztosítja a KKÉ következő lépéseinek tudományos alapját. Még e szakaszban az egyes lehetséges veszélyek esetében is kritikus a tudományos bizonytalanság specifikus szintjének azonosítása abból a célból, hogy figyelembe vehető legyen egy későbbi szakaszban.

A káros hatások olyan mechanizmusokon keresztül fordulhatnak elő közvetlenül vagy közvetett módon, amelyek a következőket tartalmazhatják:

a) A géntechnológiával módosított szervezetek elterjedése a környezetben

A terjedési útvonalak mutatják a géntechnológiával módosított szervezet terjedésének lehetséges útvonalait, vagy a környezetre, illetve a környezeten belül gyakorolt lehet-

séges káros hatást (például humán toxicitás: toxikus mikroorganizmus vagy toxikus fehérjék belégzése).

A géntechnológiával módosított szervezetnek a környezetben történő elterjedési potenciálja például a következőktől függhet:

- annak biológiai rátermettségétől (a természetes környezeti viszonyok közötti megnövelt versenyképességhez vezető tulajdonságok kifejeződése által a környezetben nyújtott jobb teljesítmény érdekében tervezett géntechnológiával módosított szervezetek megváltozása vagy természetes szelektációs nyomással – például betegséggel vagy abiotikus stresszel, úgymint meleg, hideg, só vagy antimikrobiális anyagok termelése mikroorganizmusokban – szembeni ellenálló képesség),

- a szándékos kibocsátás vagy a forgalomba hozatal feltételeitől (különösen a kibocsátási terület és a kibocsátási méret, azaz a kibocsátott géntechnológiával módosított szervezetek száma),

- a szándékos kibocsátás vagy a forgalomba hozatal, továbbá a környezetbe történő véletlen kibocsátás valószínűségétől (például feldolgozásra szánt géntechnológiával módosított szervezetek),

- az életképes anyag (például magok, spórák) szél, víz, állatok stb. által közvetített szétszóródási útvonalaitól,

- különleges környezeti szempontoktól (helyspecifikus vagy régió-specifikus): egy helyszínenként vagy régióként végzett értékelés lehetővé teheti a hasznos lehet az adatok élőhelyenként történő osztályozására, kifejezve a fogadó környezetnek a géntechnológiával módosított szervezetre vonatkozó szempontjait (például botanikai adatok a géntechnológiával módosított szervezet növényekkel kereszteződési képes vad rokonfajairól az európai mezőgazdasági vagy természetes élőhelyeken).

Fontos felmérni egy bizonyos faj géntechnológiával módosított egyedének vagy adott számú géntechnológiával módosított szervezeteinek valószínű túlélési időtartamát és azt a készséget is, amellyel e géntechnológiával módosított szervezet szétszóródhat, és megtelepedhet különböző élőhelyeken. Figyelmet kell fordítani a szaporodó, túlélő és nyugvó formákra, beleértve például:

- a növények esetében: a virágpor, a magok és a vegetatív részek életképességét,

- a mikroorganizmusok esetében: a spórák túlélő formaként tanúsított életképességét, vagy a mikroorganizmusok arra vonatkozó potenciálját, hogy életképes, de nem tenyésztethető formába alakuljanak.

Az átfogó elterjedési potenciál a fajtól, a géntechnológiai módosítástól és a fogadó környezettől függően lényegesen eltérhet (például növénytermesztés a sivatagban vagy haltenyésztés a tengerben).

b) A más szervezetekbe vagy ugyanabba a szervezetbe beépített genetikai anyag átvitele

A veszély az ugyanazon fajon belüli vagy más fajokba történő génátvitel által káros hatásokat eredményezhet (vertikális és horizontális génátvitel). A más fajokra történő génátvitel sebessége és mértéke (általában szexuálisan

kompatibilis fajokra a magasabb rendű szervezetek esetében) például a következőktől függhet:

- a géntechnológiával módosított szervezet szaporodási tulajdonságaitól, beleértve a módosított szekvenciákat,
- a kibocsátás körülményeitől, és különösen a környezeti tényezőktől, például a klímától (a szélről stb.),
- a szaporodásbiológiai különbségektől,
- a mezőgazdasági gyakorlattól,
- a lehetséges kereszteződő partnerek elérhetőségétől,
- a szállító és megporzó vektoroktól (például rovarok vagy madarak, általában állatok),
- a parazita gazdaszervezetek elérhetőségétől.

A génátvitel által okozott specifikus káros hatások előfordulása a kibocsátott géntechnológiával módosított szervezetek számához kapcsolható. A transzgenikus növényekkel bevetett nagy területeknek még arányossági alapon is teljesen eltérő hatása lehet a kis területekhez képest. Ezen túl rendkívül fontosak a lehetséges (növények esetében megfelelő távolságra lévő) kereszteződő partnerek elérhetőségéről szóló információk.

A magasabb rendű növények és állatok esetében további különbséget kell tenni az ugyanazon fajon belüli közeli rokonságban álló fajokkal, távoli rokonságban álló fajokkal és nem rokon fajokkal történő génátvitelre vonatkozóan.

A mikroorganizmusok esetében a horizontális génátvitel játssza a fontosabb szerepet. Bizonyos genetikai anyag könnyen átvihető közelebbi rokonságban álló fajok között, például plazmidokon vagy fágokon keresztül. A mikroorganizmusok lehetséges gyors növekedési üteme a magasabb rendű szervezetekhez képest a génátadás magas szintjét teheti lehetővé.

A transzgenek átadása egy idő után géntechnológiával módosított szervezetek kevert populációihoz vagy különböző gén-növény kombinációkhoz vezethet, ami később különösen hosszú távú káros hatások összetett rendszerét eredményezheti. E hatások még összetettebbé válnak, ahogy több transzgenikus anyag kerül át egy populációba (például génhalmozódás).

Egyes esetekben a géntechnológiai módosítás módszere megváltoztathatja a génátadás potenciálját, például a nem integrálódó plazmidok vagy vírusvektorok esetében. A géntechnológiai módosítás módszere is csökkentheti a génátadási potenciált, például a kloroplaszt transzformáció esetében.

A génátadás a beépített genetikai anyag tartós megmaradását eredményezheti a természetes populációkban. Ha egy géntechnológiával módosított szervezetnek van génátadási potenciálja, ez nem jelent szükségszerűen lényeges veszélyt, vagy a túlélőképesség megváltozásának állandósulását, illetve káros hatások kiváltását. Ez a beépített genetikai anyagtól, a fajtól és a környezettől függ, beleértve a lehetséges fogadó szervezeteket.

c) Fenotípusos és genetikai instabilitás

Tekintetbe kell venni, milyen mértékben vezethet fenotípusos (in)stabilitáshoz a genetikai (in)stabilitás, és ez mekkora veszélyt eredményezhet. A géntechnológiai mó-

dosítás instabilitása bizonyos esetekben a vad típusú fenotípusra történő visszaalakulást eredményezheti. Ezen kívül tekintetbe kell venni például:

- ha egy transzgenikus növényfajta egynél több transzgent tartalmaz, akkor a rákövetkező szegregációs folyamat e transzgeneknek a leszármazottak között történő eloszlását eredményezi, lehetnek majd olyan növények, melyekben kevesebb transzgen van, de új fenotípussal rendelkeznek,

- ha a legyengült mutánsok az instabilitásnak tulajdoníthatóan (az adott mutáció konstrukciója miatt) ismét fertőzővé válnak,

- ha a transzgenek duplikációja a gén elnémításához vezet,

- ha a másolatok száma nagyon magas,

- ha az áthelyeződő elemek ismételt beépítése új fenotípusokat eredményez a transzgen mobil genetikai elemek beépítése által történő inaktiválása miatt,

- ha a transzgen kifejeződésének szintje fontos (például egy toxikus anyag nagyon alacsony kifejeződése), akkor a szabályozó elemek géntechnológiai instabilitása magasabb transzgen kifejeződést eredményezhet.

A fenotípusos instabilitás a termesztés során a környezettel való kölcsönhatásokból is származhat, így a környezeti és agronómiai tényezőknek a transzgenek kifejeződésére gyakorolt hatásait is figyelembe kell venni a KKÉ-ben.

Ha a transzgen kifejeződése a géntechnológiával módosított szervezet bizonyos részére korlátozódik (például egy bizonyos növényi szövetre), akkor a szabályozás instabilitása a transzgennek az egész szervezetben történő kifejeződését eredményezheti.

A transzgennek a szervezet bizonyos életciklusában vagy specifikus környezeti feltételek mellett történő kifejeződését is figyelembe kell venni.

A szaporodás meggátlására különleges, terméketlenséget okozó transzgent is beépíthetnek a géntechnológiával módosított szervezetbe (például bizonyos transzgenek átadásának és elterjedésének megelőzése céljából). A terméketlenséget okozó transzgenek instabilitása a növény termékenységének reaktiválódását eredményezheti, lehetővé téve a transzgenek elterjedését, ami káros hatásokkal járhat.

A különböző transzgenek stabilitása nem elsősorban csak a géntechnológiával módosított szervezetben, de az utódaiban is fontos jelentőséggel bír, különösen a hosszú távú hatások esetében.

d) Kölcsönhatások más szervezetekkel (genetikai anyag/virágpor cseréjén kívüli kölcsönhatások)

A más szervezetekkel – beleértve a többi géntechnológiával módosított szervezetet is – lezajló lehetséges kölcsönhatásokat alaposan meg kell vizsgálni, figyelembe véve a multitrofikus kölcsönhatások összetettségét. A közvetlenül veszélyes kölcsönhatások, amelyek káros hatásokat okozhatnak, a következők lehetnek:

- emberek expozíciója (például a gazdálkodóké, a fogyasztóké),

- az állatok expozíciója,

- a természeti erőforrásokért – talajért, területért, vízért, fényért – folyó verseny,

- természetes populációk vagy más szervezetek kiszorítása,

- toxikus anyagok kibocsátása,

- eltérő növekedési mintázatok.

Általában, ha a géntechnológiai módosítás növeli a biológiai rátermettséget, akkor a géntechnológiával módosított szervezet eláraszthatja az új környezeteket, és a meglévő fajok helyébe léphet. A káros hatások előfordulása gyakran arányosan kapcsolódik a kibocsátás méretéhez.

e) Változtatások az irányításban, amennyiben szükséges, beleértve a mezőgazdasági gyakorlatot

Az irányítási eljárások megváltoztatásának fontosságát, mint a géntechnológiával módosított szervezet szándékos kibocsátásának elkerülhetetlen következményét, a meglévő eljárások alapján kell felbecsülni. A gazdaságok működtetésének változásai például a következőkre vonatkozhatnak:

- a növények vetésére, ültetésére, nevelésére, betakarítására vagy szállítására (például kis vagy nagy területek beültetése), valamint mindezek ütemezésére,

- a vetésforgóra (például azonos növény termesztése minden évben vagy minden negyedik évben),

- a betegségek és kártevők elleni védekezésre (például a növényi rovarirtó szerek vagy állati antibiotikumok típusára és adagolására vagy alternatív intézkedésekre),

- a rezisztencia irányítására (például a gyomirtó szer-rezisztens növények esetében a gyomirtó szer típusára és adagolására, vagy a biológiai kontrol alkalmazásának megváltoztatása a Bt fehérjéken keresztül vagy a vírusok hatása által),

- a szárazföldi és vízi mezőgazdasági rendszerek elszigetelésére (például izolációs távolságok a növénytermesztés esetében vagy a halgazdaságok izolációs minősége),

- a mezőgazdasági gyakorlatra (géntechnológiával módosított szervezetek termesztése és transzgen-mentes termelés, beleértve a biotermelést),

- a nem mezőgazdasági rendszerek irányítására (például a természetes élőhelyek izolációs távolsága a géntechnológiával módosított szervezet termőterületektől).

4.2.2. 2. lépés: Ha van azonosított káros hatás, az összes lehetséges következményeinek értékelése

Az összes káros hatás lehetséges következményeit értékelni kell.

Eltekintve a lehetséges káros jellemzők bekövetkeztének valószínűségétől (lásd a 4.2.3. pont szerinti 3. lépést), a következmények nagyságának értékelése a kockázat értékelés fontos részét képezi. A nagyság az a kiterjedés, amely mértékig a szándékosan kibocsátandó vagy forgalomba hozandó géntechnológiával módosított szervezetek lehetséges veszélyeinek következményei megvalósulnak.

A nagyságot a kiindulási állapottal összefüggésben kell figyelembe venni, és azt a következők befolyásolhatják:

- a genetikai konstrukció,

- az összes azonosított káros hatás,
- a kibocsátott géntechnológiával módosított szervezetek száma (mértéke),
- a környezet, amelybe a géntechnológiával módosított szervezetet ki szándékozzák bocsátani,
- a kibocsátás feltételei, beleértve az ellenőrzési intézkedéseket,
- a fentiek kombinációi.

Az összes azonosított káros hatás esetében a géntechnológiával módosított szervezetnek kitett más szervezeteket, populációkat, fajokat vagy ökoszisztémákat érintő következményeket értékelni kell, ez pedig megköveteli a kibocsátási környezet (helyszín, régió) és a kibocsátási módszer részletes ismeretét. A következmények a jelentéktelentől (lényegtelen és önkorlátozó következményektől) a magas szintűig (lényeges) változnak, továbbá vagy azonnali és komoly káros hatással, vagy hosszú távú, állandó káros hatással járnak.

Mennyiségi tekintetben a nagyságot – ha lehetséges – a magas, a mérsékelt, az alacsony vagy a jelentéktelen szavakkal kell kifejezni. Egyes esetekben egy adott környezetben nem lehet káros hatást azonosítani. Ekkor az adott káros hatással járó kockázatot jelentéktelennek vagy lényegtelennek lehet minősíteni.

Nagyon szélesen vett értelemben a következő javaslatok szolgálhatnak iránymutatásul. Ezek nem végleges vagy kizárólagos meghatározások, de jelzik azokat a szempontokat, amelyek figyelembe vehetők a következmények értékelése során:

a) *Magas szintű következmény:* a többi szervezet közül egy vagy több faj létszámának jelentős változása, beleértve a rövid vagy hosszú távon veszélyeztetett és kedvezményezett fajokat. E változások tartalmazhatják egy faj egyedszámának csökkenését vagy teljes eltűnését, ami az ökoszisztéma, illetve más kapcsolódó ökoszisztémák működésére hátrányos hatással jár. E változások valószínűleg nem könnyen fordíthatók vissza, és az ökoszisztéma helyreállása valószínűleg lassan megy végbe.

b) *Mérsékelt következmény:* a többi szervezet populáció-sűrűségének jelentős változása, de a változás nem eredményezheti egy faj teljes eltűnését vagy a veszélyeztetett vagy kedvezményezett fajokra gyakorolt jelentős hatást. Az átmeneti és lényeges populációváltozások itt szerepelhetnek, ha ezek valószínűleg visszafordíthatók. Lehetnek hosszú távú hatások, feltéve, hogy ezeknek nincs komoly hátrányos hatásuk az ökoszisztéma működésére.

c) *Alacsony szintű következmény:* a többi szervezet populáció-sűrűségének jelentéktelen változása, amely nem eredményezi egy faj vagy populáció teljes eltűnését sem, és nem gyakorol hátrányos hatásokat az ökoszisztéma működésére. Csak olyan szervezetek lehetnek érintettek, amelyek rövid vagy hosszú távon nem veszélyeztetett vagy nem kedvezményezett fajok.

d) *Jelentéktelen következmény:* nincs jelentős változás a környezet vagy bármilyen ökoszisztéma populációi esetében.

A fenti példák a géntechnológiával módosított szervezetek által a populációkra gyakorolt lehetséges hatásokat fejezik ki, bár egyes esetekben megfelelőbb lehet felmérni az egyes szervezetekre gyakorolt valószínű hatásokat. Egyetlen veszélynek lehet több káros hatása, és az egyes káros hatások nagysága eltérő lehet. Egy veszélynek az emberi egészségre, valamint a mezőgazdasági és természetes élőhelyekre gyakorolt káros hatásai eltérőek lehetnek.

A lehetséges következmények olyan módon foglalhatók össze, hogy vonatkozzanak az összes olyan ökológiai egységre, amelyre hatással lehetnek (például fajok, populációk, trofikus szintek, ökoszisztémák), beleértve a lehetséges hatást és a bizonytalansági szintet.

4.2.3. 3. lépés: Az egyes lehetséges káros hatások bekövetkezési valószínűségének értékelése

A káros hatások bekövetkezési valószínűsége értékelésének fő tényezői a géntechnológiával módosított szervezetek tervezett kibocsátási környezetének jellemzői és a kibocsátás módja.

A veszélyek következményeinek nagysága mellett (lásd a 4.2.2. pont szerinti 2. lépés) a káros hatások bekövetkezési valószínűségének értékelése a kockázat értékelés másik fontos része. Ennek a lépésnek kell felmérnie, hogy mennyire valószínű a káros hatások megtörténte. Egyes esetekben mind a valószínűséget, mind a gyakoriságot meg kell adni. A 2. lépéshez hasonlóan (az egyes káros hatások megtörténte esetén azok lehetséges hatásainak értékelése) a veszély mellett a géntechnológiával módosított szervezetek száma, a fogadó környezet és a kibocsátási körülmények fontosak a valószínűség meghatározása céljából. A fogadó környezet klimatikus, földrajzi, talaj és demográfiai feltételei, valamint flóra és fauna típusai a fontos tényezők közé tartoznak.

A szándékos kibocsátás vagy forgalomba hozatal esetén javasolt – a túlélőképesség kérdésében azonban kötelező – felbecsülni azoknak a géntechnológiával módosított szervezeteknek az arányát, amelyek valószínűleg fennmaradnak. Amennyiben fennáll a génátvitel valószínűsége, akkor az ilyen események valószínű számát vagy az átvitel előfordulási mértékét kell tekintetbe venni. Ha a géntechnológiával módosított szervezetnek patogén vagy toxikus jellemzői vannak, akkor a környezetben lévő, valószínűleg érintett célszervezetek arányát kell felbecsülni.

Ezen kívül egy hatás bekövetkezési valószínűsége azoktól a kockázat értékelési intézkedésektől függ, amelyek megelőzhetik a kockázat bekövetkeztét (például, ha a virágpor szétszóródása lehetetlen a virágzat megsemmisítése miatt).

Egyes azonosított káros hatások esetében a következmény relatív valószínűségét valószínűleg nem lehet mennyiségileg felbecsülni, de ez kifejezhető a „magas”, a „mérsékelt”, az „alacsony” és a „jelentéktelen” kifejezésekkel.

A fenti példák a géntechnológiával módosított szervezet által a populációkra gyakorolt lehetséges hatásokat fe-

szik ki, bár egyes esetekben megfelelőbb lehet felmérni az egyes szervezetekre gyakorolt valószínű hatásokat. Egyetlen veszélynek lehet több káros hatása, és az egyes káros hatások nagysága eltérő lehet. Egy veszélynek az emberi egészségre, valamint a mezőgazdasági és természetes élőhelyekre gyakorolt káros hatásai eltérőek lehetnek.

A valószínűség olyan módon foglalható össze, hogy vonatkozzon az összes olyan ökológiai egységre, amelyre hatással lehet (például fajok, populációk, trofikus szintek, ökoszisztémák), beleértve a potenciális hatásra vonatkozó intézkedéseket, valamint a bizonytalansági szintet.

4.2.4. 4. lépés: A géntechnológiával módosított szervezetek azonosított jellemzői által okozott kockázat becslése

A lehetséges károkozási képességgel rendelkező, géntechnológiával módosított szervezet azonosított jellemzői által az emberi egészségre vagy a környezetre gyakorolt kockázat becslését, amennyire csak lehetséges, a legkorszerűbb módon kell végrehajtani, az előforduló káros hatás valószínűségét és a bekövetkezés esetén fellépő következmények nagyságát kombinálva.

A 2. és 3. lépések során kapott eredmények alapján a káros hatások kockázat értékelését az 1. lépésben azonosított összes veszély esetén el kell végezni. A mennyiségi értékelés valószínűleg itt sem lehetséges. Az egyes veszélyek értékelése során figyelembe kell venni:

- a következmények nagyságát („magas”, „mérsékelt”, „alacsony” vagy „jelentéktelen”),
- a káros hatás valószínűségét („magas”, „mérsékelt”, „alacsony” vagy „jelentéktelen”),
- ha a veszélynek egynél több káros hatása van, akkor az egyes káros hatások nagyságát és valószínűségét.

Az összes géntechnológiával módosított szervezetet eseti alapon kell felmérni. A fentiekben leírtak mennyiségi meghatározására tett általános próbálkozásokat nagyon körültekintően kell végrehajtani. Például lehet olyan eset, hogy egy következmény nagy mérete a megtörténtének jelentéktelen valószínűségével párosul, ami egészében a nagy veszélytől a jelentéktelen veszélyig terjedő teljes skálát eredményezi. Az eredmény az eset körülményeitől, és bizonyos tényezőknek a kérelmező által alkalmazott súlyozásától függ, amelyek összességét tisztán és igazoltan fel kell jegyezni a KKÉ-ben.

Az egyes azonosított kockázatok összes bizonytalanságát le kell írni, lehetőség szerint a következőkre vonatkozó dokumentumokban:

- a KKÉ különböző szintjein végrehajtott feltételezések és következtetések,
- a bizonytalanságok,
- a mérséklő intézkedések ismert hatásai,
- az adatokból levont következtetések.

Bár a KKÉ-t mennyiségileg mérhető eredményekre kell alapozni, valószínű, hogy a KKÉ eredményei közül soknak minőségi eredménynek kell lennie. Ennek ellenére lehetőség szerint szükséges relatív KKÉ eredményeket pro-

dukálni (például a nem géntechnológiával módosított referenciákkal összehasonlítva), még ha ezek minőségi eredmények is.

4.2.5. 5. lépés: A géntechnológiával módosított szervezetek szándékos kibocsátásából vagy forgalomba hozatalából származó kockázatok kezelési stratégiáinak alkalmazása

A KKÉ meghatározhatja azokat a kockázatokat, amelyek kezelésére intézkedést kell hozni, valamint meg kell határozni a kockázatkezelési stratégiát.

A kockázat értékelés alkalmazása előtt a megelőzés céljából figyelmet kell fordítani a kibocsátás módosítására, lehetőség szerint addig, amíg a kockázat jelentéktelenné nem válik. Például az esetleg káros hatásokat okozó vagy azonosítatlan genetikai elemeket kerülni kell a génkonstrukciós folyamatban. Ha ez nem lehetséges, akkor ezeket a genetikai elemeket egy későbbi szakaszban lehetőleg el kell távolítani a géntechnológiával módosított szervezetből még a szándékos kibocsátás vagy a forgalomba hozatal előtt.

Ezt az 1–4. lépés során is figyelembe kell venni. A kockázat értékelésnek egy azonosított kockázatot kell ellenőriznie, és ki kell terjednie a bizonytalanságokra is. Az óvintézkedéseknek arányban kell lenniük a kockázat és a bizonytalanság szintjével. Amennyiben egy későbbi szakaszban lényeges adatok válnak elérhetővé, akkor a kockázat értékelést ezekkel az új adatokkal összhangban át kell dolgozni.

A kockázat kezeléssel történő csökkentése céljából az intézkedéseknek tisztán el kell érniük ezt a célt. Ha például fennáll annak a veszélye, hogy egy természetett növénybe beépített, rovarokra toxikus gén kerül átadásra egy rokon növényfajba, akkor a megfelelő ellenőrző intézkedés tartalmazhatja az e rokon növényektől való térbeli vagy időbeli izolációt, vagy esetleg a kibocsátási helynek egy olyan területre történő megváltoztatását, ahol nincs jelen egy specifikus kockázatnak (például növényfajoknak) való kitettség.

A kezelési stratégiák a géntechnológiával módosított szervezetek kezelésének és felhasználásának összes lényeges szakaszában tartalmazhatnak izolációt. E stratégiák az intézkedések széles körét felölelhetik, beleértve az izolált szaporodás különböző eszközeit, fizikai vagy biológiai gáttakat és a géntechnológiával módosított szervezetekkel érintkező tisztító eszközöket és tárolóedényeket stb.

A részletes kockázat értékelési eljárások a következőktől függenek:

a) a géntechnológiával módosított szervezet felhasználásától (a szándékos kibocsátás vagy forgalomba hozatal típusa és mérete),

b) a géntechnológiával módosított szervezet típusától (például géntechnológiával módosított mikroorganizmusok, magasabb rendű egynyári növények, magasabb rendű évelő növények vagy állatok, egyszeresen vagy többszörösen módosított géntechnológiával módosított szervezet,

egy- vagy többféle géntechnológiával módosított szervezet),

c) az élőhely általános típusától (például bio-geokémiai állapot, klíma, fajok belüli és fajok közötti kereszteződő partnerek elérhetősége, géncentrumok, különböző élőhelyek kapcsolata),

d) a mezőgazdasági élőhelytől (például mezőgazdaság, erdészet, akvakultúra, vidéki területek, a helyszínek mérete, a különböző géntechnológiával módosított szervezetek száma),

e) a természetes élőhely típusától (például a védett területek állapota).

A kockázat értékelés következtetéseit tisztán ki kell nyilvánítani a kísérletek és a forgalomba hozatal feltételeinek szükséges módosítása, és az ebből származó kockázatcsökkenés elérhetőségének céljából.

4.2.6. 6. lépés: A géntechnológiával módosított szervezetek átfogó kockázatának meghatározása

A géntechnológiával módosított szervezetek átfogó kockázatának meghatározását a javasolt kockázatkezelési stratégiákat figyelembe véve kell végrehajtani.

A 4. lépés, és ha szükséges, akkor az 5. lépés alapján végre kell hajtani az átfogó kockázat végső értékelését, beleértve a géntechnológiával módosított szervezetnek az összes egyedi káros hatásából – közte a más géntechnológiával módosított szervezetektől származó halmozott hatásokból – eredő kockázatok kombinációján alapuló káros hatásának nagyságát és valószínűségét. E végső értékelést a szándékos kibocsátás vagy forgalomba hozatal átfogó kockázata összefoglalásának formájában kell kifejezni, beleértve a teljes bizonytalanságot is.

5. *A géntechnológiával módosított szervezetek kibocsátásából vagy forgalomba hozatalából származó lehetséges környezeti hatásról szóló következtetések*

A géntechnológiával módosított szervezetek kibocsátásából vagy forgalomba hozatalából származó lehetséges környezeti hatásokról szóló következtetések levonásának elősegítése céljából a 3. és 4. pontokban körvonalazott általános alapelvek és módszertan szerint végrehajtott KKÉ alapján az értékeléseknek megfelelő módon tartalmazniuk kell az A. részben felsorolt információkat.

6. Felülvizsgálat és átdolgozás

6.1. A KKÉ felülvizsgálata és átdolgozása

A KKÉ-t nem szabad statikusnak tekinteni, rendszerezen felül kell vizsgálni, és a szükséges frissítéseket el kell végezni, illetve a lényeges új adatok figyelembevétele céljából esetleg meg kell változtatni. A felülvizsgálatoknak foglalkozniuk kell a KKÉ és a kockázat értékelés hatékonyságával, hatásfokával és pontosságával, figyelembe véve a kutatási adatokat, valamint a többi szándékos kibocsátásból és nyomonkövetésből származó adatot. Ez a KKÉ által meghatározott bizonytalansági szinttől is függ.

A felülvizsgálatokat követően a KKÉ-t és a kockázat értékelést a megfelelő módon át kell dolgozni, vagy fel kell frissíteni.

6.2. A KKÉ útmutatás felülvizsgálata és átdolgozása

A géntechnológiai módosítás további fejlődése szükségessé teheti az A. résznek és az útmutatónak a műszaki fejlődéshez való adaptálását. A különböző géntechnológiával módosított szervezet-típusokra – például egysejtű szervezetek, halak vagy rovarok – vagy a géntechnológiával módosított szervezetek különleges felhasználására – mint például vakcinák kifejlesztése – vonatkozó információk követelmények további differenciálása lehetővé válik, ha a későbbiekben elegendő tapasztalat áll majd rendelkezésre az adott géntechnológiával módosított szervezetek kibocsátásának engedélyezésében.

A KKÉ útmutató felülvizsgálata és átdolgozása során – amennyiben indokolt – figyelembe kell venni a műszaki fejlődéshez történő adaptálás szükségességét, és azt, hogy további útmutatások kerüljenek kidolgozásra bizonyos géntechnológiával módosított szervezetek meghatározott kritériumok szerinti, bizonyos ökoszisztémákba történő kibocsátásának tapasztalatai, valamint bizonyos géntechnológiával módosított szervezetek forgalomba hozatalával kapcsolatban az emberi egészségre és a környezetre vonatkozó tapasztalatok és tudományos bizonyítékok alapján.

2. számú melléklet

a 142/2004. (IX. 30.) FVM–GKM együttes rendelethez

A termékként, vagy termékekben forgalomba hozott géntechnológiával módosított szervezetek nyomonkövetési tervének elkészítése

A. rész

Nyomonkövetési terv

Ez a rész általában írja le az elérendő célokat és a nyomonkövetés tervezésekor követendő általános alapelveket. A B. részben foglalt útmutatás az A. részben foglaltak elvégzését segíti elő.

I. Célkitűzés

A nyomonkövetési terv célja, hogy

a) megerősítse, hogy a környezeti kockázat értékelésben szereplő bármely feltételezés, amely a géntechnológiával módosított szervezet vagy felhasználása lehetséges hátrányos hatásainak előfordulására és behatására vonatkozik, helytálló-e, és

b) azonosítsa a géntechnológiával módosított szervezetnek vagy felhasználásának az emberi egészségre vagy a környezetre jelentett azon kedvezőtlen hatásainak előfordulását, amelyeket nem jeleztek előre a környezeti kockázat értékelés során.

II. Általános elvek

A nyomonkövetés egy géntechnológiával módosított szervezet forgalomba hozatalát követően kezdődik.

A nyomonkövetési tevékenység során gyűjtött adatok értelmezését más meglévő környezeti feltételek és tevékenységek fényében kell elvégezni. Ha a környezetben változásokat figyelnek meg, további vizsgálat megfontolása szükséges annak megállapítására, hogy a változások a géntechnológiával módosított szervezetnek vagy használatának következményei-e, vagy pedig olyan környezeti tényezők eredményei lehetnek, amelyek nincsenek összefüggésben a géntechnológiával módosított szervezet forgalomba hozatalával.

A géntechnológiával módosított szervezetek kísérleti kibocsátásai során nyert tapasztalatok és adatok segíthetik a forgalomba hozatal utáni nyomonkövetési rendszer megtervezését, amelyeket a termékként vagy termékekben megjelenő géntechnológiával módosított szervezetek forgalomba hozatala megkövetel.

III. A nyomonkövetési terv elkészítése

A nyomonkövetési tervnek:

a) Eseti alapon kell tartalmaznia a részleteket, figyelembe véve a környezeti kockázat értékelést.

b) Figyelembe kell vennie a géntechnológiával módosított szervezet jellegzetességeit, szándékolt felhasználásának jellegzetességeit és mértékét, a vonatkozó környezeti viszonyok körét, ahol a géntechnológiával módosított szervezetet előreláthatóan kibocsátják.

c) A nem várt ártalmas hatások esetére általános megfigyelésről, és ha szükséges különleges (eseti), a környezeti kockázat értékelésben meghatározott kedvezőtlen hatásokra irányuló felügyeletről kell rendelkeznie, amennyiben:

ca) az esetspecifikus felügyelet elvégzésére elegendő időt szükséges hagyni, hogy kimutathassák azokat az azonnali vagy közvetlen, valamint – ahol meghatározható – a késleltetett és közvetett hatásokat, amelyeket a környezeti kockázat értékelésben azonosítottak,

cb) a megfigyelést – adott esetben – már meglévő megfigyelési gyakorlatok alkalmazásával is el lehetett végezni, mint például a mezőgazdasági fajták, a növényvédelem vagy az állatgyógyászati és gyógyászati termékek felügyelete. Ki kell fejteni, hogyan kell hozzáférhetővé tenni a hozzájárulással rendelkező számára a meglévő rutinmegfigyelések során gyűjtött vonatkozó információkat.

d) Szisztematikus módon meg kell könnyíteni a géntechnológiával módosított szervezet kibocsátásának megfigyelését a befogadó környezetben, és ezen megfigyelések értelmezését az emberi egészség és a környezet biztonságát illetően.

e) Meg kell határozni, hogy kik (a hasznosítók vagy a felhasználók) fogják a nyomonkövetési terv követelményei szerinti feladatokat elvégezni, és kiknek a feladata arról gondoskodni, hogy a nyomonkövetési tevékenység megkezdődjön, és megfelelően végrehajtsák, továbbá ki

gondoskodik arról, hogy az engedélyező vagy a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóságok értesülhessenek bármilyen, az emberi egészségre és a környezetre jelentett kedvezőtlen hatás megfigyeléséről. A nyomonkövetési tevékenység eredményeiről készülő jelentések időpontjait és időközzeit ki kell jelölni.

f) Figyelmet kell fordítani bármely, az emberi egészséget vagy a környezetet érintő megfigyelt káros hatás megállapításának és megerősítésének mechanizmusaira, és lehetővé kell tenni az engedélyező vagy – adott esetben – a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóságok számára, hogy megtegyék az emberi egészség és a környezet védelme érdekében szükséges intézkedéseket.

B. rész

Útmutató a nyomonkövetési tervek elkészítéséhez

I. Bevezetés

A hasznosítóknak nyomonkövetési tervet kell készíteniük annak érdekében, hogy a termékként vagy termékekben forgalomba hozott géntechnológiával módosított szervezetek emberi egészségre vagy a környezetre tett közvetlen vagy közvetett, azonnali, késleltetett vagy előre nem látott hatásainak okait vissza tudják keresni, és azonosítani tudják azokat.

A hasznosítóknak a géntechnológiával módosított szervezet forgalomba hozatalára vonatkozó engedély iránti kérelem részeként be kell nyújtaniuk a nyomonkövetési tervet. Ennek magában kell foglalnia egy javaslatot a nyomonkövetési terv időtartamára vonatkozóan, amely eltérhet az engedélyezés időtartamától. Az A. rész bemutatja a nyomonkövetési terv felállításakor követendő általános elveket.

Ez az orientációs rész:

a) kibővíti a nyomonkövetésre vonatkozó célokat,

b) kibővíti a nyomonkövetésre vonatkozó általános elveket,

c) körvonalazza a megfelelő utólagos nyomonkövetési tervek fejlesztésének általános szerkezetét.

A géntechnológiával módosított szervezet forgalomba hozatalát követően a hasznosító köteles arról gondoskodni, hogy a nyomonkövetéseket és jelentéseket az engedélyben meghatározott feltételeknek megfelelően végezzék el.

A forgalomba kerülő géntechnológiával módosított szervezetek nyomonkövetési terveit esetről esetre haladva kell kidolgozni, figyelembe véve a környezeti kockázat értékelést, a kérdéses géntechnológiával módosított szervezetek különleges, módosított tulajdonságait, azok felhasználási szándékát, valamint a befogadó környezetet. Ez az orientációs rész utal az általános szerkezetre is, de nem kíván az összes géntechnológiával módosított szervezetre vonatkozó nyomonkövetési tervek fejlesztésére konkrét részletekkel szolgálni.

A nyomkövetést általánosan a változóknak és folyamatoknak az időben történő rendszeres méréseként lehet meghatározni, ami azt feltételezi, hogy speciális okai vannak ezen adatok gyűjtésének (például annak biztosítása, hogy bizonyos szabványoknak vagy feltételeknek megfelelnek, vagy a potenciális változások mérése bizonyos alaphelyzet tekintetbevétele mellett). Ezek alapján szükséges a nyomkövetendő hatások, vagy a változók hatásának típusait azonosítani, és fontos az ezek mérésére szolgáló eszközöknek és rendszereknek, valamint a mérések megfelelő időtartamának meghatározása. A nyomkövetési eredmények a további kutatások során is fontosak lehetnek.

A hatékony nyomkövetés és az általános felügyelet megkívánja a nyomkövetési programok megkezdése előtt a megfelelő módszerek kidolgozását és rendelkezésre bocsátását. A nyomkövetést önmagában nem lehet kutatásnak tekinteni, csupán a lehetséges kockázat megelőzésére vonatkozó vizsgálatkor és értékeléskor felmerülő eredmények és feltételezések értékelésére vagy igazolására szolgáló eszköznek.

II. Célok

Mielőtt egy géntechnológiával módosított szervezetet vagy géntechnológiával módosított szervezetek kombinációját termékként vagy termékekben forgalomba hoznak, kérelmet kell benyújtani az illetékes géntechnológiai hatóságnak. A kérelemnek tartalmaznia kell a teljes környezeti kockázat értékelést magában foglaló információs műszaki dossziét.

A környezeti kockázat értékelés célja – esetről esetre haladva – a géntechnológiával módosított szervezet forgalmazásából adódó, az emberi egészségre és a környezetre gyakorolt, lehetséges ártalmas hatások azonosítása és értékelése, legyenek azok közvetlenek vagy közvetettek, azonnaliak vagy késleltetettek. Az elemzésnél figyelembe kell venni az egyéb szervezetekkel és a környezettel létrejövő kölcsönhatásokból következő lehetséges hosszú távú hatásokat. A lehetséges ártalmas hatások elemzését a függetlenül igazolható tudományos bizonyítékokon nyugvó közös módszertanra kell alapozni.

A különböző géntechnológiával módosított szervezetek nagy valószínűséggel lényegesen különböznek egymástól a módosított fajok öröklött jellemzőiben csakúgy, mint az adott módosításokban és az abból következő jellemzőkben. Ezek a jellemzők nagymértékben meghatározzák egy géntechnológiával módosított szervezet forgalomba hozatalából következő lehetséges hatások természetét.

Szintén szükséges a géntechnológiával módosított szervezetre vonatkozó előzetes kockázat értékelés pontosságának megerősítése a forgalomba hozatal megkezdése után. Továbbá nem lehet figyelmen kívül hagyni a lehetséges ártalmas hatások megjelenésének lehetőségét, amit az értékelés során nem lehetett előre látni. Az utólagos nyomkövetésről e célból előre kell gondoskodni.

Ezek alapján az utólagos nyomkövetés céljai a következők:

- a) annak megerősítése, hogy a géntechnológiával módosított szervezet lehetséges ártalmas hatásainak megjelenésére, valamint befolyására vonatkozó feltételezések, vagy annak a környezeti kockázat értékelésben történő felhasználása helyes, valamint
- b) a géntechnológiával módosított szervezetnek az emberi egészségre és a környezetre tett ártalmas hatásai megjelenésének azonosítása, amelyet a környezeti kockázat értékelésben nem láttak előre.

III. Általános elvek

E rész az utólagos nyomkövetésre vonatkozik, amelyre a géntechnológiával módosított szervezet forgalomba hozatalának engedélyezése után kerül sor.

A hasznosítók kötelesek arra, hogy kérelmük részeként egy megfelelő nyomkövetési tervet nyújtsanak be.

A forgalomba hozatali engedélynek meg kell határozni a nyomkövetési terv időtartamát, és ahol alkalmazható, a helyszínen megfelelőnek vélt információs szinttel kapcsolatosan a terméket forgalomba hozó személyekre, valamint felhasználókra, többek között a termeszítőkre vonatkozó kötelezettségeket.

A tervezés minden típusú nyomkövetés tekintetében elengedhetetlen, és a nyomkövetési tervek készítése során mérlegelni kell mind az eset sajátosságaira jellemző nyomkövetést, mind az általános nyomkövetést. Továbbá a lehetséges ártalmas, halmozódó hosszú távú hatások nyomkövetését a nyomkövetési terv kötelező részének kell tekinteni.

A nyomkövetési tervben szereplő, az eset sajátosságaira jellemző nyomkövetésnek a géntechnológiával módosított szervezet forgalomba hozatalából adódó lehetséges hatásokra kell koncentrálnia a környezeti kockázat értékelés következtetéseinek és feltételezéseinek eredményeként. Amíg bizonyos hatások felbukkanásának előrejelzése lehetséges, a kockázat értékelés és a rendelkezésre álló tudományos információk alapján jelentősen nehezebb az olyan lehetséges hatásokra vagy változókra vonatkozó tervek elkészítése, amelyeket nem lehet előre látni vagy megjósolni. Ez azonban megvalósítható a nyomkövetés megfelelő megtervezésével, az ilyen hatások korai észlelésének optimalizálása érdekében. A nyomkövetési terv szerkezetének ezért magában kell foglalnia az előre nem látott vagy nem várt ártalmas hatásokra vonatkozó általános felügyeletet is.

Az eset sajátosságaira jellemző nyomkövetés és az általános felügyelet költséghatékonyágát figyelembe kell venni. Továbbá a nyomkövetési tervnek meg kell felelnie a legutóbbi tudományos ismereteknek és gyakorlatnak.

A nyomkövetés közben összegyűjtött adatok kiértékelésekor figyelembe kell venni a fennálló környezeti feltételeket és tevékenységeket annak érdekében, hogy megfelelő alaphelyzetet tudjanak meghatározni. Az általános nyomkövetési és környezet-nyomkövetési progra-

mok általában ezzel kapcsolatban hasonló módon nyújthatnak segítséget. Ahol a környezetben váratlan változásokat figyelnek meg, további kockázat értékelésre van szükség annak érdekében, hogy megállapítsák, hogy azok a géntechnológiával módosított szervezet forgalomba hozatala következtében vagy egyéb tényezők eredményeképpen jelentek-e meg. Ezek alapján megfontolás tárgyává kell tenni az emberi egészségre és a környezetet védő rendelkezések szükségességét is.

IV. A nyomonkövetési terv szerkezete

A nyomon követési tervek szerkezetének alapja a következő három kulcsfontosságú szakaszból álló váz:

1. Nyomonkövetési stratégia,
2. Nyomonkövetési módszer,
3. Elemzés, jelentés, felülvizsgálat.

IV.1. Nyomonkövetési stratégia

A nyomonkövetési stratégia fontos követelménye a géntechnológiával módosított szervezet forgalomba hozatala során felmerülő lehetséges hatások azonosítása, a szükséges nyomonkövetés szintje és a nyomonkövetés megfelelő megközelítése és időskálája.

Mindenekelőtt a géntechnológiai módosításból adódó lehetséges közvetlen, közvetett, azonnali vagy késleltetett ártalmas hatások valószínűségét kell tekintetbe venni a tervezett felhasználással és a befogadó környezettel kapcsolatban.

A közvetlen hatások az emberi egészségre vagy a környezetre tett elsődleges hatások, amelyek magának a géntechnológiával módosított szervezetnek az eredményei, és amelyek nem jelennek meg az események okozati láncolatában. Például egy bizonyos rovarral szembeni rezisztencia céljából módosított növény esetén a közvetlen hatások magukban foglalhatják mind cél- és nem célrovarok pusztulását vagy azok populációjának változását a géntechnológiával módosított szervezet által termelt toxin eredményeként.

A közvetett hatások az emberi egészségre vagy a környezetre tett hatások, amelyek az események okozati láncolatában jelennek meg. Például a fenti esetben közvetett hatások bukkanhatnak fel, amikor a célrovarok populációjának csökkenése hatást gyakorol egyéb szervezetek populációjára, amelyek rendes körülmények között ezekkel a rovarokkal táplálkoznak.

A közvetett hatások magukban foglalhatnak számos szervezet és a környezet közötti kölcsönhatást, ami megnehezíti a lehetséges hatás előreláthatóságát. A közvetett hatások nyomonkövetésének nagy valószínűséggel szintén késleltetettnek kell lennie. Ezeket a tényezőket azonban a stratégia részének kell tekinteni.

Az azonnali hatások az emberi egészségre vagy a környezetre tett hatások, amelyeket a géntechnológiával módosított szervezet kibocsátásának időtartama alatt észlelnek. Az azonnali hatások lehetnek közvetlenek vagy közvetettek.

A késleltetett hatások az emberi egészségre vagy a környezetre tett hatások, amelyeket nem a géntechnológiával módosított szervezet kibocsátásának időtartama alatt észlelnek, hanem közvetlen vagy közvetett hatásként válnak nyilvánvalóvá akár a kibocsátás későbbi szakaszában, akár a kibocsátás megszüntetése után. A folyamatos kitettségnél köszönhetően a rovarok Bt toxinnal szembeni ellenállásának fokozódása a késleltetett hatások egyik példája.

Az azonnali és a késleltetett hatások maguk is lehetnek közvetlenek vagy közvetettek. A közvetlen hatások valószínűleg azonnali vagy rövid távú hatásként jelentkeznek észlelhető szinten. A közvetett hatások megnyilvánulása hosszabb időt vehet igénybe, mindemellett figyelembe kell venni őket.

Nagy nehézséget okoz a kockázat értékelésben nem kimelt, előre nem látható vagy váratlan lehetséges hatások megjelenésének előrejelzése. Ezért az előre nem látható vagy váratlan lehetséges hatásokra vonatkozó általános felügyeletet a nyomonkövetési stratégia részének kell tekinteni.

IV.1.1. Kockázat értékelés

A nyomonkövetési stratégiának azonosítania kell, hogy milyen módon erősítsék meg a kockázat értékelés eredményét a géntechnológiával módosított szervezet használatával és a befogadó környezettel kapcsolatban. Ennek során számításba kell venni a kockázat értékelés következtetéseit és feltételezéseit, amelyek tudományos értékelésen és a szakértőbizottságok ajánlásain alapulnak. Továbbá, a kockázat értékelés közben felmerülő olyan kérdéseket, amelyek bizonyos fokig kétségesek (például az olyan lehetséges hatások, amelyek csak nagymértékű kibocsátás esetén merülnek fel), szintén a nyomonkövetési stratégia részének kell tekinteni.

IV.1.2. Háttér információk

A géntechnológiával módosított szervezethez kapcsolódó háttér információkat, beleértve a kísérleti publikációkból származó információkat, tudományos közleményeket és az egyéb publikációkból származó bizonyítékokat is, fel lehet használni a nyomonkövetési terv elkészítéséhez és megszerkesztéséhez. Ezzel kapcsolatban különösen fontos segítséget jelenthetnek a rendelkezésre álló kockázat értékelésekből és kísérleti publikációkból származó adatok.

IV.1.3. Megközelítési mód

A nyomonkövetési stratégia megközelítési módját meg kell határozni. Sok esetben a hangsúlyt elsődlegesen a lényeges elemekre (szükséges tudnivalókra) és a körkörös nyomonkövetési rendszerre kell fektetni annak érdekében, hogy a program minőségét folyamatosan fejleszteni tudják.

A megközelítési módnak biztosítania kell a szükséges eszközöket a lehetséges ártalmas hatások megjelenésének korai szakaszában történő észleléséhez. A géntechnológiával módosított szervezetnek tulajdonítható bármilyen ártalmas hatás korai észlelése gyorsabb átértékelést és az intézkedések gyorsabb végrehajtását teszi lehetővé a kör-

nyezetre gyakorolt következmények csökkentése érdekében.

A géntechnológiával módosított szervezetre vonatkozó nyomonkövetési tervek szerkezetét lépésről lépésre haladó megközelítéssel kell felépíteni, figyelembe véve a már meglévő adatokat és a nyomonkövetési módszert. A lépésről lépésre haladó megközelítésnél figyelembe kell venni a kibocsátás mértékét. Az első lépést a kísérleti próbákból származó bizonyítékokra, a rákövetkező lépéseket a nagyméretű helyszíni kísérletekre, és végül a kereskedelmi területeken elvégzett vizsgálatokra kell alapozni. Ezért a géntechnológiával módosított szervezet kísérleti kibocsátásainak nyomonkövetéséből szerzett tapasztalatok és információk várhatóan hasznosak lesznek a géntechnológiával módosított szervezet forgalomba hozatalához szükséges utólagos nyomonkövetési rendszer felállításánál.

A géntechnológiával módosított szervezetek nyomonkövetéséhez a már létező vizsgálati programok is átvehetők, az összehasonlíthatóság biztosítása és a megközelítési mód kifejlesztése költségének csökkentése érdekében. Ez magában foglalja a már létező környezetvizsgálati programokat a mezőgazdaság, az élelmiszer-vizsgálatok, a természetvédelem, az ökológiai hosszú távú nyomonkövetési programok, a talajvizsgálat és állategészségügyi vizsgálatok területén. Az ilyen programok nyomonkövetési rendszer részeként történő felhasználásához a bejelentőknek be kell szerezni a munkákat elvégző személyek vagy szervezetek, beleértve a hatóságok egyetértését.

IV.1.3.1. Az eset sajátosságaira jellemző nyomonkövetés

Az eset sajátosságaira jellemző nyomonkövetés célja annak megerősítése, hogy a géntechnológiával módosított szervezet lehetséges ártalmas hatásaival kapcsolatos környezeti kockázat értékelésben szereplő, tudományos szempontból alátámasztott feltételezések és azok használata helyes-e.

A megközelítési módnak eleget kell tennie a következőknek:

a) a kockázat értékelésben azonosított, az emberi egészségre és a környezetre vonatkozó összes lehetséges hatásra kell koncentrálnia, figyelembe véve például a különböző helyszíneket, talajtípusokat, éghajlati feltételeket, valamint

b) meg kell határoznia az időtartamot, amelyen belül eredményeket kell elérni.

Az eset sajátosságaira jellemző nyomonkövetés felállítása során első lépésként meg kell határozni a nyomonkövetési stratégiának az eset sajátosságaira vonatkozó céljait. Ez magában foglalja annak meghatározását, hogy a géntechnológiával módosított szervezet lehetséges ártalmas hatásainak megjelenésével és hatásával, vagy annak használatával kapcsolatban milyen feltételezések születtek a környezeti kockázat értékelés során, és melyiket kell azok közül az eset sajátosságaira jellemző nyomonkövetéssel megerősíteni. Ahol azonban a kockázat értékelés következtetései kockázat hiányát vagy elhanyagolható

kockázatot azonosítanak, ott nem előírás az eset sajátosságaira jellemző nyomonkövetés.

A környezeti kockázat értékelésben azonosított lehetséges ártalmas hatásokat csak akkor kell a nyomonkövetési tervbe belefoglalni, ha a nyomonkövetés hozzájárulhat ezen hatásokra vonatkozó feltételezések megerősítéséhez vagy azok elutasításához.

Amennyiben egy géntechnológiával módosított szervezet tervezett felhasználása magában foglalja a természetst, megfontolás tárgyává kell tenni a virágpor által történő átvitelből, az ezen géntechnológiával módosított szervezetek elszóródásából és a túléléséből eredő lehetséges kockázatok nyomonkövetését. Az e jelenségek felbukkanásának eshetősége függ a használat mértékétől és a befogadó környezettől, beleértve a szexuálisan kompatibilis konvencionális növényfajok termesztésének mértékét és vad rokonok távolságát.

Ellenben a csak behozatalra és feldolgozásra engedélyezett géntechnológiával módosított szervezetekből származó lehetséges környezeti kockázatokat valószínűleg gyakran fogják rendkívül korlátozottan nyilvánítani, feltéve, hogy e szervezeteket szándékosan nem bocsátják ki a környezetbe, és ezért nem valószínű, hogy szétszóródnak.

Egy géntechnológiával módosított szervezet kibocsátásából vagy forgalomba hozatalából származó, az emberi egészségre vagy a környezetre lehetséges hatások elsősorban a géntechnológiával módosított szervezet örökletes tulajdonságaitól, valamint azok meghatározott géntechnológiával történt módosításától függnék. Például a géntechnológiával módosított növények pollenjének nem módosított növényekre vagy vad rokon fajokra történő átjutásából származó lehetséges hatások elsősorban nagymértékben attól függnék, hogy a géntechnológiával módosított kultúrnövény idegen- vagy öntermékenyülő. Ezzel kapcsolatban szükséges lehet a vad rokonnövények jelenlétének figyelembevétele is.

Azonban minden későbbi hatás (például a rovarok ellenállásának lehetséges kifejlődése a Bt toxinnal szemben) csak akkor köthető a géntechnológiával módosított szervezetekhez, ha azokat e meghatározott toxin kimutatása céljából módosították. A gyomirtó szer tolerancia céljából géntechnológiával módosított szervezeteknél nem ez az eset, mivel ezek nem tartalmazzák a Bt toxin génjét.

Hasonlóképpen nem lenne helyénvaló az antibiotikum rezisztencia gének lehetséges átadása, és a lehetséges következmények nyomonkövetése olyan géntechnológiával módosított szervezetek esetében, amelyek antibiotikum markergéneket tartalmaznak a módosítás részeként.

A lehetséges ártalmas hatások alapján történő célmeghatározás után a következő lépés a felmérendő paraméterek azonosítása. A paramétereknek csakúgy, mint a méréshez és az értékeléshez használt módszereknek érvényesnek és a célnak megfelelőnek kell lenniük.

IV.1.3.2. Általános vizsgálat

Az általános vizsgálat elsősorban rutinvizsgálaton („szemrevételezéses” megközelítésen) alapul, és a gén-

technológiával módosított szervezetnek, valamint használatának az emberi egészségre és a környezetre tett, a kockázat értékelésben előre nem látott ártalmas hatásai megjelenésének azonosítására használják. Ennek magában kell foglalnia a fenotípusos jellemzőket, de nincs kizárva a részletesebb elemzés sem.

Az eset sajátosságaira jellemző nyomonkövetéssel szemben az általános vizsgálatnak a következőknek kell eleget tennie:

a) törekedni kell minden, a kockázat értékelésben előre nem látott, közvetett, késleltetett, illetve halmozódó ártalmas hatás azonosítására és feljegyzésére,

b) hosszabb időtartam alatt és lehetőleg nagyobb területen kell elvégezni.

Az általános vizsgálat típusa, beleértve a felméréndő helyszíneket, területeket és egyéb paramétereket, elsősorban attól függ, hogy milyen típusú, előre nem látott ártalmas hatást vizsgálnak. Például a megművelt ökoszisztémára tett bármilyen előre nem látott ártalmas hatás (mint a biodiverzitásban történt változás, a többszörös kibocsátásból származó halmozódó környezeti hatások és kölcsönhatások) másfajta megközelítést igényelhetnek a génátvitelből eredő egyéb hatások általános vizsgálata során.

Az általános vizsgálat során, ahol alkalmazható, fel lehet használni az olyan rutinvizsgálati gyakorlatokat, mint a mezőgazdasági termények nyomonkövetése, a növényvédelem, állategészségügyi és gyógyászati termékek vizsgálata, valamint ökológiai nyomonkövetés, környezeti vizsgálat és természetvédelmi programok. A nyomonkövetési terv részleteket is megadhat azzal kapcsolatosan, hogy a harmadik fél által elvégzett, meghatározott rutinvizsgálat során szerzett információkat az engedély birtokosa megkapja, azokat a rendelkezésére bocsátják.

Amennyiben az általános vizsgálat során meghatározott rutinvizsgálatot alkalmaznak, a gyakorlatot, valamint a vonatkozó általános vizsgálat elvégzéséhez szükséges, a gyakorlatban tett változtatásokat le kell írni.

IV.1.4. Alaphelyzet

A befogadó környezet alaphelyzetének meghatározása előfeltétele a nyomonkövetés közben vizsgált változások azonosításának és értékelésének. Az alaphelyzet referenciapontként szolgál, amellyel a géntechnológiával módosított szervezet forgalomba hozatalából adódó bármilyen hatás összehasonlítható. Ezért az alaphelyzetet az ilyen hatások észlelésére és nyomonkövetésére tett erőfeszítések előtt meg kell határozni. A „géntechnológiával módosított szervezet-területek” és az összehasonlítható „nem géntechnológiával módosított szervezet referenciaterületek” párhuzamos nyomonkövetése alternatívát nyújthat, és fontos lehet ott, ahol a környezet meglehetősen dinamikus.

Ezért szükség van a befogadó környezet helyzetére vonatkozó megbízható információkra, a megfelelő környezeti vizsgálati rendszerek alapján, a nyomonkövetési programok és a környezetpolitikai tevékenységek végrehajtása előtt. A környezetvizsgálati programokat úgy tervezték, hogy azok figyelembe vegyék a bizonyított vagy feltétele-

zett és valószínű ökoszisztémával összefüggő kapcsolatokat, és elősegítsék a következők meghatározását:

a) a környezet helyzetét és az abban bekövetkező változásokat,

b) a változások okát, valamint

c) a környezet várt fejlődését.

A befogadó környezet helyzetének mutatói magukban foglalhatják a különböző szervezet-csoportokból és ökoszisztémákból származó állatokat, növényeket és mikroorganizmusokat. A vonatkozó mutatókat a géntechnológiával módosított szervezet jellemzői és a megfigyelendő paraméterek alapján kell figyelembe venni. Ebben a tekintetben lényeges lehet egyéb szervezeteknek a géntechnológiával módosított szervezettel való szexuális kompatibilitása. Bizonyos indikátorfajok esetében számos mérési paraméter vagy megfelelési változó létezik, beleértve a számok hasonlóságát, a növekedési arányt, a biomasszát, a szaporodási képességeket, a növekvő/csökkenő populációs arányt, valamint a genetikai diverzitást.

Szintén helyénvaló lehet az alaphelyzet figyelembevétele a géntechnológiával módosított szervezetek használatából eredő szervezési gyakorlatban bekövetkezett változásokkal kapcsolatban. Ez magában foglalhatja a rovarirtó szerek használatában bekövetkezett változásokat, tekintettel a gyomirtó szerek és a rovarokkal szembeni ellenállóság céljából módosított növényfajok termesztésére. Szintén helyénvaló lehet a növényvédő szerekkel szembeni tolerancia céljából géntechnológiával módosított növények nyomonkövetési tervének mérlegelésekor, hogy egy megfelelő alaphelyzet részeként a hagyományos termények esetében megfontolják a növényvédő szerek használatát.

IV.1.5. Időtartam

A nyomonkövetést elegendően hosszú időtartamon keresztül kell végezni annak érdekében, hogy ne csak az azonnali lehetséges hatásokat, hanem lehetőség szerint a környezeti kockázat értékelés során azonosított késleltetett hatásokat is észleljék. Szintén megfontolás tárgyává kell tenni a becsült kockázati szint és a kibocsátás időtartama közötti kölcsönhatást. A meghosszabbított kibocsátási időtartam növelheti a halmozódó hatások kockázatát. Ezzel szemben az azonnali hatások meg nem jelenése egy meghosszabbított időtartam alatt lehetővé teheti a késleltetett és közvetett hatásokra történő koncentrációt. Szintén meg kell fontolni, hogy szükséges-e a nyomonkövetési tervnek az engedély időtartamán túli meghosszabbítása. Ez szükséges lehet például ott, ahol jelentős a géntechnológiával módosított szervezet fennmaradásának előfordulása a környezetben.

A nyomonkövetési terv tervezett időtartamát fel kell tüntetni, beleértve a vizsgálatok valószínű sűrűségének vázlatát, valamint a nyomonkövetési terv felülvizsgálatának időközzeit. Ez utóbbinál figyelembe kell venni a kockázat értékelésben kiemelt lehetséges hatások valószínű megjelenését. Figyelembe kell venni például a forgalomba hozatalt követően a környezetben a géntechnológiával módosított szervezet elszóródásából, szaporodásából és

túléléséből származó bármely ártalmas hatást. Ez a bioremediációs programok során géntechnológiával módosított mikrobák esetében napokat vagy hónapokat vehet igénybe, de évekre is kiterjedhet bizonyos növényfajok esetében. A módosított sorozatok elszóródásának vagy túlélésének valószínűségét szintén figyelembe kell venni a szexuálisan kompatibilis fajokkal történő keresztezés szempontjából.

A vizsgálatok megtervezése nagyban függ a megfigyelendő hatás típusától. Például a virágpor átadásból származó hatás csak a virágzás után látható, bár helyénvaló lehet a helyszín meglátogatása virágzás előtt annak érdekében, hogy megállapítsák a szexuálisan kompatibilis fajok jelenlétének arányát a környéken. Hasonlóképpen a későbbi növekedési időszakban az árvakelés nyomkövetését a magok hullása és fennmaradása, valamint a magok kicsírázásának idejéhez kapcsolják.

A megfelelő alaphelyzet megállapításának érdekében, ahol alkalmazható, szükséges lehet a nyomkövetés megkezdése előtti helyszínlátogatás.

A nyomkövetési terveket és azok időtartamát nem szabad pontatlanul rögzíteni, hanem felül kell vizsgálni, és a nyomkövetési program során szerzett eredmények fényében módosítani kell.

IV.1.6. A felelősség meghatározása

A hasznosító a felelős annak biztosításáért, hogy a nyomkövetési terv az engedély iránti kérelemben szerepeljen, és megfelelően végrehajtásra kerüljön.

Mindenekelőtt a hasznosító felelőssége, hogy a kérelem részeként benyújtja a nyomkövetési tervet. A nyomkövetési terv megfelelősége az egyik olyan kritérium, ami alapján egy géntechnológiával módosított szervezet forgalomba hozatalára benyújtott kérelmet elbírálják. A tervet csupán annak alapján kell elbírálni, hogy az az előírt követelményeknek megfelel-e vagy sem.

A géntechnológiával módosított szervezet termékként vagy termékben történő forgalomba hozatalát követően a hasznosító biztosítja, hogy a nyomkövetést és annak jelentéseit az engedélyben meghatározott feltételeknek megfelelően végzik el. Ezt a nyomkövetési terv megfelelő végrehajtásával kell elérni.

A kérelemben ezért világosan meg kell jelölni a nyomkövetési terv minden lépésére vonatkozóan a felelősséget. Ez alkalmazandó mind az eset sajátosságaira vonatkozó nyomkövetésre, mind a nyomkövetési terv részét képező általános vizsgálatra. A hasznosító felelősséggel tartozik a nyomkövetés elvégzésének biztosításáért, ez azonban nem zárja ki, hogy harmadik felek, például szakértők vagy a felhasználók ne vehetnének részt a nyomkövetésben a nyomkövetési terv által előírt különböző feladatok elvégzésével. Általános vizsgálat esetén ez magában foglalhatja az Európai Bizottságot, az Európai Unió tagállamait (a továbbiakban: tagállamok), illetve a géntechnológiai hatóságokat. Amennyiben harmadik felet foglalkoztatnak, vagy bíznak meg szerződéssel a nyomkövetési vizsgálatok elvégzésére, a részvételük feltételeit részletezni kell. A hasznosító felelős a nyomkövetés

adatainak és eredményeinek összeállításáért, és neki kell biztosítani az ilyen információknak a géntechnológiai hatóságokhoz történő eljuttatását a nyomkövetési tervnek megfelelően, különös tekintettel az ártalmas hatások azonosítására.

Nincs kizárva, hogy az eset sajátosságaira jellemző nyomkövetés vagy általános vizsgálat formájában a géntechnológiai hatóságok további nyomkövetést végeztesenek el. Az ilyen vizsgálatok célja, hogy lehetővé tegyék a kockázatkezelő részére a megfelelő, kétsédelem nélküli intézkedések meghozatalát, amennyiben bármilyen nem kívánatos és azonosítatlan hatás bukkan fel a kockázat értékelést megelőzően. Ezt azonban nem kell a nyomkövetési terv pótlásának tekinteni, ami a végrehajtást végző hasznosító felelőssége marad (bár az érintett felek beleegyezésével annak részét képezheti).

IV.1.7. Létező rendszerek

Lehetőség van a már létező nyomkövetési vagy általános vizsgálati rendszerek kiterjesztésére a géntechnológiával módosított szervezetek forgalomba hozatala során felmerülő lehetséges ártalmas hatásokkal kapcsolatos intézkedések céljából. Ezek a rendszerek magukban foglalhatnak vizsgálati programokat a mezőgazdaság, élelmiszervizsgálatok, természetvédelem, az ökológiai hosszú távú nyomkövetési programok, környezet-nyomkövetési programok és állategészségügyi vizsgálatok területén.

Például az OECD tanúsítási szabályzatának megfelelő vetőmagtermesztő rendszerek, amelyek a helyszínek környékén lévő területek rutinvizsgálatait is magukban foglalják, átvehetők a meghatározott paraméterekkel kapcsolatos helyszíni nyomkövetésnél.

A hagyományos mezőgazdasági haszonnövények nyomkövetése és ellenőrzése rendszerint már a tagállamokban megtörténik a műtrágyahasználattal kapcsolatos számítások, valamint a járványok, betegségek és a gyomnövények terjedésének szabályozása érdekében. Az ilyen jellegű nyomkövetést és ellenőrzést a vegetációs időszak során a szóban forgó mezőgazdasági termékeket értékesítő tanácsadók és maguk a termelők végzik rendszeresen.

Lehetőség van arra, hogy a géntechnológiával módosított vetőmagvak értékesítéséhez hasonló szolgáltatásokat kapcsoljanak, amelynek alapján a gazdálkodó szervezet képviselői vagy a megbízott tanácsadók az általános ellenőrzéssel kapcsolatban legalább néhány feladatot átvehetnek. A géntechnológiával módosított vetőmagvakat forgalomba hozókhoz el lehet juttatni a vizsgálatokkal, nyomkövetésekkel és jelentésekkel kapcsolatos információkat, az értékesítés vagy felhasználás feltételeként pedig szerződéses megállapodások is alkalmazhatók.

A termelők vagy a mezőgazdasági tanácsadók, amennyiben egyértelmű utasításokat kapnak, kétségtelenül végre tudják hajtani a legfontosabb előre nem látható változások vagy hatások kimutatására irányuló vizsgálatokat, mint például a felmagzó alkalmi növények elterjedésére és a szomszédos területeken való megtelepedésére vonatkozó vizsgálatokat. E körülmények között előre látha-

tó, hogy a káros hatások felügyelete és ellenőrzése beépíthető a járványok és gyomnövények megfékezését célzó mezőgazdasági tevékenységek megállapítására alkalmazott rendszeres eljárások közé.

IV.2. Nyomonkövetési módszer

Ez a rész útmutatást nyújt azon paraméterek és elemek típusaihoz, amelyek azonosítása és nyomonkövetése szükséges lehet a nyomonkövetési program részeként, továbbá a nyomonkövetés levezetéséhez szükséges eszközökhöz, beleértve a megfigyelendő területeket és a nyomonkövetések gyakoriságát.

IV.2.1. Nyomonkövetési paraméterek

Elsősorban a megfigyelendő paraméterek azonosítására van szükség, megjelölve kiválasztásuk indokait. Ez nagymértékben függ a környezeti kockázat értékelés végeredményeitől. A megfigyelendő paraméterekre vagy elemekre vonatkozó döntéseket esetről esetre haladva kell meghozni, a szóban forgó géntechnológiával módosított szervezet módosított jellemzőivel párhuzamosan. Ez magában foglalja a célszervezetekre vonatkozó, a módosításból eredő hatások nyomonkövetésének típusait, amelyre jó példa a kukoricamoly populációinak nyomonkövetése, tekintettel a Bt-kukorica változatainak termesztésére.

Azonban a nem jellegzetes elemeket is szükséges lehet a nyomonkövetési terv részének tekinteni, például a következő esetekben:

- a) a nem célszervezetekre vonatkozó, módosításból eredő hatások, beleértve a vad rokonnövények vagy kártevő szervezetek ellenállásának kifejlődését, a gazdaterületben, vagy a kártevők és vírusok szétoszlásában bekövetkezett változást, új vírusok kifejlődését,
- b) a nem célkörnyezetekben vagy ökoszisztémákban történő szétoszlás, telepek kifejlődése vagy fennmaradása,
- c) az idegentermékenyülők esetében a vad rokon fajokkal történő átkereszteződés természetes populációkban (pl. előfordulás, fajkeresztezés/nemzés eszközei és aránya),
- d) a szervezet alapviselkedésében bekövetkező nem tervezett változások, például változás a szaporodásban, utódok számában, növekedésben és a maguk túlélési képességeiben,
- e) változás a biodiverzításban (pl. a fajok számában vagy összetételében).

IV.2.2. Területek/minták

A nyomonkövetési terv tartalmazhat részleteket arra nézve, hogy a nyomonkövetést hol és milyen területen fogják elvégezni, például tagállamok, földrajzi régiók, külön helyszínek, parcellák vagy egyéb, megfelelőnek vélt területek szintjén.

A területeket, illetve mintákat, amelyeket a géntechnológiával módosított szervezet forgalomba hozatalából eredő lehetséges hatások tekintetében figyelnek meg, azonosítani kell, beleértve a referencia vagy ellenőrzés céljára szántakat is. Minden referencia- vagy ellenőrzési területnek, illetve mintának reprezentatívnak kell lennie a környezet és felhasználási feltételek tekintetében a megfelelő

következtetések levonása érdekében. További követelmény, hogy minden mintavételezési módszernek tudományosan és statisztikailag megbízhatónak kell lennie. Ezek alapján az adatok fontos információt szolgáltatnak az indikátorok változatosságával kapcsolatban, amely növeli a hatásészlelés teljesítményét.

A géntechnológiával módosított növényfajok jellemzőit (mind az örökleteseket, mind a módosítottakat), szaporodását, elszórását, valamint a befolyásolt ökoszisztémák típusait figyelembe lehet venni a nyomonkövetésre kiválasztott élőhelyek meghatározásánál. A nyomonkövetésre szánt területek magukban foglalnak olyan kiválasztott mezőgazdasági területeket, ahol a növényt kereskedelmi célból termesztik, továbbá a szomszédos élőhelyeket.

Szintén szükséges lehet a nyomonkövetés kiterjesztése a szomszédos művelt és nem művelt területekre, aratás után álló vizsgálati területekre a vadon termő növények tekintetében, valamint a védett területekre. Egyes élőhely típusok (például elvadult területek, fajokban gazdag növényi közösségek) jobban ki vannak téve az elburjánzásnak, mint mások. Az alacsony vegetációjú, gyomnövényekkel és fűvel teli elvadult területek különösen megfelelnek a nyomonkövetés céljára. Ezek általában nagyon megosztottak, és gyakran erőteljesebben művelt mezőgazdasági területekhez közel találhatóak. Másodsorban, ezek a területek tipikusan utak mellett, árkokban, földek szélein találhatóak, ahol különösen valószínű a véletlenszerű veszteség és a magok elszóródása.

Figyelembe kell venni a genetikai anyagok szexuálisan kompatibilis bio- és hagyományos terményekre áterjedésének lehetőségét is. Ez megkívánja az értékelés olyan határos vagy szomszédos területekre történő kiterjesztését, ahol ilyen terményeket termesztnek.

IV.2.3. Felülvizsgálatok

A nyomonkövetési tervben fel kell tüntetni a felülvizsgálatok gyakoriságát. Ez magában foglalhatja az időbeosztást, az ütemezést és a helyszínen tervezett látogatások számát. Ebben a tekintetben – az 1.5. és 2.2. pontokban foglaltak alapján – fontos az olyan időpontok meghatározása, amikor a legvalószínűbb a lehetséges ártalmas hatások felbukkanása, továbbá a megfigyelendő területek figyelembevétele.

IV.2.4. Mintavételezés és elemzés

A paraméterek későbbiekben történő nyomonkövetésére alkalmazott módszert szintén világosan azonosítani és ismertetni kell, beleértve a mintavételezési és elemzési technikákat. A szervezetek környezetben történő nyomonkövetésére a CEN szabványok által meghatározott szabványos módszernek és az OECD módszereknek megfelelően kell eljárni, ahol alkalmazható, valamint meg kell adni a módszer forrására vonatkozó hivatkozást. A nyomonkövetésre használt módszereknek tudományosan megbízhatónak és érvényesnek kell lenniük azon kísérleti feltételek mellett, ahol alkalmazzák azokat; ezért figyelembe kell venni a módszerek jellemzőit, például a szelektivitását, sajátosságát, megismételhetőségét, bármiféle korlátozását, észlelési korlátait, és a megfelelő ellenőrzések rendelkezésre állását.

A nyomkövetési tervnek tartalmaznia kell, hogy hogyan kívánják korszerűsíteni a módszert (ha meghatározható), a kiválasztott nyomkövetési stratégiának megfelelően.

A megfelelő mintavételezési és vizsgálati módszerek tervezésénél statisztikai elemzések is felhasználhatók annak érdekében, hogy meghatározzák az optimális mintaméreteket és a hatásészlelés statisztikai szintjéhez szükséges minimális nyomkövetési időtartamokat.

IV.2.5. Az adatok összegyűjtése és egyeztetése

A nyomkövetési tervnek – mind az eset sajátosságaira jellemző nyomkövetéshez, mind az általános vizsgálathoz – tartalmaznia kell, hogy az adatokat ki, hogyan és milyen gyakran gyűjti be és egyezteti. Ez különösen fontos lehet ott, ahol az adatok gyűjtésére harmadik felet alkalmaznak vagy szerződtenek. A következetesség biztosításának eszközeként a hasznosító részéről szükséges lehet szabványos mechanizmusokról, útmutatókról és jegyzőkönyvekről gondoskodni az adatok begyűjtéséhez és feljegyzéséhez. Például elő lehet írni szabványos feljegyzési iratokat, közvetlen naplóvezetést vagy az adatok regisztrálását szabványos űrlapokon, hordozható számítógépek segítségével. A hasznosítónak meg kell határoznia az adatok egyeztetésének, illetve átadásának módját a szakértők vagy a felhasználók részére.

A nyomkövetés eredményeit részletező jelentések határidejét és időközzeit szintén fel kell tüntetni.

IV.3. Elemzés, jelentés, felülvizsgálat

A nyomkövetési tervben fel kell tüntetni, hogy az adatokat milyen gyakran tekintik át és vitatják meg átfogó elemzések során.

IV.3.1. Értékelés

Ahol alkalmazható, az adatok elemzésének magában kell foglalnia statisztikai elemzést megfelelő szabványos hibaértékekkel annak érdekében, hogy szilárd alapokon lehessen a későbbiekben döntéseket hozni. Ezek magukban foglalják azon döntéseket is, hogy a kockázat értékelésben szereplő értékelések vajon helyesek-e. Ebben a tekintetben a pontos értékeléshez a helyes alaphelyzet, illetve a befogadó környezet helyzetével kapcsolatos ellenőrzések szintén kiemelkedő fontosságúak. A statisztikai elemzések használata nyújthat információkat arról, hogy a módszer típusa (beleértve a mintavételezést és a vizsgálatot) megfelelő-e.

A nyomkövetések és vizsgálatok eredményeinek értékelése felfedhet egyéb paramétereket, amelyeket a program keretén belül meg kell figyelni. Az előzetesen meghatározott paraméterekre adott megfelelő válaszreakciókat szintén szükséges lehet megvizsgálni, különösen ott, ahol a gyenge élőhelyet és szervezetcsoportokat lehetséges negatív hatások érhetik.

A nyomkövetés során begyűjtött adatok értelmezését szükséges lehet egyéb fennálló környezeti feltételek és tevékenységek fényében is megvizsgálni. Ahol változásokat figyelnek meg a környezetben, további értékelésre lehet szükség annak meghatározására, hogy azok a géntechnológiával módosított szervezet vagy annak használatának következményei, vagy attól eltérő környezeti tényezők

eredményei. Szükséges lehet az összehasonlításra használt alaphelyzet újraértékelése is.

A nyomkövetési tervet úgy kell felépíteni, hogy az eset sajátosságaira jellemző nyomkövetés, az általános vizsgálat, illetve a további kutatások eredményeit az engedély megújítására vonatkozó döntéshozatali eljárásban fel lehessen használni.

IV.3.2. Jelentés

A géntechnológiával módosított szervezet forgalomba hozatalát követően a hasznosító kötelezettsége a nyomkövetésnek és az engedélyben meghatározott feltételeknek megfelelő jelentés elkészítése. A nyomkövetések jelentéseit a géntechnológiai hatósághoz kell benyújtani.

A hasznosítónak biztosítania kell a nyomkövetési programok eredményeinek és a mérési eredményeknek az áttekinthetőségét, valamint a nyomkövetési tervben meg kell határozni az összegyűjtött információk közzétételének módját. Ezt például a következőkkel lehet megvalósítani:

- a) információs lapok a felhasználók és egyéb érdekeltek számára,
- b) az érdekelteknek szervezett szemináriumok, ahol bemutatják és kicserélik az információkat,
- c) vállalaton belüli archivált dokumentumok,
- d) vállalati weboldalak,
- e) az információk közzététele kereskedelmi és tudományos kiadványokban.

Amennyiben a kockázattal kapcsolatban új információ áll rendelkezésre a felhasználóktól vagy egyéb forrásból, a hasznosítónak haladéktalanul intézkednie kell az emberi egészség és a környezet megóvásának érdekében, és erről a géntechnológiai hatóságot értesítenie kell, továbbá a kérelemben meghatározott információkat és feltételeket felül kell vizsgálni.

IV.3.3. Felülvizsgálat és kiigazítás

A nyomkövetési tervek nem tekintendők változatlanoknak. Lényeges, hogy a nyomkövetési tervet és a hozzá tartozó módszert megfelelő időközönként felülvizsgálják és naprakésszé tegyék, illetve szükség szerint átdolgozzák.

Az eredeti kérelmet átvevő géntechnológiai hatóság a hasznosító által benyújtott jelentés alapján, továbbá az engedély, valamint a nyomkövetési terv kereteivel összhangban az első nyomkövetési időszakot követően kiigazítja a nyomkövetési tervet. Azonban a kiigazított nyomkövetési terv végrehajtása továbbra is a hasznosító felelősségébe tartozik.

A felülvizsgálatoknak ki kell térniük az adatok mérésének és gyűjtésének hatékonyságára és hatásosságára, beleértve a mintavételezést és az elemzést is. A felülvizsgálatok során értékelni kell továbbá, hogy a nyomkövetési intézkedések a kockázat értékelések eredményei és az értékelés során felmerülő problémák tekintetében hatékonyak-e.

Például amennyiben meghatározott modelleket használnak az előrejelzéshez, el kell végezni az összegyűjtött adatokon alapuló megerősítést és az azt követő értékelést.

A mintavételezési és elemzési technikák új fejlesztéseit és tudományos eredményeit szintén figyelembe kell venni.

A felülvizsgálatokat követően a módszerek, a nyomonkövetési célok és a nyomonkövetési program átdolgozása szükségessé válhat, valamint indokolt esetben azokat korszerűsíteni kell.

3. számú melléklet

a 142/2004. (IX. 30.) FVM–GKM együttes rendelethez

A szállíthatóság megállapításához szükséges adatok

1. A szállíthatóság megállapításánál figyelembe kell venni a 2. és 3. pontot.

2. Havária-terv (Havária: az emberi tevékenység során bekövetkező váratlan, hatásában jelentős, nem szándékosan okozott esemény, amely veszélyezteti az emberi egészséget vagy a környezetet. A géntechnológiai módosítást, illetve a géntechnológiai tevékenységet végző intézménynek fel kell készülnie arra, hogyan hárítja el az ilyen nem várt események hatásait. Az erre vonatkozó intézkedések összessége a havária-terv, amelynek az intézmény specifikus tevékenységéhez kell igazodnia, és tetelesen tartalmaznia kell a bekövetkezett esemény elhárításához szükséges minden fontos elemet, például a fertőzött terület kiürítését, fertőzött terület megtisztítását, egészségkárosodás megakadályozását, azonnali egészségkárosodások elhárítását stb.)

3. Ha a géntechnológiával módosított szervezetek és az azokból előállított termékek a veszélyes áruk szállításáról szóló szabályzatok (ADR, RID, ADN stb.) hatálya alá tartoznak:

- a szállítandó anyag UN-száma és a vonatkozó szabályzat szerinti megnevezése,
- a szállítandó anyagnak a vonatkozó szabályzat osztálya, csomagolási csoportja, valamint
- a szállítandó anyag megfelelő szállításához szükséges írásbeli utasítás, amennyiben ezt a vonatkozó szállítási szabályzat előírja.

4. számú melléklet

a 142/2004. (IX. 30.) FVM–GKM együttes rendelethez

A géntechnológiai eredet megállapítására jogosult laboratóriumok jegyzéke

1. Mikroorganizmusok, növényi szaporítóanyagok, szemes, szálas- és tömegtakarmányok, valamint zárt rendszerű felhasználásban alkalmazott ipari mikroorganizmusok és termékek

Mezőgazdasági Biotechnológiai Kutatóközpont
2101 Gödöllő, Szent-Györgyi Albert u. 4.
Postacím: 2101 Gödöllő, Pf. 411

2. Mikroorganizmusok, húspari termékek, egyéb élelmiszerek

Országos Élelmiszervizsgáló Intézet
1095 Budapest, Mester utca 81.

3. Növényi szaporítóanyagok, növény- és állatfajták, takarmányok

Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet
1024 Budapest, Keleti Károly utca 24.

4. Húspari termékek, növényi eredetű termékek

Fodor József Országos Közegészségügyi Központ
Országos Élelmezés- és Táplálkozástudományi Intézet
1097 Budapest, Gyáli út 3/A
Postacím: 1476 Budapest 100, Pf. 52

A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter

143/2004. (IX. 30.) FVM rendelete

az intervenció gabonarakktárakkal és rizsraktárakkal szembeni követelményekről szóló 67/2004. (IV. 29.) FVM rendelet módosításáról

A mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről és az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló 2003. évi LXXIII. törvény 45. § (2) bekezdésének c) pontjában kapott felhatalmazás alapján – az Európai Unió gabona és rizs intervenció rendszerének működtetése érdekében – a következőket rendelem el:

1. §

Az intervenció gabonarakktárakkal és rizsraktárakkal szembeni követelményekről szóló 67/2004. (IV. 29.) FVM rendelet (a továbbiakban: R.) 2. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„2. § (1) Intervenció gabonakészlet tárolására az a raktár választható ki,

a) amelynek tulajdonosa, bérlője vagy üzemeltetője az Európai Unió Közös Agrárpolitikája magyarországi végrehajtásában, illetve a nemzeti agrártámogatási rendszerben érintett ügyfelekkel összefüggő ügyfélregiszter létrehozásáról és az ezzel kapcsolatos nyilvántartásba vételről szóló 141/2003. (IX. 9.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) szerint regisztrált, és

b) amelynek tulajdonosa, bérlője vagy üzemeltetője az Agrárintervenció Központban, illetve az MVH raktár-

regisztrében regisztráltatta magát, és rendelkezik a gabonáról nyilvántartásba vételét bizonyító, a regisztrációról szóló bizonyítvánnyal, és

c) amely teljesíti legalább az e rendelet 1. számú mellékletének 1. pontjában meghatározott minimális követelményeket, továbbá

d) eleget tesz az e rendelet 3. számú mellékletében előírt szakképzettségi követelményeknek.

(2) Az (1) bekezdés a) pontja szerint regisztrálnak kell tekinteni azt a raktárt is, amelynek tulajdonosa, bérlője vagy üzemeltetője az ajánlat benyújtásával egyidejűleg csatolja a Korm. rendelet szerinti nyilvántartásba vételi kérelmet is.

(3) Az MVH az intervenció gabonakészlet tárolására feltételesen kiválaszthatja azokat a raktárakat is, amelyek az 1. számú melléklet 2. pontjában szereplő standard követelményeknek nem felelnek meg, de teljesítik az 1. számú melléklet 1. pontjában meghatározott minimális követelményeket, feltéve, ha a standard követelményeknek megfelelő raktárak kapacitása nem elegendő. Az MVH az intervenció gabonakészlet tárolására elsősorban az 1. számú melléklet 2. pontjában meghatározott standard követelményeknek megfelelő raktárakat választja ki.

(4) Az 1. számú melléklet 3. pontjában meghatározott feltételek teljesítése a kiválasztásnál a raktárnak előnyt biztosíthat."

2. §

Az R. 3. számú melléklete 2. pontjának utolsó mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„A 2004/2005. évi gabona intervenció tárolásban való részvételre vonatkozóan a képesítő tanúsítvány megszerzésének határideje a raktározási szerződés megkötésének napja.”

3. §

Az R. 1. számú mellékletének helyébe e rendelet *melléklete* lép.

4. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő harmadik napon lép hatályba.

Dr. Németh Imre s. k.,
földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter

Melléklet a 143/2004. (IX. 30.) FVM rendelethez

[1. számú melléklet a 67/2004. (IV. 29.) FVM rendelethez]

1. A gabona intervenció raktárakkal szembeni minimális követelmények

Követelmények	Vasbeton siló	Fém siló	Csarnoktároló	Tárház
Felajánlandó kapacitás (t)	3000	1500	1000	1000
Telepengedély	igen	igen	igen	igen
Telepbiztosítás	igen	igen	igen	igen
Közúti megközelíthetőség	igen	igen	igen	igen
Beton vagy aszfalt úthálózat	igen	igen	igen	igen
Mintavevő, mintaosztó eszközök	igen	igen	igen	igen
Minősítő laboreszközök ¹	igen	igen	igen	igen
Minősítő helység, mintaraktár ²	igen	igen	igen	igen
Szakképzett raktáros ³	igen	igen	igen	igen
Hitelesített hídmérleg (t)	20	20	20	20
Számítógépes nyilvántartás	igen	igen	igen	igen
Megfelelő csapadékvíz elvezetés	igen	igen	igen	igen
Zárható, áramtalanítható raktár	igen	igen	igen	igen
Zárható, őrzött vagy elektronikus védelemmel ellátott telep	igen	igen	igen	igen

Követelmények	Vasbeton siló	Fémsiló	Csarnoktároló	Tárház
Tárolók beázásmentessége	igen	igen	igen	igen
Tárolók statikai megfelelősége	igen	igen	igen	igen
Tárolók megfelelő tisztasága	igen	igen	igen	igen
Szellőző nyílásokon madárháló			igen	igen
Pallók, létrák az ellenőrzéshez			igen	igen
Tároló átjárhatósága			igen	
Mobil támfalak				igen
Megfelelő állapotú beton padozat			igen	igen
Betároló technológia (t/óra)	30	20	20	20
Kitároló technológia (t/óra)	30	20	20	20
Hőmérsékletmérési pont	6 db/cella	4 db/cella	kalibrált halom-hőmérő	kalibrált halom-hőmérő
Csapadéktól védett fogadógarat	igen	igen		
Alsó, felső szintjelző	igen	igen		
Forgatás, áthúzatás lehetősége	igen	igen	igen	igen
Porelszívó technológia	igen			
Biztonságtechnikailag megfelelő kezelőjárdák, létrák		igen		
Fém tetőhéjazatnál kellő szigetelés			igen	
Tehergépkocsik méretének megfelelő ajtók			igen	

¹ Minősítő laboreszközök: labormérleg, rostasorozat, kalibrált HI-tömegmérő.

² Minősítő helység: fedett, a minőségvizsgálatok elvégzésére alkalmas helység, melynél nem szükséges feltétel, hogy kizárólag erre a célra szolgáljon (pl. a mérlegház is megfelelő). Mintaraktár: a vett áruminták biztonságos tárolására alkalmas, az intervenciós gabonakészletével megegyező környezeti feltételeket biztosító zárható helység vagy szekrény.

³ A 3. számú mellékletben meghatározott minősítéssel rendelkező személy.

2. A gabona intervenciós raktárakkal szembeni standard követelmények

A gabonaintervenciós raktárakkal szembeni 1. pontban meghatározott minimális követelményeken felül:

Követelmények	Vasbeton siló	Fémsiló	Csarnok-tároló	Tárház
Minősítő laboreszközök ⁴	igen	igen	igen	igen
Hitelesített hídmérleg (t)	30	30	30	30
Betároló technológia (t/óra)	40	30	20	20
Kitároló technológia (t/óra)	40	30	20	20

⁴ Minősítő laboreszközök: búza raktározásához infra-gyorsvizsgáló és Hagberg-féle esésszám mérő, illetve durum búza raktározásához üvegességet vizsgáló eszköz álljon rendelkezésre harminc kilométeres körzetben.

3. A gabona intervenciós raktárak kiválasztásánál előnyt jelentő feltételek

Követelmények	Vasbeton siló	Fémsiló	Csamok-tároló	Tárház
Vasúti vagy vízi megközelíthetőség	igen	igen	igen	igen
Internetes kapcsolat ⁵	igen	igen	igen	igen
Számítógépes mérlegjegy kiadása	igen	igen	igen	igen
Mérlegjegy nyomtató	igen	igen	igen	igen
Garatméret (12 3 m)	igen	igen	igen	igen
Több garat	igen	igen	igen	igen
Garat előtető	igen	igen	igen	igen
Tisztító technológia (t/óra)	legalább 40	legalább 30	20 fölött	20 fölött
Szellőztető rendszer		igen	igen	igen
Hitelesített hídmérleg (t)	30 fölött	30 fölött	30 fölött	30 fölött
Betároló technológia (t/óra)	40 fölött	30 fölött	20 fölött	20 fölött
Mobil támfalak			igen	
Kitároló technológia (t/óra)	40 fölött	30 fölött	20 fölött	20 fölött
Hőmérsékletmérési pont	8 db/cella	6 db/cella		
Porelszívó technológia	igen			
Szárítógép	igen	igen	igen	igen
Számítógépes központi vezérlés és ehhez kapcsolódó hőmérséklet- és készletnyilvántartás	igen			
Elismert és/vagy tanúsított minőségbiztosítási, élelmiszer- és takarmánybiztonsági kiépített rendszer	igen	igen	igen	igen

⁵ Internetes kapcsolat a cégnél (raktárban, telephelyen vagy a könnyen elérhető központban.)

A földművelésügyi és vidékfejlesztési

miniszter

144/2004. (IX. 30.) FVM

rendelete

az állami tejkvóta-értékesítésről és -bérbeadásról szóló 122/2004. (VII. 29.) FVM rendelet módosításáról

Az agrárpiaci rendtartásról szóló 2003. évi XVI. törvény (a továbbiakban: Tv.) 32. § (1) bekezdésének a) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a tehéntej termékpálya piaci egyensúlyának tartós biztosítása érdekében a következőket rendelem el:

1. §

Az állami tejkvóta-értékesítésről és -bérbeadásról szóló 122/2004. (VII. 29.) FVM rendelet (a továbbiakban: R.)

4. §-a (3) bekezdésének a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(3) Az (1) bekezdés szerinti igénylőlaphoz csatolni kell:]

„a) e rendelet 4. számú melléklete szerinti, a tejtermelő által aláírt bérleti szerződés két eredeti példányát,”

2. §

Az R. 7. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az 1. § a) pontja szerinti tejkvóta-vételre vonatkozó igénylőlapot és a tejtermelő által aláírt szerződés két példányát az ÁT Kft.-hez 2004. október 31-ig folyamatosan, kizárólag postai úton, tértivevényesen lehet benyújtani. A borítékon fel kell tüntetni: „Tejkvóta vásárlás”. A benyújtás időpontját az ajánlott levél igazoló szelvényén lévő dátumbélyegző igazolja.”

3. §

Az R. 10. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az ÁT Kft. az állami tejkvóta-felvásárlásról és -értékesítésről szóló 33/2004. (III. 19.) FVM rendelet 4. §-ának (2) bekezdése alapján a kvótaértékesítésből származó árbevételt – annak az ÁT Kft. számlájára történő beérkezését követő tizenöt napon belül – a 10032000-01070013 APEH Piacrajutási támogatás megtérülése bevételi számlára köteles átutalni.”

4. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő harmadik napon lép hatályba.

Dr. Németh Imre s. k.,
földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter

**A földművelésügyi és vidékfejlesztési
miniszter
145/2004. (IX. 30.) FVM
rendelete**

**a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv alapján a központi
költségvetés, valamint az Európai Mezőgazdasági
Orientációs és Garancia Alap Garancia Részlege
társfinanszírozásában megvalósuló, a félig önálló
mezőgazdasági üzemek szerkezetének átalakításához
nyújtott támogatás igénybevételének részletes
szabályairól**

A mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről és az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló 2003. évi LXXIII. törvény (a továbbiakban: Tv.) 45. § (2) bekezdésének *c)* pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

A rendelet hatálya

1. §

A rendelet hatálya a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv (a továbbiakban: NVT) alapján a központi költségvetés, valamint az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap Garancia Részlege társfinanszírozásában megvalósuló támogatások igénybevételének általános szabá-

lyairól szóló 131/2004. (IX. 11.) FVM rendelet 1. § (1) bekezdésének *e)* pontja szerint a félig önálló mezőgazdasági üzemek szerkezetének átalakítása cél megvalósításával összefüggő támogatás igénybevételével kapcsolatos eljárásra terjed ki.

Fogalommeghatározás

2. §

E rendelet alkalmazásában:

a) állategység: a jogosult állatlétszám meghatározására szolgáló, az egyszerűsített területalapú támogatások és a vidékfejlesztési támogatások igényléséhez teljesítendő „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot”, illetve a „Helyes Gazdálkodási Gyakorlat” feltételrendszerének meghatározásáról szóló 4/2004. (I. 13.) FVM rendelet alapján meghatározott technikai mértékegység;

b) állománysűrűség: hektárra vetített állatok létszáma állategységben kifejezve;

c) európai méretegység: az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alapból nyújtandó vidékfejlesztési támogatásokkal összefüggésben a tesztüzemi rendszer keretében kialakított standard fedezeti hozzájárulás értékek alkalmazásáról szóló 146/2004. (IX. 30.) FVM rendelet alapján számított jövedelmezőségi mutató;

d) standard fedezeti hozzájárulás: a bevétel és a változó költségek különbözete alapján meghatározott forint alapú érték;

e) fiatal gazdálkodó: az a mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdálkodó, aki a támogatás iránti kérelem benyújtásának évében még nem tölti be a 40. életévét;

f) kedvezőtlen adottságú terület: a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv kihirdetéséről, valamint az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alapból nyújtandó vidékfejlesztési támogatásokkal összefüggésben a kedvezőtlen adottságú területek és az azokhoz tartozó települések megállapításáról szóló 137/2004. (IX. 18.) FVM rendelet 2. vagy 3. számú melléklete szerint település szinten meghatározott terület;

g) kedvezőtlen adottságú területen gazdálkodó: az a mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdálkodó, akinek (amelynek) lakhelye (székhelye) kedvezőtlen adottságú terület besorolású településen helyezkedik el;

h) mezőgazdasági termelő tevékenység: a standard fedezeti hozzájárulás kiszámításának alapjául szolgáló növényi termékek termelése, állatok tenyésztése, tartása;

i) támogatási időszak: a támogatási határozat kézhezvételétől számított öt év;

j) gazdálkodó: főfoglalkozásban mezőgazdasági termelő tevékenységet folytató természetes személy;

k) főfoglalkozás: a gazdálkodó éves jövedelmének több mint ötven százaléka saját nevében folytatott mezőgazdasági termelő tevékenységből származik.

A támogatás célja

3. §

A félig önellátó gazdaságok szerkezetének átalakításához nyújtott támogatás célja a részben árutermelő gazdaságok árutermelésre való átállásának elősegítése jövedelemkiegészítő támogatás nyújtásával.

A támogatás forrása

4. §

A támogatás forrása:

a) 2004. évben a központi költségvetésben a Magyar Köztársaság 2004. évi költségvetéséről és az államháztartás három éves kereteiről szóló 2003. évi CXVI. törvény XII. Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium fejezet, 10. cím, 4. alcím, 5. jogcímcsoport, 5. NVT Félig önellátó gazdaságok támogatása jogcím alatt elkülönített pénzüsszeg, ezt követően a központi költségvetésben a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium fejezetében elkülönített pénzüsszeg, valamint

b) az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap Garancia Részlege terhére a Bizottság által az NVT-ben a félig önellátó gazdaságok szerkezetátalakításának támogatására elkülönített pénzüsszeg.

A támogatás jellege, tárgya, mértéke

5. §

(1) A félig önellátó gazdaságok szerkezetének átalakításához nyújtott támogatás a támogatási időszakban kérelem alapján vehető igénybe.

(2) A támogatás mértéke évente ezer euró.

A támogatás igénybevételének feltételei

6. §

A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a gazdálkodó:

a) a támogatási kérelem benyújtását megelőző évben összes éves mezőgazdasági tevékenységből legalább kettő, de legfeljebb öt európai méretegységnek megfelelő bevételt igazol az alábbi tevékenységekből:

aa) 5–10 ha közötti szántóterület művelése, illetőleg

ab) legfeljebb 0,3 ha területen szőlő, gyümölcsös művelése, faiskola fenntartása, fólia, illetőleg üvegház alatti zöldség termesztése, illetőleg

ac) 1,4–1,8 állategység/hektár figyelembevételével 2–10 állategység eltartására elegendő gyepterületen való gazdálkodás, illetőleg

ad) az aa)–ac) pontokon kívüli más mezőgazdasági tevékenység folytatása (félig önellátó mezőgazdasági üzem);

b) legalább középfokú szakmai szakirányú végzettséggel vagy három éves szakmai gyakorlattal rendelkezzen;

c) öt évre szóló, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (a továbbiakban: MVH) által – a Tv. 35. § (1) bekezdésében foglaltak alapján – rendszeresített formanyomtatvány szerint összeállított üzleti tervvel rendelkezzen;

d) a támogatási kérelemben vállalja, hogy az üzleti tervben foglalt mezőgazdasági termelő tevékenység(ek)ből a támogatás ötödik évének végére a támogatási kérelem benyújtását megelőző év bevételének az összegét legalább ötven százalékkal növeli azzal, hogy annak összege nem lehet kevesebb, mint a standard fedezeti hozzájárulás alapon kalkulált öt európai méretegység forintösszegének megfelelő gazdasági életképesség;

e) a támogatási időszak alatt a jogosultság alapjául szolgáló gazdasági tevékenységéről és egyéb jövedelméről az MVH által – a Tv. 35. § (1) bekezdésében foglaltak alapján – rendszeresített formanyomtatványon adatot szolgáltat.

A támogatási kérelem benyújtása

7. §

(1) A támogatási kérelmet az MVH területileg illetékes kirendeltségéhez postai úton, az MVH által rendszeresített formanyomtatványon:

a) 2004-ben október 11. és november 7. között,

b) 2005-től kezdődően évente április 1. és 30. között lehet benyújtani.

(2) A támogatási kérelemhez mellékelni kell:

a) az öt évre szóló üzleti tervet;

b) az őstermelői igazolvány, vagy az egyéni vállalkozói igazolvány, vagy a családi gazdálkodói igazolvány másolatát;

c) a szakirányú végzettség igazolására az iskolai bizonyítvány másolatát;

d) a három éves szakmai gyakorlat igazolására a gazdálkodó nevére kiállított három éves vagy annál régebbi őstermelői igazolvány vagy egyéni vállalkozói igazolvány másolatát;

e) a bevétel igazolására a gazdálkodó nevére szóló őstermelői igazolvány, illetve adóbevallása alapján kiállított nyilatkozatát.

A támogatási kérelem elbírálása

8. §

(1) A támogatási kérelmeket az MVH támogatási csoportok szerint rangsorolja.

(2) A rangsoroláskor az egyes támogatási csoportokat az alábbiak szerint kell összeállítani:

- a) a kedvezőtlen adottságú területen gazdálkodó fiatal gazdálkodó;
- b) a kedvezőtlen adottságú területen gazdálkodó;
- c) a fiatal gazdálkodó;
- d) egyéb gazdálkodó.

A támogatás folyósítása

9. §

(1) A kifizetési kérelmet az MVH által rendszeresített formanyomtatványon, az MVH területileg illetékes kirendeltségénél évente április 1. és 30. között lehet benyújtani.

(2) A kifizetési kérelemhez mellékelni kell a megelőző évre vonatkozó, a 7. § (2) bekezdés e) pontja szerinti nyilatkozatot.

(3) A támogatási időszak ötödik évében az éves támogatási összeg ötven százaléka kerül kifizetésre. A fennmaradó ötven százalék kifizetésére a program lezárását követően kerül sor.

(4) A támogatási időszak végén a program lezárására kerül sor. Ennek alkalmával a kifizetési kérelemhez mellékelni kell az MVH által közleményben meghatározottak szerinti programlezárási nyilatkozatot, amely tartalmazza az európai méretegység számítási űrlapot, illetve a bevételről szóló nyilatkozatot.

A támogatás ellenőrzése

10. §

Az MVH a támogatási időszak harmadik évét követően ellenőrzi az üzleti terv időarányos megvalósulását, melyhez a támogatásra jogosult az MVH által – a Tv. 35. § (1) bekezdésében foglaltak alapján – rendszeresített formanyomtatványon adatot szolgáltat.

Jogkövetkezmények

11. §

(1) Amennyiben a támogatásra jogosult valótlan tartalmú adatot szolgáltat vagy nyilatkozatot tesz, úgy az MVH a következő jogkövetkezményeket alkalmazza:

a) amennyiben a támogatásra jogosult a jogosultság fennállása tekintetében a tárgyévre vonatkozóan olyan valótlan tartalmú adatot szolgáltat és/vagy valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, amely befolyásolja a támogatási jogosultságát, a tárgyévi támogatási összeg jogosulatlanul igénybe vett támogatásnak minősül, továbbá a tárgyévre

vonatkozóan megszűnik a rendelet szerinti támogatásra való jogosultság;

b) amennyiben a valótlan tartalmú nyilatkozattétel vagy adatszolgáltatás a támogatási időszak korábbi éveit érinti, úgy ezen szabálytalanság bekövetkeztétől annak feltárásáig kifizetésre került teljes támogatási összeg jogosulatlanul igénybe vett támogatásnak minősül, továbbá megszűnik a rendelet szerinti támogatásra való jogosultság.

(2) Amennyiben az ellenőrzés során bizonyosságot nyer, hogy a támogatott az üzleti tervben a harmadik évre előirányzott időarányos célkitűzést legalább hetvenöt százalékban nem teljesítette, a következő évtől megszűnik a támogatásra jogosult támogatásra való jogosultsága, kivéve, ha mulasztását megfelelő indokkal (különösen vis major) igazolja.

(3) A 6. § (1) bekezdésének e) pontjában foglalt kötelezettségek elmulasztása esetén az MVH figyelmezteti a támogatásra jogosultat. Amennyiben a támogatásra jogosult az MVH figyelmeztetése ellenére sem tartja be az előírt kötelezettségeket, az adatszolgáltatás pótlásáig az MVH felfüggeszti a támogatás folyósítását.

(4) Amennyiben a támogatási időszak során a támogatásra jogosult mezőgazdasági termelő tevékenységből származó éves bevételének értéke két európai méretegység alá csökken, vagy bármely rendszeres jövedelemforrásból (így különösen munkabér, nyugdíj, biztosítás, tőkejövedelem, haszonbérleti díj stb.) származó éves jövedelme tíz európai méretegység fölé nő, a feltétel bekövetkezésének évétől kezdődően e rendelet szerinti támogatási jogosultsága megszűnik.

Záró rendelkezés

12. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő harmadik napon lép hatályba.

Az Európai Unió jogának való megfelelés

13. §

Ez a rendelet az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalapból (EMOGA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról, valamint egyes rendeletek módosításáról, illetve hatályon kívül helyezéséről szóló, 1999. május 17-i 1257/1999/EK tanácsi rendelet 33/b. cikkének végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapítja meg.

Dr. Németh Imre s. k.,
földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter

**A földművelésügyi és vidékfejlesztési
miniszter
146/2004. (IX. 30.) FVM
rendelete**

**az Európai Mezőgazdasági Orientációs
és Garancia Alapból nyújtandó vidékfejlesztési
támogatásokkal összefüggésben a tesztüzemi
rendszer keretében kialakított standard fedezeti
hozzájárulás értékek alkalmazásáról**

A mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről és az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló 2003. évi LXXIII. törvény (a továbbiakban: MVH tv.) 45. § (2) bekezdés c) pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

(1) A rendelet *melléklete* tartalmazza a mezőgazdasági üzemek közösségi tipológiájának kialakításáról szóló 85/377/EGK határozat módosításáról szóló, 1999. október

22-i 1999/725/EK bizottsági határozat alapján a tesztüzemi rendszer adatbázisa alapján kialakított standard fedezeti hozzájárulás (a továbbiakban: SFH) értékek listáját.

(2) A rendelet alapján 1 európai méretegység SFH alapon számított mértéke 1200 euró, amelynek forint összegéről a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítőben közleményt tesz közzé.

(3) Az (1)–(2) bekezdésben foglaltakat kell alkalmazni az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alapból nyújtandó vidékfejlesztési támogatások esetében.

2. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő harmadik napon lép hatályba.

Dr. Németh Imre s. k.,

földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter

Melléklet a 146/2004. (IX. 30.) FVM rendelethez

Egyes ágazatok Standard Fedezeti Hozzájárulás (SFH) mértéke

*Ágazatok Standard Fedezeti Hozzájárulása
(1999–2000–2001. évek átlaga)
SFH 2000*

Kód	Megnevezés (FSS)	Mértékegység	SFH
D01	Közönséges búza és tönköly	Ft/ha	64 590
D02	Durum búza	Ft/ha	60 466
D03	Rozs	Ft/ha	36 930
D04	Árpa	Ft/ha	56 640
D05	Zab	Ft/ha	41 647
D06	Szemeskukorica	Ft/ha	83 720
D07	Rizs	Ft/ha	120 359
D08	Egyéb gabonafélék	Ft/ha	48 862
D09	Száraz hüvelyesek, összesen	Ft/ha	48 138
D09E	Száraz hüvelyesek: borsó, száraz bab, csillagfűrt	Ft/ha	49 162
D09F	Száraz hüvelyesek: lencse, csicséri borsó, bükkönyfélék	Ft/ha	60 913
D09G	Száraz hüvelyesek, egyéb	Ft/ha	76 085
D10	Burgonya	Ft/ha	430 716
D11	Cukorrépa	Ft/ha	186 626
D12	Takarmánygyökerek és -káposzták	Ft/ha	50 556
D23–D35	Ipari növények	Ft/ha	65 139

Kód	Megnevezés (FSS)	Mértékegység	SFH
D23	Dohány	Ft/ha	222 202
D24	Komló	Ft/ha	526 782
D26	Káposztarepce és réparepce	Ft/ha	55 578
D27	Napraforgó	Ft/ha	58 263
D28	Szója	Ft/ha	54 669
D29	Olajlen	Ft/ha	49 622
D30	Egyéb olajosmagvú növények	Ft/ha	53 560
D31	Rostlen	Ft/ha	44 692
D32	Rostkender	Ft/ha	95 620
D34	Illóolaj-, gyógy- és fűszernövények	Ft/ha	345 459
D35	Egyéb ipari növények, egyéb	Ft/ha	61 110
D14	Friss zöldségfélék, dinnye, szamóca – szabadföldi és alacsony takarás (síkfólia, fóliaalagút, hollandi ágy) alatt	Ft/ha	347 181
D14A	Friss zöldségfélék, dinnye, szamóca – szabadföldi és alacsony takarás alatt, szántóföldi vetésforgóban	Ft/ha	292 955
D14B	Friss zöldségfélék, dinnye, szamóca – szabadföldi és alacsony takarás alatt, kertészeti vetésforgóban	Ft/ha	401 406
D15	Friss zöldségfélék, dinnye, szamóca – járható takarás (üvegház, fóliasátor) alatt	Ft/ha	5 965 891
D16	Virágok – szabadföldi és alacsony takarás (síkfólia, fóliaalagút, hollandiágy)	Ft/ha	5 631 457
D17	Virágok – járható takarás (üvegház, fóliasátor) alatt	Ft/ha	18 771 522
D18	Takarmánynövények, összesen	Ft/ha	52 669
D18A	Takarmánynövények – időszaki gyep	Ft/ha	17 290
D18B	Takarmánynövények – egyéb zöldtakarmányok, összesen	Ft/ha	61 588
D18B1	Takarmánynövények – egyéb zöldtakarmányok, silókukorica	Ft/ha	65 832
D18B3	Takarmánynövények – egyéb zöldtakarmányok, egyéb	Ft/ha	51 899
D19	Szántóföldi szaporítóanyag (magvak és palánták)	Ft/ha	52 720
D20	Egyéb szántóföldi növények	Ft/ha	51 749
E	Konyhakert	Ft/ha	423 893
F	Állandó rét és legelő, összesen	Ft/ha	17 423
F01	Belterjes (intenzív) gyep (rét és legelő)	Ft/ha	16 979
F02	Külterjes (extenzív) gyep (rét és legelő)	Ft/ha	17 576
G01	Gyümölcsültetvények, összesen	Ft/ha	397 735
G01A	Gyümölcsültetvények, mérsékelt égövi friss	Ft/ha	397 735
G01C	Gyümölcsültetvények, héjasok	Ft/ha	118 847
G04	Szőlőültetvények, összesen	Ft/ha	312 282
G04A	Minőségi borszőlő ültetvények	Ft/ha	335 226
G04B	Egyéb borszőlő ültetvények	Ft/ha	289 185
G04C	Csemegeszőlő ültetvények	Ft/ha	312 492
G05	Faiskolák	Ft/ha	504 506
G07	Járható takarás (üvegház, fóliasátor) alatti ültetvények	Ft/ha	6 200 376
I01	Másodvetésű növények összesen	Ft/ha	187 812
I02	Gomba	Ft/100 m ²	406 167
J01	Lófélék	Ft/állat	26 607
J02	Egy évesnél fiatalabb szarvasmarha, összesen	Ft/állat	14 704
J02A	Egy évesnél fiatalabb szarvasmarha, hímivarú	Ft/állat	15 230
J02B	Egy évesnél fiatalabb szarvasmarha, nőivarú	Ft/állat	14 179
J03	Egy és két év közötti szarvasmarha, hímivarú	Ft/állat	19 790

Kód	Megnevezés (FSS)	Mértékegység	SFH
J04	Egy és két év közötti szarvasmarha, nőivarú	Ft/állat	19 056
J05	Kétéves és idősebb szarvasmarha, hímivarú	Ft/állat	22 843
J06	Kétéves és idősebb szarvasmarha, üsző	Ft/állat	20 798
J07	Kétéves és idősebb szarvasmarha, tejhasznú tehén	Ft/állat	194 732
J08	Kétéves és idősebb szarvasmarha, egyéb tehén	Ft/állat	10 194
J09	Juh, összesen	Ft/állat	3 663
J09A	Juh, tenyész nőivarú (anyajuh)	Ft/állat	3 622
J09B	Juh, egyéb	Ft/állat	3 719
J10	Kecske, összesen	Ft/állat	20 740
J10A	Kecske, tenyész nőivarú (anyakecske)	Ft/állat	24 539
J10B	Kecske, egyéb	Ft/állat	16 857
J11	Sertés, malacok 20 kg alatt	Ft/állat	3 244
J12	Sertés, tenyészkoca 50 kg felett	Ft/állat	35 778
J13	Sertés, egyéb	Ft/állat	15 956
J14	Pecsenyecsirke	Ft/100 db állat	38 857
J15	Tojótyúk	Ft/100 db állat	113 560
J16	Egyéb baromfi	Ft/100 db állat	129 927
J16A	Pulyka	Ft/100 db állat	133 760
J16B	Kacsa	Ft/100 db állat	121 882
J16C	Liba	Ft/100 db állat	130 882
J16D	Egyéb baromfi	Ft/100 db állat	127 278
J17	Nyúl (tenyész nőivarú) (anyanyúl)	Ft/állat	7 022
J18	Méhcsaládok száma	Ft/kaptár	5 111

Ágazatok Standard Fedezeti Hozzájárulási kódjainak tartalma

Kód	Megnevezés (FSS)	Mértékegység	Tartalom EU		
D01	Közönséges búza és tönköly	ha	búza (durum nélkül): Triticum aestivum, T. spelta, T. monococcum	szemesterménynek (vetőmaggal együtt), de zölden takarmánynak betakarított nélkül!	
D02	Durum búza	ha	durum búza		
D03	Rozs	ha	rozs, kétszeres		
D04	Árpa	ha	őszi árpa; tavaszi árpa		
D05	Zab	ha	zab		
D06	Szemeskukorica	ha	kukorica (hibrid-vetőmag nélkül); hibrid-kukorica-vetőmag		
D07	Rizs	ha	rizs		
D08	Egyéb gabonafélék	ha	tritikále; köles; hajdina (pohánka); cirok (mag); kanárimag (kanáriköles, fénymag); indián rizs		
D09	Száraz hüvelyesek, összesen	ha	bab (száraz); borsó (étkezési és takarmány – együtt); lóbab; csicseriborsó; szegletes lednek (szeges borsó); homoki bab; csillagfürt; csillagfürtmag	fehérjetartalma miatt termelt növények, száraz szemesként betakarítva (vetőmagot és a száraz hüvelyes-gabona magkeveréket is tartalmazza)	D09E+ D09F+ D09G

Kód	Megnevezés (FSS)	Mértékegység	Tartalom EU		
D09E	Száraz hüvelyesek: borsó, száraz bab, csilagfűrt	ha	szárazborsó, szárazbab (lóbab), édes csillagfűrt (Pisum sativum, Vicia faba, Lupionus ssp.)		
D09F	Száraz hüvelyesek: lencse, csicseri borsó, bükkönyfélék	ha	lencse, csicseri borsó, bükkönyfélék (Lens culinaris, Cicer arietinum, Vicia pannonica, Vicia varia)		
D09G	Száraz hüvelyesek, egyéb	ha	szegletes lednek, homoki bab (Lathyrus sativus, Vigna sinensis)		
D10	Burgonya	ha	burgonya	vetőgumót és újburgonyát is tartalmazza	
D11	Cukorrépa	ha	cukorrépa	cukor- és/vagy alkoholipari célra termelt, vetőmag nélkül	
D12	Takarmánygyökerek és -káposzták	ha	lédús takarmányok: murokrépa, tarlórépa és egyéb takarmányrépák (Beta vulgaris), takarmánykáposzta, takarmánykel, takarmánytök, olajretek zölden, takarmánypasztinák, jamgyökér, maniokagyökér, édesburgonya	takarmánycélú, elsősorban gyökeréért vagy húsos száráért termelt (vetőmag nélkül)	
D23–D35	Ipari növények	ha			D23+D24+D25+D26+D27+D28+D29+D30+D31+D32+D33+D34+D35
D23	Dohány	ha	dohány	vetőmag nélkül	
D24	Komló	ha	komló	vetőmag nélkül	
D25	Gyapot	ha	gyapot		
D26	Káposztarepce és réparepce	ha	káposztarepce és réparepce (Brassica napus és B. rapa)	szemesként betakarított, olajipari célra termelt (vetőmaggal együtt)	
D27	Napraforgó	ha	napraforgó egyéb célra; napraforgómag olajtermelésre	vetőmaggal együtt	
D28	Szója	ha	szójabab	vetőmaggal együtt	
D29	Olajlen	ha	olajlenmag (Linum usitatissimum fajták)	elsősorban olajtermelésre termelt (vetőmaggal együtt)	
D30	Egyéb olajosmagvú növények	ha	földimogyoró; sáfránymag (olajzön, sáfrányos szeklice); mustármag; ricinusmag; mák, étkezési; mák, ipari; olajretek; kendermag; olajtökmag; négermag; vadrepce; gomborkamag; olajtökmag, héj nélkül	elsősorban olajtartalmukért termelt, szárazon (szemes) betakarított (vetőmaggal együtt)	
D31	Rostlen	ha	rostlen	elsősorban rosttermelésre termelt fajták (vetőmag nélkül)	
D32	Rostkender	ha	rostkender	elsősorban rosttermelésre termelt (vetőmag nélkül)	
D33	Egyéb rostnövények	ha	juta, abaca/manilakender, sziszál		
D34	Illóolaj-, gyógy- és fűszernövények	ha	gyógynövények és illóolaj-alapanyagok; fűszerpaprika; egyéb fűszernövények	vetőmag nélkül	
D35	Egyéb ipari növények, egyéb	ha	egyéb ipari növények; cikóriagyökér; seprőcirok szakáll	vetőmag nélkül	

Kód	Megnevezés (FSS)	Mértékegység	Tartalom EU		
D14	Friss zöldségfélék, dinnye, szamóca – szabadföldi és alacsony takarás (síkfólia, fóliaalagút, hollandi ágy) alatt	ha	D14A+D14B		D14A+D14B
D14A	Friss zöldségfélék, dinnye, szamóca – szabadföldi és alacsony takarás alatt, szántóföldi vetésforgóban	ha	zöldségfélék; szamóca	szántóföldi növényekkel vetésforgóban termelt zöldségfélék, dinnye és szamóca, mely elsősorban ipari feldolgozásra kerül (vetőmag nélkül)	alacsony takarás: ember számára be nem járható természeteszköz
D14B	Friss zöldségfélék, dinnye, szamóca – szabadföldi és alacsony takarás alatt, kertészeti vetésforgóban	ha	zöldségfélék; szamóca	más kertészeti növényekkel (zöldségfélék, szamóca, dísz- és gyógynövény) vetésforgóban termelt zöldségfélék, dinnye és szamóca, mely elsősorban piaci értékesítésre kerül (vetőmag nélkül)	alacsony takarás: ember számára be nem járható természeteszköz
D15	Friss zöldségfélék, dinnye, szamóca – járható takarás (üvegház, fóliasátor) alatt	ha	zöldségfélék, szamóca	vetőmag nélkül	járható takarás: a berendezés alatt az ember közlekedni képes
D16	Virágok – szabadföldi és alacsony takarás (síkfólia, fóliaalagút, hollandiágy)	ha	dísznövény és virág (faiskola nélkül)		alacsony takarás: ember számára be nem járható természeteszköz
D17	Virágok – járható takarás (üvegház, fóliasátor) alatt	ha	dísznövény és virág (faiskola nélkül)		járható takarás: a berendezés alatt az ember közlekedni képes
D18	Takarmánynövények, összesen	ha	D18A+D18B		D18A+D18B
D18A	Takarmánynövények – időszakai gyepek	ha	időszakai gyepek	A szántóföldi vetésforgó részeként (legalább 1, maximum 5 évig terjedően azonos helyben) lévő vetett fűterület, amelyet legeltetésre és/vagy széna, siló céljára (zölden vagy szénaként betakarítva) művelnek. Újravetés előtt szántással, más talajműveléssel és/vagy herbiciddel a korábbi gyepek kiirtására kerül. A más növényvel (pillangós) vegyes is ide tartozik, amennyiben domináns a fűfélék (vetőmag nélkül).	

Kód	Megnevezés (FSS)	Mértékegység	Tartalom EU		
D18B	Takarmánynövények – egyéb zöldtakarmányok, összesen	ha	D18B1+D18B3	általában egyéves takarmánynövények	D18B1+D18B3
D18B1	Takarmánynövények – egyéb zöldtakarmányok, silókukorica	ha	silókukorica (szójás is); csalamádé (borsós, napraforgós is)	minden takarmányozásra kerülő kukorica (szem-cső keverék, silózás nélküli zölden, siló) ide tartozik (vetőmag nélkül)	
D18B3	Takarmánynövények – egyéb zöldtakarmányok, egyéb	ha	bíborhere; somkóró; takarmányszója; lucerna; vörös here; baltacimszéna; szarvaskerepszéna; hersfűveskeverék-széna, muhar; szudánifű; takarmányköles; takarmánycirok (édescirok); őszi takarmánykeverék; tavaszi takarmánykeverék; egyéb szálastakarmány zölden; egyéb szálastakarmányszéna	A takarmány célú dominánsan pillangós vete-mények ide tartoznak. Zölden vagy szénaként betakarítva (vetőmag nélkül).	
D19	Szántóföldi szaporítóanyag (magvak és palánták)	ha	koronafürtmag; somkórómag, szarvaskerepmag; szeradellamag; fűmagvak; nyúlzapukamag; muharmag; szudánifű mag; csumizmag; japánköles(kölesfű)-mag; csibehűrmag; takarmánykelmag; takarmánykáposztamag; takarmánytökmag; takarmányrépamag; murokrépamag; tarlórépamag; facélia(mézontófű)-mag; egyéb takarmány mag; cukorrépa és más ipari növények vetőmagja és egyéb szaporítóanyaga; lédús takarmányok szaporítóanyaga	Nem tartozik ide: gabonafélék, szárazhüvelyesek, vetőburgonya és olajosmagvú növények.	
D20	Egyéb szántóföldi növények	ha	egyéb szántóföldi növények	a D01–D19, D21, D22 alá nem besorolható szántóföldi növények	
D21	Parlag, ugar támogatás nélkül	ha	zöldtrágyának vetett növények; ugar és parlagterület; kipusztult terület	A vetésforgóban szereplő, de a gazdasági év során termést nem adó terület (üres), amely esetében nem fizetnek támogatást.	
D22	Parlag, ugar támogatással (set-aside)	ha		Legfeljebb 5 év hosszan támogatás mellett, a jogszabályoknak megfelelően nem-élelmezési céllal megművelt területek.	
E	Konyhakert	ha			
F	Állandó rét és legelő, összesen	ha	F01+F02		F01+F02
F01	Belterjes (intenzív) gyepek (rét és legelő)	ha	Jó vagy közepes minőségű talajokon, általában intenzív állattenyésztéshez kapcsolódó területek.		
F02	Külterjes (extenzív) gyepek (rét és legelő)	ha	Általában alacsony minőségű talajon, kis hozamú gyepterületek, amelyet nem trágyáznak, művelnek, vetnek újra vagy dréneznek. Többnyire korlátozott állatlétszám ellátására alkalmas, és nem kaszálják, bár használatban van (legeltetés).		
G01	Gyümölcsültetvények, összesen	ha	G01A+G02C		G01A+G02C
G01A	Gyümölcsültetvények, mérsékelt égövi friss	ha	alma, körte, birs, cseresznye, meggy, szilva, kajsz, őszibarack, egyéb gyümölcsfa, bogyósgyümölcsűek		
G01B	Gyümölcsültetvények, szubtrópusi friss	ha			

Kód	Megnevezés (FSS)	Mértékegység	Tartalom EU		
G01C	Gyümölcsültetvények, héjasok	ha	mandula, dió, mogyoró, gesztenye		
G02	Citrus-ültetvények	ha			
G03	Olajfa ültetvények	ha			
G03A	Olajfa ültetvények – étkezési olíva	ha			
G03B	Olajfa ültetvények – olajtermelésre	ha			
G04	Szőlőültetvények, összesen	ha	G04A+G04B+G04C		G04A+G04B+G04C
G04A	Minőségi borszőlő ültetvények	ha			
G04B	Egyéb borszőlő ültetvények	ha			
G04C	Csemegezőlő ültetvények	ha			
G04D	Mazsolaszőlő ültetvények	ha			
G05	Faiskolák	ha	szőlőiskola, gyümölcsfaiskola, díszfaiskola, erdészeti faiskola (kereskedelmi vagy a gazdaság szükségleteinek kielégítésére nem erdőben található)		
G06	Egyéb ültetvények	ha	szövésre, fonásra alkalmas fás növények (kosárfűz)		
G07	Járható takarás (üvegház, fóliasátor) alatti ültetvények	ha			
I02	Gomba	ha	termesztett gomba		
J01	Lófélék	darab	ló, szamár, öszvér	Equus családba tartozó háziállatok. A hátsólovak, versenylovak és a gazdasághoz tartozók (családtagok) kizárólag szabadidős tevékenységére szolgáló (lovaglás, kocsikázás stb.) lovak is ide tartoznak. [De! A versenylovak és hátsók, melyek egy olyan egységhez tartoznak, amely nem minősül mg. gazdaságnak – azaz a lovak tartását, versenyztetését nem számítva nem végez mezőgazdasági tevékenységet (pl. tenyésztés, földművelés, ...), nem számítandók ide.]	
J02	Egyévesnél fiatalabb szarvasmarha, összesen	darab	borjú összesen		J02A+J02B
J02A	Egyévesnél fiatalabb szarvasmarha, hímivarú	darab	egyévesnél fiatalabb hímivarú borjú vágásra és egyéb tartásra		
J02B	Egyévesnél fiatalabb szarvasmarha, nőivarú	darab	egyévesnél fiatalabb nőivarú borjú vágásra és egyéb tartásra		
J03	Egy és két év közötti szarvasmarha, hímivarú	darab	1-2 éves hímivarú szarvasmarha		

Kód	Megnevezés (FSS)	Mértékegység	Tartalom EU		
J04	Egy és két év közötti szarvasmarha, nőivarú	darab	1-2 éves nőivarú szarvasmarha-vágásra (vágó-üsző) és egyéb	A már borjadzott üszők a J07 vagy J08 alá tartoznak!	
J05	Kétéves és idősebb szarvasmarha, hímivarú	darab	2 évesnél idősebb hímivarú szarvasmarha		
J06	Kétéves és idősebb szarvasmarha, üsző	darab	2 évesnél idősebb nőivarú szarvasmarha: vágó-üsző és egyéb (előhasi üsző)		
J07	Kétéves és idősebb szarvasmarha, tejhasznú tehén	darab	2 évesnél idősebb tejhasznú és kettős hasznosítású tehén		
J08	Kétéves és idősebb szarvasmarha, egyéb tehén	darab	2 évesnél idősebb húshasznú tehén	A vágás előtt hizlalt valamennyi tehén itt van számba véve.	
J09	Juh, összesen	darab	juh összesen		J09A+J09B
J09A	Juh, tenyész nőivarú (anyajuh)	darab	anyajuh, tejhasznú és egyéb	Már ellett nőivarú juh.	
J09B	Juh, egyéb	darab	bárány (választási és választástól 12 hónapos korig); tenyészkos; egyéb juhek		
J10	Kecske, összesen	darab	kecske összesen		J10A+J10B
J10A	Kecske, tenyész nőivarú (anyakecske)	darab	anyakecske	Már ellett nőivarú kecske.	
J10B	Kecske, egyéb	darab	egyéb kecske (gida, kos stb.)		
J11	Sertés, malacok 20 kg alatt	darab	malac 20 kg alatt		
J12	Sertés, tenyészkoca 50 kg felett	darab	koca: előhasi + egyéb vemhes + üres	Legalább 50 kg élősúlyú kocák, amelyeket szaporítási célra tartanak, függtelenül attól, hogy már bűgatták, vagy sem. Kivéve a selejtezett tenyészkocák.	
J13	Sertés, egyéb	darab	süldő hizlálásra, 20–50 kg; hizósertés: 51–79 kg, 80–109 kg, 110 kg és több; szűz kocasüldő, tenyészkan	20–50 kg élősúlyú sertések, és ennél súlyosabb hizók (beleértve a lesejtezett tenyészkocákat) és tenyészkanok	
J14	Pecsenyecsirke	darab	broiler		
J15	Tojótyúk	darab	tyúkfélék, tojó	Tojástermelési célra (tenyész és étkezési) tartott tyúkok (Gallus domesticus), beleértve az termelésbe vonásra szánt növendékeket és a lesejtezett tojókat, valamint a tenyészkakasokat.	
J16	Egyéb baromfi	darab			J16A+ J16B+ J16C+J16D
J16A	Pulyka	darab			
J16B	Kacsa	darab			
J16C	Liba	darab			
J16D	Egyéb baromfi	darab	pl. fűrj, fácán, gyöngyös, galamb, strucc	Csak a hústermelés céljára tenyésztettek, a fogásban vadászati célra termelt nem tartozik ide!	
J17	Nyúl (tenyész nőivarú) (anyanyúl)	darab	anyanyúl	hizlálásra szaporulatot termelő nyulak, amelyek már ellettek	
J18	Méhcsaládok száma	kaptár	méhcsalád		

**A gazdasági és közlekedési miniszter
119/2004. (IX. 30.) GKM
rendelete**

**az egyes hegesztett szerkezetek gyártását végző
gazdálkodó szervezetek alkalmasságának igazolásáról
szóló 3/1998. (I. 12.) IKIM rendelet módosításáról**

A gazdasági és közlekedési miniszter feladat- és hatásköréről szóló 171/2002. (VIII. 9.) Korm. rendelet 6. §-a (2) bekezdésének *b*) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

Az egyes hegesztett szerkezetek gyártását végző gazdálkodó szervezetek alkalmasságának igazolásáról szóló 3/1998. (I. 12.) IKIM rendelet (a továbbiakban: R.) 1. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„1. § (1) A rendelet hatálya alá tartoznak az 1. számú mellékletben felsorolt berendezések, edények, tartályok – ideértve azok részegységeit, alkatrészeit is – és csövezetékek (a továbbiakban: hegesztett szerkezet) gyártóművi, illetve helyszíni gyártását, szerelését, átalakítását és javítását végző gazdálkodó szervezetek (a továbbiakban: gyártó).

(2) Nem tartozik a rendelet hatálya alá a hegesztett csöveket és a külön jogszabályban¹ meghatározott hegesztett szerkezetet gyártó gazdálkodó szervezet.”

2. §

(1) Az R. 2. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A rendelet hatálya alá tartozó hegesztett szerkezet szerelésénél, átalakításánál, javításánál az ömlesztőhegesztést és az ezzel összefüggő egyéb tevékenységet (a továbbiakban együtt: tevékenység) csak a Magyar Műszaki Biztonsági Hivatal (a továbbiakban: hatóság) által kiállított, a hegesztett szerkezetek gyártására való alkalmasságot igazoló hatósági bizonyítvánnyal rendelkező szervezet végezheti.”

¹ 9/2001. (IV. 5.) GM rendelet a nyomástartó berendezések és rendszerek biztonsági követelményeiről és megfelelés tanúsításáról, 8/2003. (II. 19.) GKM rendelet a szállítható nyomástartó berendezések biztonsági követelményeiről és megfelelés tanúsításáról.

(2) Az R. 2. §-a (2) bekezdésének *c*) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[*(2) A gyártó akkor alkalmas a hegesztett szerkezetek gyártására, ha]*

„*c*) a külön jogszabály szerint meghatározható, a Magyar Hegesztőminősítő Testülettel egyeztetett többletkövetelményeknek megfelelő minősített hegesztőket, forrasztókat, hegesztő-gépkezelőket foglalkoztat.”

(3) Az R. 2. §-ának (3) és (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A (2) bekezdés szerinti követelmények teljesítését a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium által bejegyzett, a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium Hivatalos lapjában közzétett szervezetek igazolják.

(4) A bejegyzést kérelmező szervezet bejegyzés iránti kérelmét a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium Ipari főosztályához nyújtja be. A kérelmezővel szemben támasztott, a tevékenységhez kapcsolódó személyi, szakmai és tárgyi feltételeket a 3. számú melléklet tartalmazza.”

3. §

(1) Az R. 1. számú melléklete helyébe e rendelet *1. számú melléklete* lép.

(2) Az R. 2. számú mellékletének 2. és 3. pontja e rendelet *2. számú melléklete* szerint módosul.

(3) Az R. e rendelet *3. számú mellékletével* egészül ki.

4. §

(1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 30. napon lép hatályba. Előírásait a hatálybalépést megelőzően kezdeményezett, de még folyamatban lévő eljárásoknál is alkalmazni kell.

(2) Az e rendelet hatálybalépését megelőzően az 1. § (2) bekezdésében előírt külön jogszabályban meghatározott hegesztett szerkezetek gyártására való alkalmasságot igazoló hatósági bizonyítványok érvényessége csak a szerelésre, javításra, átalakításra korlátozódik és lejártuk napjáig, de legfeljebb a kiállításuktól számított 3 évig maradnak érvényben.

Dr. Csillag István s. k.,
gazdasági és közlekedési miniszter

1. számú melléklet
a 119/2004. (IX. 30.) GKM rendelethez

[1. számú melléklet
a 3/1998. (I. 12.) IKIM rendelethez]

**A műszaki-biztonsági felügyeletet ellátó szervezet
hatáskörébe tartozó hegesztett szerkezetek
megnevezése és a szervezetekkel szemben támasztott
minőségirányítási követelmények**

Hegesztett szerkezet megnevezése	A szervezet által végzett tevékenység	Minőségirányítási követelmények	
		MSZ EN 729-2 és MSZ EN ISO 9001 szabványok szerinti	MSZ EN 729-3 szabvány szerinti
Nyomástartó edény, berendezés és csővezetékei	gyártás, javítás, átalakítás	X	X
Szállítható nyomástartó berendezések	gyártás, javítás, átalakítás	X	
Ipari csővezeték	gyártás, szerelés, javítás, átalakítás	X	X
Éghető folyadékok és olvadékok föld feletti, földbe süllyesztett tároló tartályai, létesítményei	gyártás, szerelés, javítás, átalakítás	X	X

2. számú melléklet
a 119/2004. (IX. 30.) GKM rendelethez

Az R. 2. számú mellékletének 2. és 3. pontjai helyébe a következő rendelkezés lép:

„2. A gyártó hegesztési felelőse az MSZ EN 719 szabvány szerinti követelmények kielégítésén túl

– független legyen a tevékenységéért felelős szervezeti egységtől,

– rendelkezzen megfelelő szakirányú képesítéssel,
– legalább kétéves szakmai gyakorlata legyen.

3. Ha a gyártó az MSZ EN 729-3 szabvány szerinti minőségirányítási követelményt alkalmaz, akkor működtessen

– dokumentációs rendszert a hegesztési utasítások, a hegesztéstechnológia megfelelőség-tanúsítására (WPAR), a hegesztők, forrasztók, valamint gépkezelők minősítési bizonyítványai kezelésére, karbantartására, és

– a tevékenységi folyamat során megfelelő azonosítási, nyomonkövethetőségi rendszert az MSZ EN 729-2 szabvány szerint.”

3. számú melléklet
a 119/2004. (IX. 30.) GKM rendelethez

[3. számú melléklet
a 3/1998. (I. 12.) IKIM rendelethez]

A bejegyzett szervezetre vonatkozó követelmények

I. Személyi, szakmai feltétel: a személyzet feleljen meg az alábbi képzettségi és jártassági követelményeknek:

- Műszaki egyetemi (főiskolai) diploma (oklevél).
- Hegesztés szakirányú képzettség, amely lehet:
 - hegesztő szakirányú végzettség,
 - okleveles hegesztő szakmérnök,
 - hegesztő tudományos fokozat.
- Legalább 5 év szakirányú gyakorlat.

II. Tárgyi feltétel:

- a szervezet rendelkezzen a tevékenységi területre vonatkozó szabványokkal és egyéb műszaki előírásokkal;
- a szervezetnek legyen belső szabályzata az egyes hegesztett szerkezetek gyártását végző gazdálkodó szervezetek alkalmasságának vizsgálatára és értékelésére;
- a szervezet rendelkezzen az MSZ EN 45012 szerint akkreditált rendszertanúsítással;
- a szervezet legyen tagja a Magyar Hegesztéstechnikai és Anyagvizsgálati Egyesülésnek.

**Az igazságügy-miniszter
32/2004. (IX. 30.) IM
rendelete**

egyes munkaköri megnevezésekről

A köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény 24. §-ának (4) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

A rendelet hatálya kiterjed:

- az Igazságügyi Minisztériumban,
- a Központi Kárrendezési Irodában

foglalkoztatott köztisztviselőkre.

2. §

(1) A munkáltatói jogkör gyakorlója a köztisztviselő részére, amennyiben tevékenységének és szervezeti egységben betöltött munkakörének jellege azt indokolja, engedélyezheti a *mellékletben* meghatározottak szerinti munkaköri megnevezés használatát.

(2) A mellékletben foglalt munkaköri megnevezés használata a munkakör jellegére vagy a szakképzettségre, illetve végzettségre utaló előtaggal is engedélyezhető.

(3) A legalább főosztályvezetői (főosztályvezető-helyettesi) megbízással rendelkező köztisztviselő számára engedélyezhető az adott szervezeti egység elnevezésére utalással a „vezetője” („vezető-helyettese”) munkaköri megnevezés használata is.

3. §

A köztisztviselő tevékenysége jellegének, munkakörének, illetve ezekkel összefüggésben szervezeti egységnek változása esetén a munkáltatói jogkör gyakorlója a munkaköri megnevezés használatát visszavonja.

4. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba, egyidejűleg az egyes munkaköri megnevezésekről szóló 15/2000. (XI. 27.) IM rendelet hatályát veszti.

Dr. Bárándy Péter s. k.,
igazságügy-miniszter

Melléklet
a 32/2004. (IX. 30.) IM rendelethez

I. Vezetői megbízás esetén engedélyezhető munkaköri megnevezések

A) Az 1. § a) pontjában foglalt szervnél:

	Munkaköri megnevezés	Engedélyezéshez szükséges vezetői megbízás legalsó szintje
1.	Csoportfőnök	Főosztályvezető
2.	Csoportfőnök-helyettes	Főosztályvezető-helyettes
3.	Főcsoportfőnök	Főosztályvezető
4.	Főcsoportfőnök-helyettes	Főosztályvezető-helyettes
5.	Hivatalvezető	Főosztályvezető
6.	Hivatalvezető-helyettes	Főosztályvezető-helyettes
7.	Igazgató	Főosztályvezető
8.	Igazgatóhelyettes	Főosztályvezető-helyettes
9.	Kabinetfőnök	Főosztályvezető
10.	Protokollfőnök	Osztályvezető
11.	Sajtófőnök	Főosztályvezető
12.	Titkárságvezető	Osztályvezető

B) Az 1. § b) pontjában foglalt szervnél:

	Munkaköri megnevezés	Engedélyezéshez szükséges vezetői megbízás legalsó szintje
1.	Belső ellenőrzési vezető	Osztályvezető
2.	Főigazgató	Főosztályvezető
3.	Főigazgató-helyettes	Főosztályvezető-helyettes
4.	Hivatalvezető	Főosztályvezető-helyettes
5.	Hivatalvezető-helyettes	Osztályvezető
6.	Igazgató	Főosztályvezető
7.	Igazgatóhelyettes	Főosztályvezető-helyettes
8.	Sajtóreferens	Osztályvezető
9.	Titkárságvezető	Osztályvezető

II. Felsőfokú iskolai végzettség esetén engedélyezhető munkaköri megnevezések

A) A rendelet hatálya alá tartozó valamennyi szervnél:

1.	Belső ellenőr
2.	Főrevizor
3.	Jogi informatikus
4.	Jogi nyelvi szerkesztő
5.	Jogszabály-előkészítő
6.	Kormány-képviselő helyettes
7.	Könyvtáros
8.	Könyvtárvezető
9.	Leltárelenőr
10.	Miniszteri biztos
11.	Okleveles pénzügyi revizor
12.	Parlament titkár
13.	Programtervező
14.	Protokolltitkár
15.	Rendszergazda
16.	Rendszerprogramozó
17.	Rendszerszervező
18.	Revizor
19.	Statisztikai adatelemző
20.	Szakfordító
21.	Szakreferens (fejezeti költségvetési; jogi-; kisebbségi, romaügyi-; közbeszerzési-; külügyi, protokoll-; munkaügyi, személyügyi-; oktatási-; pénzügyi-; számviteli-; társadalombiztosítási-; stb.)
22.	Személyi titkár
23.	Titkárságvezető

B) Az A) pontban foglaltakon túl az 1. § b) pontjában foglalt szervnél:

1.	Kárpótlási ügyintéző
2.	Jogi és igazgatási ügyintéző
3.	Gazdasági ügyintéző
4.	Informatikus

III. Középfokú iskolai végzettség esetén engedélyezhető munkaköri megnevezések

A) A rendelet hatálya alá tartozó valamennyi szervnél:

1.	Adatbázis adminisztrátor
2.	Anyagnyilvántartó
3.	Csoportvezető
4.	Ellenőrzési asszisztens
5.	Hálózati és hardver munkatárs
6.	Irodai ügykezelő
7.	Irodavezető

1.	Adatbázis adminisztrátor
8.	Központi irattáros
9.	Külügyi irattáros
9.	Külügyi koordinátor
10.	Külügyi titkár
11.	Médiafigyelő
12.	Nyomdai csoportvezető
13.	Pénztáros
14.	Pénzügyi számítástechnikus
15.	Protokollasszisztens
16.	Sajtdokumentátor
17.	Statisztikai adatfeldolgozó
18.	Titkárnő
19.	TÜK irodavezető
20.	Ügyintéző (bérszámfejtési-, cégnyilvántartási és céginformációs-, gépjármű-, munkaügyi és személyügyi-, oktatási-, pénzügyi-, szakvizsga-, számviteli-, társadalombiztosítási-, TÜK- stb.)

B) Az A) pontban foglaltakon túl az 1. § b) pontjában foglalt szervnél:

1.	Dokumentációs ügyintéző
2.	Kárpótlási döntés-előkészítő
3.	Ügyfélszolgálati ügyintéző
4.	Pénzügyi, gazdálkodási és számviteli ügyintéző

Az oktatási miniszter 28/2004. (IX. 30.) OM rendelete

az Országos Képzési Jegyzékről szóló 37/2003. (XII. 27.) OM rendelet módosításáról

A szakképzésről szóló 1993. évi LXXVI. törvény 4. § (2) bekezdésének a) pontjában kapott felhatalmazás alapján – a foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszterrel, a szakképzésért felelős miniszterekkel, a Központi Statisztikai Hivatal elnökével és a Közbeszerzések Tanácsa elnökével egyetértésben – a következőket rendelem el:

1. §

(1) Az Országos Képzési Jegyzékről szóló 37/2003. (XII. 27.) OM rendelet (a továbbiakban: R.) 1. számú melléklete (a továbbiakban: Melléklet) a magyar ABC betűrendjének megfelelően az e rendelet 1. számú mellékletében szabályozott családpedagógiai mentor, energiatermelő és -hasznosító technikus (a szakirány megjelölésével), gyógynövény- és fűszernövénytermesztő és -feldol-

gozó, hobbiállat-tenyésztő és forgalmazó, közterület felügyelő, ménesgazda, mezőgazdasági laboratóriumi szakasszisztens, növénytermesztő és növényvédő technológus, takarító szakképesítésekkel egészül ki.

(2) Az e rendelet 2. számú mellékletében foglalt rendelkezések lépnek a Melléklet az autógyártó, banki tanácsadó/szakképesített bankreferens, bábkészítő, bábszínész, beszédíró gyorsíró, biotermesztő, bőripari szabász, bőripari varrómunkás (tűző), cipőjavító, csipkekészítő, dajka, drágakő-meghatározó, élelmiszer-analitikus technikus, élelmiszer-ipari technikus (a szakterület megjelölésével), épületgépész-technikus, faiskolaiszaporítóanyag-előállító, falusi vendéglátó, felelős gázüzemi vezető (a szakterület megjelölésével), gáz- és olajtüzelőberendezés-minősítő, felülvizsgáló, gyékény-, szalma-, csuhéj tárgykészítő, gyermekruha-készítő, hangmester/hangtechnikus, ingatlankezelő, ingatlanközvetítő, kalapos és sapkakészítő, képerkező és üvegező, kertész- és növényvédelmi technikus, kéz- és lábápoló műkörömépítő, kézi és gépi hímző, kiadványszerkesztő, kishajó- és csónaképítő, kisofszetgép-kezelő, korrektor, könyvesbolti eladó, könyvkiadói és kottakiadói szerkesztő, könyvkötő, könyvtáros asszisztens, kötöttárúkesztő, közbeszerzési referens, lakástextilvarró, -javító, laptördelő és képszerkesztő, mikroszaporító, motorkerékpár-szerelő és javító, nemszöttkel-megyártó, nemzetközi szállítmányozási és logisztikai szakügyintéző, népijáték és kismesterségek oktatója, nonprofit menedzser, nonprofit ügyintéző, növénytermesztő és növényvédelmi technikus, nyomdai gépmester, nyomdai segédgépmester, parképítő és -fenntartó technikus, porcelánkészítő, szerszámkészítő, szíjgyártó, szíjgyártó-nyerges, szőnyegszövő, textiljáték-készítő, tipográfus, titkárságvezető, vetőmagtermesztő és -minősítő, virágkötő, vízügyi technikus szakképesítésekre vonatkozó rendelkezései helyébe.

(3) A Mellékletben szereplő

- állatkerti állatgondozó szakképesítés megnevezése állatkerti és cirkuszi állatgondozóra,
- állattenyésztési gépkezelő szakképesítés megnevezése állattenyésztési gépkezelő (a gép megjelölésével)-re,
- becsüs I. (a szakirány megjelölésével) szakképesítés megnevezése becsüs (a szakirány megjelölésével)-re,
- divat-stílustervező szakképesítés megnevezése divat-stílustervező asszisztensre,
- gazda II. szakképesítés megnevezése gazdára,
- gyermek- és ifjúsági felügyelő I. szakképesítés megnevezése gyermek és ifjúságvédelmi asszisztensre,
- gyermek- és ifjúsági felügyelő II. szakképesítés megnevezése gyermek- és ifjúsági felügyelőre,
- gyorsíró és idegen nyelvi gépiró szakképesítés megnevezése ügyviteli asszisztensre,
- kereskedő-boltvezető II. szakképesítés megnevezése kereskedő vállalkozóra,
- környezet- és természetvédelmi szakmunkás szakképesítés megnevezése környezetvédelmi szakmunkásra,

- környezet- és vízgazdálkodási technikus szakképesítés megnevezése víz- és környezetgazdálkodási technikusra,
- menedzserasszisztens szakképesítés megnevezése idegen nyelvi menedzserasszisztensre,
- mezőgazdasági gazdaasszony II. szakképesítés megnevezése mezőgazdasági gazdaasszonyra,
- minőségbiztosítási felülvizsgáló és tanúsító szakképesítés megnevezése minőségirányítási belső auditorra,
- távközlési szaktechnikus szakképesítés megnevezése távközlési szaktechnikus (az ágazat megjelölésével)-re,
- tüzelő- és építőanyag-kereskedő II. szakképesítés megnevezése tüzelő- és építőanyag-kereskedőre,
- ügyintéző titkár I. szakképesítés megnevezése idegen nyelvi ügyintéző titkárra,
- ügyintéző titkár II. szakképesítés megnevezése ügyintéző titkárra,
- vágóállat-minősítő szakképesítés megnevezése vágóállat-minősítő (az állatfaj megnevezésével)-re,
- vegyész szakmunkás szakképesítés megnevezése vegyészlaboránsra,
- vendéglátó-üzletvezető II. szakképesítés megnevezése vendéglátó vállalkozóra

módosul.

(4) A Mellékletben szereplő

- gépiró és gyorsíró szakképesítés megnevezése irodai asszisztensre, az 1. oszlopban szabályozott azonosító száma 33 3404 01-ről 52 3404 05-re,
- igazgatási ügyintéző-ügykezelő szakképesítés megnevezése igazgatási ügyintézőre, a 8. oszlopban szabályozott szakképzési évfolyamok száma 1,5-ről 1-re,
- iskolatitkár (óvodatitkár) szakképesítés megnevezése közoktatási asszisztensre, a 8. oszlopban szabályozott óraszámja 300-ról 400 órára,
- kehely- és pohárkészítő (kézi) szakképesítés megnevezése kehelycsésze- és pohárbefűvő (kézi)-re, az 1. oszlopban szabályozott azonosító száma 31 5291 06-ről 32 5292 01-re, a 4. oszlopban szabályozott szakképesítés köre D-ről C-re,
- nyomdai szöveg- és képszerkesztő szakképesítés megnevezése nyomdai kiadvány- és képszerkesztőre, az 1. oszlopban szabályozott azonosító száma 51 5278 06-ről 52 5278 02-re, a 3. oszlopban szabályozott FEOR száma 7351-ről 7359-re a 9., 10. oszlopokban szabályozott elmélet-gyakorlat aránya 60/40-ről 50/50-re,
- sajt- és vajkészítő szakképesítés megnevezése sajt-készítőre, az 1. oszlopban szabályozott azonosító száma 32 5212 02-ről 31 5212 17-re, a 8. oszlopban szabályozott óraszámja 500-ról 1000 órára,
- segédkönyvkötő szakképesítés megnevezése könyvkötő asszisztensre, a 4. oszlopban szabályozott szakképesítés köre D-ről A-ra,
- szerkesztőségi ügyintéző titkár szakképesítés megnevezése szerkesztőségi asszisztensre, az 1. oszlopban szabályozott azonosító száma 52 3404 03-ről 54 3404 04-re, a 9., 10. oszlopokban szabályozott elmélet-gyakorlat aránya

60/40-ről 50/50-re, a 12. oszlopban megjelölt szakmai és vizsgakövetelmény meghatározására feljogosított miniszter OM–NKÖM-ről OM-re,

- üvegfestő és ólomüvegező szakképesítés megnevezése üvegfestő és ólomozottüveg készítőre, az 1. oszlopban szabályozott azonosító száma 31 5292 12-ről 32 5292 02-re módosul.

(5) A Melléklet „Rövidítések magyarázata” alcím alatti felsorolás a következők szerint változik:

(A szakmai és vizsgáztatási követelményrendszer meghatározására feljogosított miniszter:)

„BM = belügyminiszter; ESZCSM = egészségügyi, szociális és családügyi miniszter; FVM = földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter; FMM = foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter; HM = honvédelmi miniszter; GKM = gazdasági és közlekedési miniszter; GYISM = gyermek-, ifjúsági és sportminiszter; IM = igazságügyminiszter; IHM = informatikai és hírközlési miniszter; KT = Közbeszerzések Tanácsa elnöke, KvVM = környezetvédelmi és vízügyi miniszter; KSH = Központi Statisztikai Hivatal elnöke; NKÖM = nemzeti kulturális örökség minisztere; OM = oktatási miniszter; PM = pénzügyminiszter (12. oszlop).”

(6) Az R. 2. számú melléklete e rendelet 3. számú mellékletével egészül ki.

2. §

(1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba, rendelkezéseit azonban a 2005. január 1-jét követően megkezdett szakképzésre kell felmenő rendszerben alkalmazni.

(2) 2005. január 1-jén hatályát veszti a Melléklet

- állatifehértakarmány-előállító,
- általános menedzser I.,
- általános menedzser II.,
- általános menedzser III. (operatív),
- általános vegyipari szakmunkás,
- bányavillamosági szerelő,
- becsüs II.,
- fémtömegcikk-gyártó,
- fluidumkitermelő technikus,
- gazda I.,
- gázipari technikus,
- hegesztő technológus,
- húsipari melléktermék-feldolgozó,
- hűtőgépező,
- kereskedő-boltvezető I.,
- kékfestő,
- késes és köszörűs,
- klímagépező,
- külkereskedelmi asszisztens,

- mezőgazdasági gazdaasszony I.,
- mélyfúró technikus,
- nádbútorkészítő bútornádazó,
- paszományos gombkötő,
- postaforgalmi szakmunkás,
- robbanóanyag-gyártó,
- takács,
- tavinád-feldolgozó, nádtetőfedő,
- tüzelő- és építőanyag-kereskedő I.,
- ügyvitel-technikai műszerész,
- vas- és fémipari előkészítő,
- vendéglátó-üzletvezető I.

szakképesítésekre vonatkozó rendelkezése.

(3) Az e rendelet 2. § (2) bekezdésében felsorolt szakképesítések tekintetében iskolai rendszerű szakképzésben utoljára a 2004/2005. tanévre iskolázható be tanuló.

(4) Az e rendelet 2. § (2) bekezdésében felsorolt szakképesítések tekintetében 2005. január 1-jét megelőzően megkezdett szakképzés eredményes befejezését követően a hatályos jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően kiadott bizonyítványok érvényesek, azok államilag elismert szakképesítést igazolnak.

Dr. Magyar Bálint s. k.,
oktatási miniszter

1. számú melléklet a 28/2004. (IX. 30.) OM rendelethez

Szakképesítés azonosító száma			Szakképesítés megnevezése	Hozzárendelt FEOR	Szakképesítések köre	Szakmacsoport	Jegyzékbe kerülés éve	Kizárólag iskolai rendszerű szakképzésben megszerezhető szakképesítés	Képzés maximális időtartama			A mester-vizsga szervezésére feljogosított kamara	A szakmai és vizsgakövetelmény meghatározására feljogosított miniszter
szint	tanulmányi terület	sorszám							Szakképzési évfolyamok száma vagy óraszám	Elmélet aránya %	Gyakorlat aránya %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
52	1499	04	Családpedagógiai mentor	3419	C	3	2004.		1500	10	90		OM
52	5483	04	Energia-termelő és -hasznosító technikus (a szakirány megjelölésével)	3151	A	5	2004.	I	2	70	30		OM
55	6206	01	Gyógynövény- és fűszernövénytermesztő és -feldolgozó	6121	A	20	2004.	I	2	35	65		FVM
53	6203	07	Hobbiállat-tenyésztő és forgalmazó	6139	C	20	2004.		1000	60	40		FVM
52	8919	04	Közterület felügyelő	7431	B	19	2004.		360	70	30		BM
55	6203	04	Ménészgazda	6134	A	20	2004.	I	2	35	65		FVM
55	6249	02	Mezőgazdasági laboratóriumi szakasszisztens	6140	A	20	2004.	I	2	30	70		FVM
55	6206	02	Növénytermesztő és növényvédő technológus	6411	A	20	2004.	I	2	35	65		FVM
31	7899	03	Takarító	9111	C	19	2004.		500	30	70		OM

2. számú melléklet a 28/2004. (IX. 30.) OM rendelethez

Szakképesítés azonosító száma			Szakképesítés megnevezése	Hozzárendelt FEOR	Szakképesítések köre	Szakmacsoport	Jegyzékbe kerülés éve	Kizárólag iskolai rendszerű szakképzésben megszerezhető szakképesítés	Képzés maximális időtartama			A mester-vizsga szervezésére feljogosított kamara	A szakmai és vizsgakövetelmény meghatározására feljogosított miniszter
szint	tanulmányi terület	sorszám							Szakképzési évfolyamok száma vagy óraszám	Elmélet aránya %	Gyakorlat aránya %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
33	5241	03	Autógyártó	7490	A	5	2003.		2	40	60		OM
54	3441	01	Banki tanácsadó/Szakképesített bankreferens	2910	B	15	1993.		1100	80	20		PM
52	1812	1	Bábkészítő**	3729	A	4	1993.		2	40	60		NKÖM
52	1832	1	Bábszínész	2631	A	4	1993.		3	40	60		NKÖM
54	3404	03	Beszédíró gyorsíró	4192	A	16	2000.		3	50	50		OM
34	6206	01	Biotermesztő*	6112	B	20	1993.		1000	40	60		FVM
31	5272	01	Bőripari szabász	7333	C	10	1993.		1000	30	70		OM
31	5272	02	Bőripari varrómunkás (tűző)	7333	C	10	1993.		1000	30	70		OM
21	5272	02	Cipőjavító*	7335	C	19	1993.		200	30	70		OM
31	5291	02	Csipkekészítő*	7515	A	19	1993.		2	30	70		OM
31	8999	01	Dajka	5320	C	3	1993.		2000	60	40		OM

Szakképesítés azonosító száma			Szakképesítés megnevezése	Hozzárendelt FEOR	Szakképesítések köre	Szakmacsoport	Jegyzékbe kerülés éve	Kizárólag iskolai rendszerű szakképzésben megszerezhető szakképesítés	Képzés maximális időtartama			A mester-vizsga szervezésére feljogosított kamara	A szakmai és vizsgakövetelmény meghatározására feljogosított miniszter
sztint	tanulmányi terület	sorszám							Szakképzési évfolyamok száma vagy óraszám	Elmélet aránya %	Gyakorlat aránya %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
52	7899	05	Drágakő-meghatározó	7522	B	19	1993.		300	60	40		OM
52	6222	05	Élelmiszer-analitikus technikus	3113	A	21	1993.	i	2	50	50	MKIK	FVM
52	6222	13	Élelmiszer-ipari technikus (a szakterület megjelölésével)	3113	A	21	2001.	i	2	50	50	MKIK	FVM
52	5443	03	Épületgépész-technikus	3117	A	5	1993.	i	2	70	30		OM
32	6207	01	Faiskolaiszaporítóanyag-előállító*	6117	B	20	1993.		1000	40	60		FVM
31	7822	01	Falusi vendéglátó	5121	A	18	1995.		1	40	60		OM-FVM
52	5483	02	Felelős gázüzemi vezető (a szakterület megjelölésével)	3154	B	5	1993.		200	90	10		OM
53	5483	02	Gáz- és olajtüzelőberendezés-minősítő, felülvizsgáló	3154	B	5	1993.		400	70	30		OM
21	5291	05	Gyékény-, szalma-, csuhéj tárgykészítő	7519	A	19	1997.		2	30	70		OM
34	5276	01	Gyermekruha-készítő	7321	C	10	1993.		1000	30	70	MKIK	OM
52	1899	01	Hangmester/Hangtechnikus	3729	B	4	1993.		1	60	40		NKÖM
54	7899	03	Ingatlankezelő	3613	B	17	1999.		450	70	30		BM
52	3439	02	Ingatlanközvetítő	3621	C	17	1995.		800	80	20		BM
33	5276	02	Kalapos és sapkakészítő*	7323	C	10	1993.		2	40	60		OM
21	5292	01	Képkerepező és üvegező	7638, 7349	C	19	1993.		650	40	60		OM
52	6207	01	Kertész- és növényvédelmi technikus	3124	A	20	1993.	i	2,5	50	50	MAK	FVM
33	7812	02	Kéz- és lábápoló, műkörömépítő	5313	B	19	1993.		300	40	60		OM
21	5291	08	Kézi és gépi hímző	7515	C	19	1993.		500	40	60		OM
52	8429	01	Kiadványszerkesztő	3715	A	12	1993.		2	20	80		NKÖM
33	5262	08	Kishajó- és csónaképítő	7514	A	11	2001.		2	40	60		OM
31	5243	03	Kisofszetgép-kezelő	8127	B	12	1993.		1000	30	70		OM
52	8429	03	Korrektor	3715	B	12	1993.		200	50	50		NKÖM
52	7882	03	Könyvesbolti eladó	5112	B	17	1993.		650	60	40		NKÖM
52	8429	02	Könyvkiadói és kottakiadói szerkesztő	3715	B	12	1995.		200	50	50		NKÖM
51	5278	02	Könyvkötő	7354	A	12	1993.		2	50	50		OM
52	8422	01	Könyvtáros asszisztens	3711	B	4	1993.		1	40	60		NKÖM
31	5274	03	Kötöttárakészítő	7319	C	10	1993.		2	40	60		OM
52	3435	10	Közbeszerzési referens	3619	C	15	2003.		220	85	15		OM-KT
33	5276	10	Lakástextilvarró, -javító	7319	C	10	1993.		1000	30	70		OM

Szakképesítés azonosító száma			Szakképesítés megnevezése	Hozzárendelt FEOR	Szakképesítések köre	Szakmacsoport	Jegyzékbe kerülés éve	Kizárólag iskolai rendszerű szakképzésben megszerezhető szakképesítés	Képzés maximális időtartama			A mester-vizsga szervezésére feljogosított kamara	A szakmai és vizsgakövetelmény meghatározására feljogosított miniszter
sztint	tanulmányi terület	sorszám							Szakképzési évfolyamok száma vagy óraszám	Elmélet aránya %	Gyakorlat aránya %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
52	8429	04	Laptördelő és képszerkesztő	3715	B	12	1993.		220	40	60		NKÖM
32	6206	04	Mikroszaporító*	6129	C	20	1993.		1000	40	60		FVM
33	5234	01	Motorkerékpár-szerelő és javító	7431	A	5	1993.	i	2	40	60		OM
21	5274	01	Nemszöttkeltmegyártó	7319	C	10	1993.		1000	30	70		OM
55	3433	04	Nemzetközi szállítmányozási és logisztikai szakügyintéző	1416	A	17	2003.	i	2	50	50		OM-GKM
54	8407	01	Népijáték és kismesterségek oktatója	3419	B	3	1993.		2,5	40	60		NKÖM
54	3434	05	Nonprofit menedzser	3910	C	15	1997.		1000	40	60		OM
52	3435	07	Nonprofit ügyintéző	3910	C	15	1997.		1000	60	40		OM
52	6206	01	Növénytermesztő és növényvédelmi technikus	3124	A	20	1993.	i	2,5	50	50	MAK	FVM
51	5243	01	Nyomdai gépmester	7352	A	12	1993.		2	50	50		OM
31	5278	05	Nyomdai segédgépmester	7352	B	12	1993.		1000	30	70		OM
52	6207	02	Parképítő és -fenntartó technikus	3124	A	20	1993.	i	2,5	50	50	MAK	FVM
31	5292	09	Porcelánkészítő	7523	D	19	1996.		2	30	70		OM
33	5233	02	Szerszámkészítő	7422	A	5	1993.		2	60	40		OM
21	5272	03	Szíjgyártó*	7332	C	19	1993.		600	30	70		OM
21	5272	04	Szíjgyártó-nyerges	7332	A	19	1993.		2	40	60		OM
21	5293	01	Szőnyegszövő	7313	A	19	1993.		2	30	70		OM
21	5291	09	Textiljáték-készítő	7514	D	19	1993.		1000	30	70		OM
53	5278	01	Tipográfus	7359	C	12	2000.		1000	30	70		OM
55	3434	02	Titkárságvezető	3910	A	16	2000.	i	2	30	70		OM
34	6206	02	Vetőmagtermesztő és -minősítő*	6129	B	20	1993.		1000	40	60		FVM
31	7862	08	Virágkötő*	5119	C	20	1993.		500	30	70		FVM
52	5842	03	Vízügyi technikus	3129	D	14	1993.	i	2	70	30		KvVM

A 28/2004. (IX. 30.) OM rendelet alapján az OKJ-ból törölt szakképesítések

Szakképesítés azonosító száma			Szakképesítés megnevezése	Hozzárendelt FEOR	Szakképesítések köre	Szakmacsoport	Jegyzékbe kerülés éve	Kizárólag iskolai rendszerű szakképzésben megszerezhető szakképesítés	Képzés maximális időtartama			A mester- és vizsgaszervezésére feljogosított kamara	A szakmai és vizsgakövetelmény meghatározására feljogosított miniszter
sztint	tanulmányi terület	sorszám							Szakképzési évfolyamok száma vagy óraszám	Elmélet aránya %	Gyakorlat aránya %		
1			2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
21	5212	01	Állatfajta- és előállítás	7219	B	21	1993.		500	30	70		FVM
54	3434	01	Általános menedzser I.	3910	C	17	1993.		1000	60	40		OM
52	3434	01	Általános menedzser II.	3910	C	17	1993.		1500	60	40		OM
51	3434	01	Általános menedzser III. (operatív)	3910	C	17	1993.		1000	60	40		OM
51	5244	01	Általános vegyipari szakmunkás	8133	A	8	1993.		1,5	60	40		OM
33	5222	02	Bányavillamosági szerelő	7445	D	6	1993.	i	2	40	60		OM
32	3439	01	Becsüs II.	3627	B	17	1993.		650	40	60		OM
31	5239	02	Fémtermékek-gyártó	7490	D	5	1993.		1000	30	70		OM
52	5436	04	Fluidumkitermelő technikus	3111	D	5	1993.	i	2	70	30		OM
51	6201	01	Gazda I.	6140	A	20	2001.	i	3	40	60	MAK	FVM
52	5499	05	Gázipari technikus	3129	A	5	1993.	i	2	70	30		OM
53	5233	01	Hegesztő technológus	7425	D	5	1993.		300	40	60		OM
21	5212	02	Húsipari melléktermék-feldolgozó*	7219	D	21	1993.		500	30	70		FVM
31	5242	01	Hűtőgépező	8299	B	5	1993.		540	70	30		OM
33	5291	01	Képfestő	7315	D	19	1993.		1000	30	70		OM
51	7862	06	Kereskedő-boltvezető I.	1324	B	17	1993.		500	70	30		OM
21	5291	02	Késes és köszörűs*	7423	D	5	1993.		1000	30	70		OM
31	5259	01	Klíma- és gépkezelő	8299	B	5	1993.		300	70	30		OM
54	3433	01	Külkereskedelmi asszisztens	3621	C	17	1993.		2000	70	30		OM
52	5436	06	Mélyfűrészes technikus	3111	A	5	1993.	i	2	70	30		OM
51	6201	02	Mezőgazdasági gazdaasszony I.	6140	A	20	2001.	i	3	35	65	MAK	FVM
31	5291	08	Nádbútorkészítő, bútornádázó*	7512	D	19	1997.		1	30	70		OM
21	5276	02	Paszományos, gombkötő*	7329	D	19	1993.		1000	30	70		OM
33	7026	01	Postaforgalmi szakmunkás	5231	A	17	1993.		2	40	60		IHM
31	5244	12	Robbanóanyag-gyártó	8133	B	8	1993.		500	70	30		OM
31	5274	04	Takács	7313	D	10	1993.		1000	30	70		OM
21	5291	06	Tavinád-feldolgozó, nádtetőfedő	7512	D	19	1997.		1	30	70		OM
52	7862	02	Tűzelő- és építőanyag-kereskedő I.	5111	B	17	1993.		500	40	60	MKIK	OM
33	5223	01	Ügyvitel-technikai műszerész	7443	A	6	1993.		2	40	60		OM
31	5239	03	Vas- és fémipari előkészítő*	7490	D	5	1993.		1000	30	70		OM
52	7822	03	Vendéglátó-üzletvezető I.	1325	B	18	1993.		500	70	30		OM

**A pénzügyminiszter
40/2004. (IX. 30.) PM
rendelete**

**a Pénzügyminisztérium és a pénzügyminiszter
irányítása alá tartozó szervezetek fontos és bizalmas
munkaköreinek megállapításáról szóló
34/1996. (XII. 21.) PM rendelet módosításáról**

A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Nbtv.) 78. §-ának (3) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján – a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító miniszterrel egyetértésben – az Nbtv. 71. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel a következőket rendelem el:

1. §

A Pénzügyminisztérium és a pénzügyminiszter irányítása alá tartozó szervezetek fontos és bizalmas munkaköreinek megállapításáról szóló 34/1996. (XII. 21.) PM rendelet melléklete helyébe e rendelet *melléklete* lép.

2. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 5. napon lép hatályba.

Dr. Draskovics Tibor s. k.,
pénzügyminiszter

Melléklet a 40/2004. (IX. 30.) PM rendelethez

[Melléklet a 34/1996. (XII. 21.) PM rendelethez]

A fontos és bizalmas munkakörök és a biztonsági ellenőrzést megelőzően kitöltendő kérdőív típusa

	A szervezet és a munkakör megnevezése	Kérdőív típusa
--	---------------------------------------	----------------

Fontos és bizalmas munkakört betöltő személynek minősülnek az Nbtv. 2. számú mellékletének 18. pontja alapján:

1. *A Pénzügyminisztériumban*

1.1.	miniszteri főtanácsadók	C
1.2.	állami vezetők (miniszter, államtitkárok, helyettes államtitkárok) titkárságainak érdemi ügyintézői feladatokat ellátó köztisztviselői és titkárnői, valamint a miniszteri tanácsadók	B
1.3.	a Külügyi és védelemfinanszírozási osztály köztisztviselői	C
1.4.	a Rendvédelem pénzügyi igazgatása osztály köztisztviselői	C
1.5.	a Költségvetési és pénzügy-politikai főcsoport állami kezességvállalási ügyekkel foglalkozó köztisztviselője	B
1.6.	a Költségvetési intézményi és informatikai osztály létszámába tartozó köztisztviselők közül azok, akik az államháztartási információs rendszer kialakítását, üzemeltetését végzik	B
1.7.	a humánpolitikai feladatokat ellátó szervezeti egység kijelölt vezetője	C
1.8.	az Ügyviteli osztály vezetői megbízású köztisztviselője	C
1.9.	az Ügyviteli osztály TŰK csoportjának köztisztviselői és ügykezelői	B
1.10.	az Ügyviteli osztályon munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében foglalkoztattak	A
1.11.	az Ügyviteli osztály TŰK csoportjának kézbesítője	A
1.12.	a TŰK Szabályzat alapján minősített adatot kezelő köztisztviselők közül:	
1.12.1.	államtitoknak minősített adat kezelésével foglalkozó titkárnői munkakört betöltő ügykezelők és köztisztviselők	A
1.12.2.	államtitoknak minősített adat feldolgozásával, felhasználásával foglalkozó köztisztviselők	B
1.13.	PM adatbázist kezelő informatikus köztisztviselő	B
1.14.	biztonsági megbízott, rendszer biztonsági felelős, rendszer üzemeltetési biztonsági felelős* munkakörben dolgozó köztisztviselő, közalkalmazott	C
1.15.	a Privatizációs és Vagyonkezelő Önálló Osztály köztisztviselői	B
1.16.	a Kincstári Vagyongazdálkodási Önálló Osztály köztisztviselői	B

* A nemzetközi szerződés alapján átvett, vagy nemzetközi kötelezettségvállalás alapján készült minősített adat védelmének eljárási szabályairól szóló 179/2003. (XI. 5.) Korm. rendelet alapján létrehozott munkakör.

A szervezet és a munkakör megnevezése	Kérdőív típusa
2. <i>Az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatalnál</i> (a továbbiakban: APEH)	
2.1. a) a Központi Hivatal főosztályvezetői, kivéve a 2.1. b) pontban felsorolt vezetőket b) a Központi Hivatal Biztonsági, Általános, Felszámolási és Végrehajtási, Hatósági, Informatikai Fejlesztési, valamint az Informatikai Felügyeleti és Üzemeltetési főosztályainak főosztályvezetői	B C
2.2. az APEH Általános főosztályának valamennyi alkalmazottja	C
2.3. az APEH Biztonsági főosztályának vezetői megbízású köztisztviselői	B
2.4. a Központi iratkezelés vezetői megbízású köztisztviselője	C
2.5. az Észak-budapesti Igazgatóság kizárólagos illetékességű igazgatóhelyettese és az Általános főosztály kizárólagos illetékességi körébe tartozó adózók adatait tartalmazó adatállománnyal kapcsolatba kerülő fejlesztői, programozói, rendszergazdai, operátori, system-manageri jogosultsággal rendelkező valamennyi APEH informatikai alkalmazott	C
2.6. a) az APEH területi szerveinek és az APEH-SZTADI-nak az igazgatói	C
b) az APEH területi szerveinek és az APEH-SZTADI-nak az igazgatóhelyettesei	B
c) az APEH összesített adatállományaihoz hozzáférési jogosultsággal rendelkező meghatározott informatikai alkalmazottak	C
d) az APEH adatátviteli hálózatának egészét teljeskörűen üzemeltető informatikai alkalmazottak	B
2.7. a TÜK iroda ügyintézői	B
3. <i>A Vám- és Pénzügyőrségnél</i> (a továbbiakban: VP)	
3.1. a VP Országos Parancsnokság (a továbbiakban: VPOP) főosztályvezetői és helyettesei, valamint azokkal azonos jogállású személyek	C
3.2. a VPOP Vámigazgatóság osztályvezetői	B
3.3. a VPOP Jövedéki Igazgatóság osztályvezetői és azon munkatársai, akik folyószámla felügyeletet és ellenőrzést látnak el, illetve minősített akciótervet készítenek	B
3.4. a VPOP Bűnügyi Igazgatóság osztályvezetői és munkatársai	C
3.5. a VPOP Központi Ügyeleti Osztály osztályvezetője, ügyeletes tisztjei	B
3.6. a VPOP titkos ügykezelés vezetője, helyettese és a VP titkos ügykezelői	C
3.7. a VP hatósági jogkörrel rendelkező középfokú szerveinek parancsnokai, helyettesei	C
3.8. a VP hatósági jogkörrel rendelkező középfokú szerveinek osztályvezetői, kivéve a személyzeti, jogi-igazgatási és pénzügyi szakterületi feladatokat ellátó vezető beosztású munkatársai	B
3.9. a Központi Bűnüldözési Parancsnokság (KBP) parancsnoka, parancsnokhelyettesei, osztályvezetői és hivatásos állományú munkatársai	C
3.10. a VP Számlavezető Parancsnoksága könyvelési, valamint informatikai feladatokat ellátó vezető beosztású munkatársai	B
3.11. a VP regionális nyomozó hivatalainak hivatásos állományú tagjai	C
3.12. a VP hatósági jogkörrel rendelkező alsó fokú szerveinek parancsnokai, parancsnokhelyettesei	B
3.13. a VP honvédelmi felkészülést és az országmozgósítási feladatellátást irányító – vezető beosztású – hivatásos állományú tagjai	C
3.14. a VP rejtjeltevékenységet ellátó hivatásos állományú tagjai	C
3.15. a VP rendszergazdái, rendszerfelügyelői	B
3.16. a VP biztonsági megbízott, rendszerbiztonsági felelős, rendszerüzemeltetési felelős, valamint a belső adatvédelmi felelős munkakört betöltő, belső ellenőrzési vezető, belső ellenőr feladatot ellátó tagjai	C
4. <i>A Nemzeti Programengedélyező Irodánál</i>	
4.1. a főigazgató, a főigazgató-helyettes	C
4.2. a főosztályvezetők, a Belső ellenőrzési osztály vezetője	B

	A szervezet és a munkakör megnevezése	Kérdőív típusa
5.	<i>A Szerencsejáték Felügyeletnél</i> (a továbbiakban: Felügyelet)	
5.1.	a Felügyelet fősztályvezetői és azonos jogállású személyek	C
5.2.	a Felügyelet Területi Felügyelőségeinek vezetői	C
5.3.	elnök és elnökhelyettes titkárságának dolgozói	B
5.4.	TÜK Iroda ügyintézői	B
5.5.	Informatikai önálló osztály dolgozói	C
5.6.	az összesített adatállományhoz hozzáférési jogosultsággal rendelkező munkatársak	C
6.	<i>Az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaságnál</i> (a továbbiakban: Rt.)	
6.1.	az Rt. vezérigazgatója, a vezérigazgató-helyettesei, az Rt. ügyvezető igazgatói, a titokvédelmi felügyelő, a titkos ügykezelő, titkos ügykezelő helyettese	C
6.2.	az Rt. Igazgatóságának elnöke, elnökhelyettese és tagjai, valamint az Rt. felügyelő bizottságának elnöke és tagjai	C
6.3.	a 6.1. és 6.2. pontokban megjelölt személyek által megjelölt, munkájukat közvetlenül segítő személyek	A
7.	<i>A Kincstári Vagyoni Igazgatóságnál</i>	
7.1.	a vezérigazgató, vezérigazgató-helyettesek	C
7.2.	a fősztályvezetők, önálló osztályvezetők, osztályvezetők, osztályvezető-helyettesek	B
7.3.	regionális igazgatóságok és kirendeltségek vezetői	B
7.4.	vezérigazgató és vezérigazgató-helyettesek tanácsadói és titkárnői	B
8.	<i>A Magyar Államkincstárnál</i> (a továbbiakban: Kincstár)	
8.1.	a Kincstár elnöke és az elnökhelyettesek	C
8.2.	a Kincstár igazgatói	B
8.3.	a Magyar Államkincstár Területi Igazgatóságai igazgatói	B
8.4.	a fegyveres szervek finanszírozásával foglalkozó köztisztviselők, valamint a fegyveres erők és fegyveres testületek szerveinek vagy szervei részére, az ezen szervezetek által kifizetett családtámogatási ellátások megtérítésével összefüggő feladatokat ellátó, valamint a fegyveres erőknél és a fegyveres testületeknél, illetve ezek szerveinél működő családtámogatási kifizetőhelyek tevékenységét ellenőrző köztisztviselők	B
8.5.	a Kincstár azon szervezeti egységeinek munkatársai, akiknek hozzáférési jogosultságuk van az elkülönített számlavezető rendszerhez	B
8.6.	a Kincstár azon munkatársai, akik a bizalmas szervek költségvetéseibe és beszámolóiba munkájuk során betekintést nyerhetnek	B
8.7.	azok a kincstári köztisztviselők, akiknek feladataik ellátásához az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvény 3. §-a alapján államtitoknak minősített adatot kell megismerniük, kezelniük	B
8.8.	TÜK ügyintéző, ügykezelő	B
9.	<i>A Támogatásokat és Járadékokat Kezelő Szervezetnél</i>	
9.1.	az igazgató és az igazgatóhelyettesek	B
10.	<i>Az Államadósság Kezelő Központ Részvénytársaságnál</i>	
10.1.	az igazgatóság elnöke, tagjai, a vezérigazgató, a vezérigazgató-helyettesek	C
10.2.	a fősztályvezetők, fősztályvezető-helyettesek, önálló osztályvezetők és osztályvezetők	B
11.	<i>Az 1–10. pontokban meghatározottakon túl azok, akiknek</i>	
a)	feladataik ellátásához az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvény 5/B. §-a (2)–(6) bekezdésének a) pontjaiban meghatározott külföldi minősítéssel és jelöléssel ellátott, továbbá az 5/B. § (7) bekezdése alapján nemzetközi szerződésben meghatározott államtitokká minősített adatokat kell megismerniük, kezelniük	C

A szervezet és a munkakör megnevezése	Kérdőív típusa
---------------------------------------	----------------

b) feladataik ellátásához az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvény 5/B. §-a (2)–(6) bekezdése b)–d) pontjaiban meghatározott külföldi minősítéssel és jelöléssel ellátott, továbbá az 5/B. § (7) bekezdése alapján nemzetközi szerződésben meghatározott szolgálati titokká minősített adatokat kell megismerniük, kezelniük

B

12. Az 1–11. pontokban felsorolt munkakörökön túl fontos és bizalmas munkakörnek minősülnek azok a munkakörök, melyeket a pénzügyminiszter írásban, egyedi jelleggel, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító miniszter egyetértését előzetesen írásban kikérve annak minősít

egyeztetéstől függ

VI. rész KÖZLEMÉNYEK, HIRDETMÉNYEK

Tájékoztató az Országos Érdekegyeztető Tanács 2004. szeptember 13-i üléséről

Napirend előtt az Autonóm Szakszervezetek Szövetsége képviselője a kordedvezményes nyugdíjrendszer átalakításával kapcsolatban fogalmazott meg kérdést. A kormányzati oldal képviselője válaszában megerősítette, hogy az átalakítás az OÉT-ben elfogadott ütemterv szerint történik.

Az OÉT ülésén részt vevő Gyurcsány Ferenc miniszterelnököt helyettesítő miniszter – aktuális társadalompolitikai kérdésekről szólva – kiemelte, hogy a jogok egyenlősége mellett szükséges a lehetőségek egyenlőségét is megteremteni, amelynek érdekében a Kormány a gyengék oldalán áll. A célok között hangsúlyozta a családtámogatási rendszer átalakítását, a foglalkoztatás bővítését, a Munka Törvénykönyve felülvizsgálata kapcsán a munkavállalók jogvédelmének és jogbiztonságának erősítését, valamint a munkáltatók és munkavállalók együttműködésének ösztönzését.

Megerősítette, hogy a Kormány érvényesnek ismeri el az Országos Érdekegyeztető Tanács által korábban kötött megállapodásokat. Amennyiben bármely fél nem tudja teljesíteni a vállalását, kezdeményezi a megállapodás újratárgyalását.

Az OÉT napirendre tűzte a 2005. évi adó és költségvetési javaslatok megvitatását, valamint megkezdte a jövő évi bértárgyalásokat.

A kormányzati oldal nevében Gyurcsány Ferenc miniszterelnököt helyettesítő miniszter a 2005. évi adó és költségvetési javaslatok alapján kiemelte, hogy a Kormány az adórendszer jövő évi tervezett változásaival ösztönözni kívánja az új munkahelyek létrejöttét és célzott adókedvezményekkel támogat minden olyan megoldást,

ami a munkahelymegtartást és bővítést segíti elő. A munka világában alapvetőnek tartotta az esélyegyenlőséget biztosító jogi és közgazdasági feltételek megerősítését, amit a személyi jövedelemadó rendszerben tervezett változtatások, valamint a munkaerő-piaci hátrányokkal rendelkezők helyzetének javítása érdekében javasolt társadalombiztosítási terhek csökkentése jelent.

A jövő évi központi költségvetés készítésével kapcsolatban a takarékos és hatékony államigazgatás követelményét hangsúlyozta. Szorgalmazta, hogy a 2005. évi minimálbér összegéről mielőbb kezdődjenek meg a kétoldalú tárgyalások a szociális partnerek között és kinyilvánította, hogy az így létrejött megállapodást a Kormány elfogadja, valamint adómentességét biztosítani kívánja.

A kormányoldal – a szociális partnerekkel egyeztetett konvergencia programmal összhangban – a vállalkozói szférában 2005. évre a bruttó keresetek átlagosan 4,5%-os növelésére tett javaslatot, figyelemmel arra, hogy

- a foglalkoztatás mérsékelt növekedése mellett a GDP 3,5–4%-kal bővül,
- az adórendszerben tervezett változások hatására a reálbér pozíció átlagosan 2%-ot meghaladóan javul,
- az infláció éves átlagban 4,5%-ra prognosztizálható,
- a gazdaság versenyképességét úgy kell erősíteni, hogy közben a munkavállalók átlagos pozíciói is javuljanak.

A munkavállalói oldal hozzászólásában kifejtette, hogy a jövő évi adó, költségvetés és jövedelempolitika vonatkozásában a szakszervezetek számára a legfontosabb a munkahelyek biztonsága, új munkahelyek teremtése; a bérek és ezek kifizetésének garanciája; valamint a teljesítménnyel arányos bérnövekedés.

Hangsúlyozták, hogy 2004-ben a reálbér-növekedés eddig 0,3%-os volt, a foglalkoztatási szint 0,9%-kal bővült. Álláspontjuk szerint 2005-ben a jelenlegi foglalkoztatási szintet (57%) lényegesen növelni szükséges.

A 2005. évi jövedelempolitikai tárgyalásokkal kapcsolatban a munkavállalói oldal kiinduló álláspontja, hogy a várható gazdasági növekedésnek megfelelő 4–4,5%-os reálbér-növekedést tartanak elfogadhatónak, és nem fogadják el, hogy kizárólag az adó és járulékszabályok nyomán emelkedjenek a reálbérek.

Változatlanul igényli az uniós bérfelzárkóztatást, a GDP növekedési ütemében, az ipari termelékenység árnyaiában az uniós átlaghoz történő közelítést.

Az adórendszerrel kapcsolatban elvárásként fogalmazták meg, hogy az biztosítsa az átlag alatti és az átlagos jövedelmek esetében az adócsökkentést.

Igényelték az üdülés és a munkahelyi étkezés feltételeinek javítását, és kezdeményezték a szakszervezeti tagdíj adóból történő levonását.

A munkavállalói oldal bejelentette, hogy a következő OÉT ülésre előterjeszti javaslatát a 2005. évi minimálbér összegére. Előzetesen jelezte, hogy elvi álláspontjuk szerint a minimálbérnek 2005-ben az átlagkereseteket meghaladó mértékben kellene növekednie és közelíteni kell az átlagbér 60 százalékához.

A SZEF elnöke a 2005. évi bértárgyalások megkezdéséhez kapcsolódóan felhívta a kormányzati oldal figyelmét arra, hogy a közszféra 2004. évi megállapodása mindmáig nem teljesült. A készülő költségvetési javaslat előkészítéséhez kapcsolódóan a munkavállalói oldal szükségesnek tartja a közszféra helyzetének átfogó vizsgálatát, különös tekintettel a tervezett közigazgatást érintő intézkedésekre. Erről a közszféra egyeztető fórumán mielőbb tárgyalni szeretnének.

A *munkáltatói oldal* részéről vitatták a GDP-vel arányos keresetnövekedést, valamint azt a javaslatot, hogy a versenyszférában és a közszférában a keresetnövekedés megközelítően azonos mértékben alakuljon. Kezdeményezték, hogy az OÉT – munkacsoport létrehozásával – vizsgálja meg a gazdaság teherbíró képességének megfelelő újraelosztás mértékét, valamint Magyarország nemzetközi versenyképessége erősítésének további lehetőségeit.

A 2005. évi adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló módosításokról a munkáltatói oldal észrevételeit a kormányzati oldal részére írásban átadta. Ezek között kiemelten szerepelt:

- véleményük szerint a jövő évi adó törvényjavaslatok nem teremtenek lényegesen jobb feltételeket a versenyképesség javításához,
- hiányolják a módosítási javaslatokat meghatározó számításokat, és kérték ezek megismerését,
- a gazdaság versenyképessége érdekében alapvetőnek tartják az élőmunka közterheinek érzékelhető mérséklését,
- véleményük szerint a vállalkozások adó és járulék terhei nem csökkennek olyan mértékben, ami megalapozná a magasabb keresetemelést,
- az EHO 2005. évi csökkentésére vonatkozó javaslatral ellentétben felhívták a figyelmet a 2004. évi OÉT megállapodásban rögzített feltételekre,
- kifogásolták a külön adózó jövedelmek adómértékének növelését és azt, hogy jelentősen emelkedik a különböző illetékek mértéke,
- iparüzési adó intézményét változatlanul diszfunkcionálisnak értékeli,

– felhívták a figyelmet arra, hogy a természetbeni juttatások adóztatása nem célszerű.

A 2005. évi bértárgyalások megkezdéséhez kapcsolódóan a munkáltatói oldal kifejtette, hogy 3,5–4%-os GDP növekedéssel számol, 4,5%-os infláció mellett, valamint a reálkeresetek kb. 2%-os növekedésével. A 2005. évi átlagos keresetnövelés mértékével kapcsolatban – a kormányzati oldal előterjesztésében szereplő mértékkel megegyezően – 4,5%-os bruttó keresetnövekedésre tettek javaslatot. A minimálbér jövő évi összegére vonatkozóan pedig 55 400 forint volt a munkáltatói oldal javaslata.

A munkavállalói oldal jelezte, hogy a munkáltatói javaslatokat nem fogadja el tárgyalási alapnak.

A konzultáció alapján az OÉT megállapodott arról, hogy az adó, járulék és egyéb költségvetési befizetésekről szóló törvényjavaslatokról további egyeztetést folytat.

A kormányzati oldal a kért háttérszámításokat átadja a szociális partnereknek és ennek alapján az OÉT szeptember 24-én folytatja a háromoldalú tárgyalást.

Országos Érdekegyeztető Tanács Titkársága

**A Központi Kárrendezési Iroda
k ö z l e m é n y e
a 2004. november 8–13-ig terjedő időszak
– II/3. földalpra vonatkozó –
termőföld árveréseiről**

A megyei (fővárosi) kárrendezési irodák a 2004. november 8–13-ig terjedő időszakra eső termőföld árverési közleményeit az 1997. évi XXXIII. törvény 7. §-ának (2) bekezdés *a*) pontja szerint az 1991. évi XXV. törvény 19. §-a alapján kijelölt termőföldterületből településenként a 20 hektárt meg nem haladó földterületekre (II/3. földalapról) az alábbiakban tesszük közzé:

Tájékoztató az árverések fontosabb szabályairól

1. Az ingatlanok tehermentesen kerülnek árverésre, kivéve az 1991. évi XXV. törvény 25. §-ának (1) bekezdésében meghatározott AK értékben ki nem fejezett értéknövekedésének állami támogatással csökkentett összegű megtérítésének kötelezettségét.
2. Az ingatlanok adatai és térképe az ingatlan fekvése szerinti önkormányzat hirdetőtábláján és a gazdálkodó szervezetnél, valamint az árverés helyszínén megtekinthetők.
3. Az ingatlanok AK értékben kerülnek árverezésre. Amennyiben az igénybejelentés alapján egyezség jön létre, úgy az 1000 Ft/AK értékben kerül átszámításra, az egyezség tényét az árverésen be kell jelenteni; ha egyezség

nem jön létre, egy AK érték az 1991. évi XXV. törvény 22. §-ának (1) bekezdése alapján 3000 Ft/AK kikiáltási áron indul.

4. Az árverésen a vételre szánt kárpótlási jegyet (banki letéti igazolást) letétbe kell helyezni, amelynek 20%-a az árverési előleg, amely a vételárba beszámít, vagy visszaadásra kerül.

5. Az árverésen az 1997. évi XXXIII. törvény 7. §-a (2) bekezdés a) pontja alapján az öt megillető kárpótlási jegyekkel és/vagy banki letéti igazolással az a jogosult vehet részt, akinek állandó lakóhelye 1991. június 1-jén az érintett településen volt, és aki jelenleg is ott rendelkezik állandó lakóhellyel.

Az árverésen részt venni kívánó jogosultak személyi igazolványukkal bizonyíthatják a lakhely szerinti illetékességüket.

Meghatalmazással árvezető személy esetében a fenti igazolásokat – a meghatalmazó nevére kiállítva – az adatfelvételnél szintén be kell mutatni.

Az árverésen mezőgazdasági vállalkozást támogató utalvánnyal tulajdont szerezni nem lehet.

Az árverésen való részvétel jogosultságát igazolni kell. A jogosultságot igazolni nem tudó személyt az árverésen való részvételből ki kell zárni.

Figyelmeztetés

Árvezetni a 104/1991. (VIII. 3.) Korm. rendelet 28., 29. és 30. §-ai alapján személyesen, meghatalmazott útján, vagy – több kárpótlásra jogosult esetén – együttesen lehet. A meghatalmazást közokiratba, vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba kell foglalni.

A 104/1991. (VIII. 3.) Korm. rendelet 33. §-ának (5) bekezdése alapján az árverés vezetője kizárja a további árverésből azt az árvezetőt, aki az ajánlat lezárását követően nem él vételi jogával. A kizárt személy az árverési előlegét elveszti. Az elvesztett árverési előleg az államot illeti meg.

A vételi jogot csak az a jogosult gyakorolhatja, aki kötelezettséget vállal a termőföld mezőgazdasági hasznosítására (fertőzésmentes és gyommentes állapotban tartására), és arra, hogy a termőföldet a mezőgazdasági termelésből öt éven belül nem vonja ki. Amennyiben vállalt kötelezettségét a tulajdonszerzéstől számított öt éven belül megszegi, a termőföld kártalanítás nélkül állami tulajdonba kerül, és árverés útján lesz értékesítve.

A kárpótlásra jogosult tanyatulajdonost, a tanyája körüli termőföldre az árverés során elővásárlási jog illeti meg.

A vételi jog alapján szerzett termőföldnek a tulajdonszerzéstől számított három éven belül történő elidegeníté-

séből származó bevételnek termőföldre fordított érték-növelő beruházási kiadásokkal csökkentett részét teljes egészében az elidegenítés évében kell a tulajdonosnak a személyi jövedelemadó alapjául szolgáló összjövedelméhez hozzászámítani. Bevételnek az illetékkiszabás alapjául szolgáló forgalmi értéket kell tekinteni.

Az árverésen bármely okból meg nem jelenő kárpótlásra jogosult később, a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet; ebből az okból az árverés eredménye nem változtatható meg.

Árverési kifogást nyújthat be az árverésen résztvevő árvezető, továbbá az árverésből kizárt személy az árverés lezárását követő három napon belül a Központi Kárrendezési Irodához.

A kárpótlásra jogosult az általa megvásárolt termőföld AK értékben ki nem fejezett értéknövekedésének állami támogatással és az amortizálódott hányaddal csökkentett összegű megtérítésére köteles a földet az árverésen eladó részére.

A termőföld hasznosítását és védelmét szolgáló és/vagy a termőföld értékét növelő meliorációs, öntözési és útépitési beruházások esetében a beruházási költségeknek az állami támogatással és az amortizálódott hányaddal csökkentett értékét kell a földet kiadó részére megtéríteni. A gazdálkodó szervezet által elvégzett számítás helyességét a kárrendezési iroda ellenőrzi.

A vételi jog gyakorlásával tulajdonba kerülő termőföld új tulajdonosa a földet átadó gazdálkodó szervezet részére köteles megtéríteni az új gazdasági évet előkészítő, szükséges fő gazdasági munkáknak (szántás, talajerő-visszapótlás), zöldleltári értékeknek (pl. 3 évnél nem idősebb takarmányvetés) a gazdálkodó szervezet táblatorzskönyve alapján számított ellenértékét. A térítés mértékében és módjában az új tulajdonos és a gazdálkodó szervezet állapodik meg.

A vételi jog gyakorlásával tulajdonba kerülő földeket az annak fekvése szerint illetékes körzeti földhivatal adja birtokba.

A gazdálkodó szervezet hozzájárulásával a földhivatal birtokba adja a termőföldet akkor is, ha a birtokbaadás egyéb feltételei fennállnak, de a jogosult az elismert tartozását nem fizette meg, vagy részletfizetésben állapodott meg.

Felhívjuk a tisztelt árvezető szándékozók figyelmét, hogy a *Tájékoztató az árverés fontosabb szabályairól*, valamint, hogy e *Figyelmeztetés* az összes termőföld árverési hirdetménnyel kapcsolatban figyelembe veendő.

Központi Kárrendezési Iroda

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

A Központi Kárrendezési Iroda TISZADOB településen, a Táncsics Mezőgazdasági Termelőszövetkezet, Tiszadob használatában (kezelésében) lévő termőföldterületből a Magyar Állam által kijelölt földrészletre az

árverést kitűzi.

1. Az árverés helye: Tiszadob, Polgármesteri Hivatal.
2. Az árverést a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kárrendezési Iroda közreműködésével tartjuk meg.
3. A regisztráció időpontja: 2004. november 8., 10–12 óra között.
4. Az árverés időpontja: 2004. november 8., 13 óra.
5. Az árverésre kerülő földrészletek:

Település: Tiszadob

Helyrajzi szám	Terület	Művelési ág	Aranykorona értéke:	Korlátozó intézkedés	
				megnevezése:	értéke:
038/38	7 ha 3725 m ²	szántó	158,18		

Dr. Szilágyi Tamás s. k.,
kirendeltségvezető

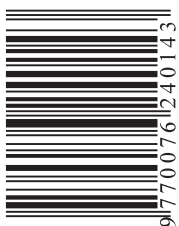
**A BM Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó
és Választási Hivatal közleménye**

A BM Központi Hivatal a 35/2000. (XI. 30.) BM rendelet 73. § (1) bekezdése alapján – az eddig közzétetteken kívül – az alábbi elveszett, megsemmisült gépjármű törzskönyvek sorszámát teszi közzé:

596894A	469979B	906368C	318674C	119999D
158530A	402881E	903205A	718191C	442390D
711219B	648789A	639238D	148755E	328111B
208800B	997879A	079074E	222101C	369331D
654654D	323473A	501996A	186905B	272163A
886230B	467195D	482237E	428759C	191750A
640537D	612333B	151624D	833927A	826273A
812212A	739828B	109956C	839941A	685270A
963716D	511561C	867386A	629902C	616146D
989250D	197219B	243989D	216446D	221357D
450937B	926323A	535085D	494739D	416271A
642198C	295916D	024491D	497186C	731736B
695555D	058342D	505443B	598956E	331539A
305993D	947778D	522479E	582018C	961544D
183899A	884044D	793809B	093431B	963739A
190531E	758500A	055762D	446360D	363914A
472823D	157726C	738825B	337036D	375978A
417939A	847330C	194181A	519324D	744457E
291436A	306104B	190058B	614855D	645886D
793854B	413890E	442189C	643337D	307146A
027579C	755794D	125221A	107682B	607722D
107022A	773650C	115884D	888972B	989470B
556931A	600503C	734124B	980529A	709383A
065137B	583560B	059516E	227342E	851637B

952810C	304253D	980754A	430566D	877952A
987082D	291625A	259029C	885541A	530124B
266007A	115665E	863925A	143545C	830087A
483671B	789500D	009791C	654488A	617651D
978249A	738293C	005391D	578299C	065782C
702065C	294032C	526952C	271099B	195243D
112857D	803163C	381461A	358981E	496893D
942746D	723174A	451994B	344593A	814154A
417179D	544999C	154290A	289256E	530472C
547229B	645857C	872695A	624690D	985599D
523264A	625139C	922612D	556298A	393677B
484681B	656647E	445125C	438358C	378426B
889572A	341477C	769631C	691474B	536181A
286196D	451947C	562186D	064491A	156567A

Közlekedési Nyilvántartó Osztály

Szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal, a Szerkesztőbizottság közreműködésével.

A Szerkesztőbizottság elnöke: dr. Pulay Gyula. A szerkesztésért felelős: dr. Müller György. Budapest V., Kossuth tér 1–3.

Kiadja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó. Felelős kiadó: dr. Kodala László elnök-vezérigazgató.

Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. Telefon: 266-9290.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadónál

Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62. Pf. 357, vagy faxon 318-6668.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Hivatalos Közlönykiadó a FÁMA Rt. közreműködésével. Telefon/fax: 266-6567.

Információ: tel./fax: 317-9999, 266-9290/245, 357 mellék.

Példányonként megvásárolható a kiadó Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. (tel./fax: 267-2780) szám alatti közlönypoltjában, illetve megrendelhető a www.mhk.hu/kozlonybolt internetcímen.

2004. évi éves előfizetési díj: 73 140 Ft. Egy példány ára: 161 Ft 16 oldal terjedelemtől, utána +8 oldalanként +161 Ft.

A kiadó az előfizetési díj évközbéli emelésének jogát fenntartja.

HU ISSN 0076—2407

04.2533 — Nyomja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert.